

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
NATIONAL AGENCY
ON CORRUPTION PREVENTION

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо застосування
окремих положень
Закону України
«Про запобігання корупції»
стосовно заходів
фінансового контролю
(подання декларацій
та повідомлень про суттєві
зміни в майновому стані)

Відскануйте QR-код, використовуючи ваш
телефон або планшет, щоб перейти
до пошуку по Роз'ясненням

ЗМІСТ

I. Щодо типів декларацій.....	6
II. Щодо суб'єктів декларування.....	15
III. Щодо членів сім'ї суб'єкта декларування.....	36
IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування.....	41
V. Особливості відображення відомостей про об'єкти нерухомості.....	52
VI. Особливості відображення відомостей про об'єкти незавершеного будівництва.....	58
VII. Особливості відображення відомостей про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів).....	65
VIII. Особливості відображення відомостей про транспортні засоби.....	68
IX. Особливості відображення відомостей про цінні папери.....	72
X. Особливості відображення відомостей про корпоративні права.....	75
XI. Особливості відображення відомостей про юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї.....	79
XII. Особливості відображення відомостей про нематеріальні активи.....	82
XIII. Особливості відображення відомостей про доходи, у тому числі подарунки.....	84
XIV. Особливості відображення відомостей про грошові активи.....	95
XV. Особливості відображення відомостей про банківські та інші фінансові установи, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки.....	100
XVI. Особливості відображення відомостей про фінансові зобов'язання.....	104
XVII. Особливості відображення відомостей про видатки та правочини суб'єкта декларування.....	107
XVIII. Особливості відображення відомостей про роботу за сумісництвом.....	111
XIX. Особливості відображення відомостей про членство в організаціях та їхніх органах.....	113
XX. Повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.....	115
XXI. Повідомлення про відкриття валютного рахунка.....	121
XXII. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю.....	122

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо застосування окремих положень Закону України
«Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю
(подання декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані)

_____2021

№ _____

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство з питань запобігання корупції надає роз'яснення, методичну та консультаційну допомогу, зокрема, щодо застосування положень Закону та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів.

Ці Роз'яснення надані для забезпечення однакового застосування положень Закону стосовно заходів фінансового контролю, мають рекомендаційний характер і не містять нових правових норм.

У Роз'ясненнях враховані зміни, внесені Законами України від 15.12.2020 № 1079-IX «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції», від 04.12.2020 № 1074-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», а також результати правозастосовної практики Національного агентства.

У цих Роз'ясненнях вживаються такі скорочення:

Закон – Закон України «Про запобігання корупції»;

декларація – декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, види яких передбачені Законом;

діяльність – діяльність, пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або інша діяльність, зазначена у п.п. «а» та «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону;

Національне агентство – Національне агентство з питань запобігання корупції;

ПМ – прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 01 січня звітного року;

ЦК України – Цивільний кодекс України;

ГК України – Господарський кодекс України;

КЗпП України – Кодекс законів про працю України;

ПК України – Податковий кодекс України;

КК України – Кримінальний кодекс України;

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення;

ЗК України – Земельний кодекс України;

СК України – Сімейний кодекс України.

* Не менше половини днів звітного періоду — запитання 54 цих Роз'яснень.

I. ЩОДО ТИПІВ ДЕКЛАРАЦІЙ

1. Які типи декларацій існують, коли їх слід подавати і який звітний період вони охоплюють?

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування:

1) щорічна декларація (декларація «щорічна») – декларація, яка подається відповідно до ч. 1 ст. 45 Закону у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація.

Відлік строку для подачі декларації «щорічна» починається з 00 годин 00 хвилин 01 січня року, наступного за звітним періодом;

2) декларація особи, яка припиняє діяльність (декларація «перед звільненням») – декларація, яка подається відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 45 Закону не пізніше 20 робочих днів з дня припинення діяльності.

Декларація «перед звільненням» охоплює період, який не був охоплений деклараціями, раніше поданими таким суб'єктом декларування.

Під раніше поданими деклараціями розуміються декларації, що були подані відповідно до ст. 45 Закону.

Днем припинення діяльності є останній день виконання суб'єктом декларування публічних функцій.

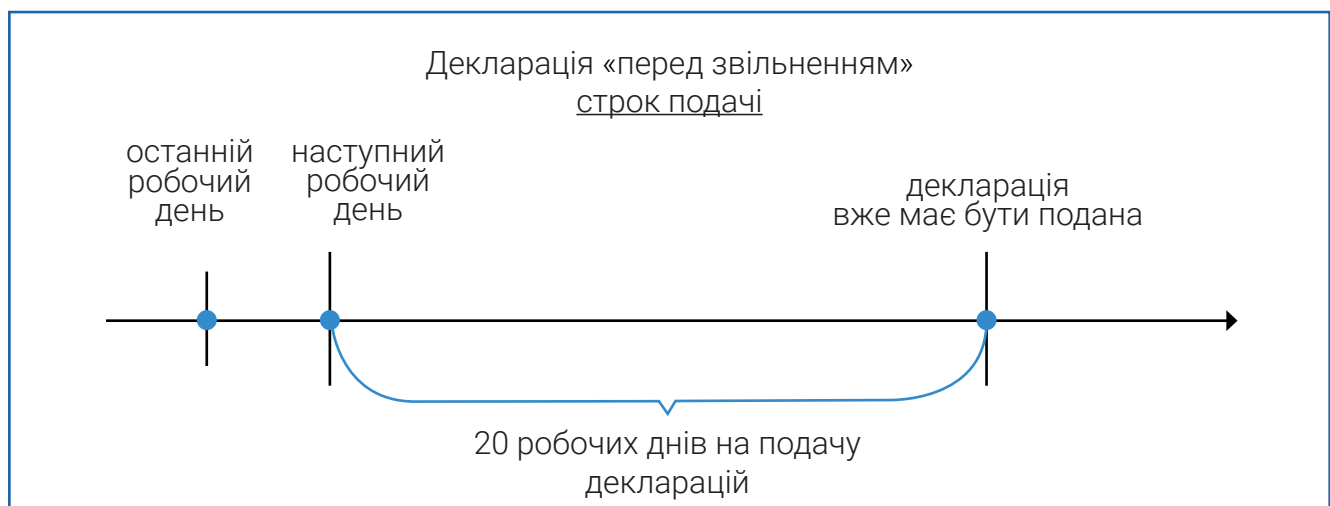
Тобто відлік строку подачі декларації «перед звільненням» починається з 00 годин 00 хвилин **дня, наступного за днем припинення діяльності** (див. Додаток 1);

3) декларація особи, яка припинила діяльність (декларація «після звільнення») – декларація, яка подається відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 45 Закону з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено діяльність. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація.

Відлік строку подачі декларації «після звільнення» починається з 00 годин 00 хвилин 01 січня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено діяльність;

4) декларація особи, яка претендує на зайняття посади (декларація «кандидата на посаду») – декларація,

Додаток 1 (до запитання 1)

I. Щодо типів декларацій

яка подається відповідно до абз. 1 ч. 3 ст. 45 Закону та охоплює звітний період з 01 січня до 31 грудня включно, що передує року, в якому особа подала заяву на зайняття посади, якщо інше не передбачено законодавством.

Така декларація подається до призначення або обрання особи на посаду.

⚠ Щодо останнього типу декларації звертаємо увагу на окремі особливості.

Якщо особа стає переможцем конкурсу на декілька посад в одному органі та раніше не подавала декларацію за минулий рік, вона подає одну декларацію «кандидата на посаду», вказуючи посаду, на яку має намір бути призначеною.

Особи, зазначені у п.п. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону, у разі входження до складу конкурсної або дисциплінарної комісії, утвореної відповідно до Законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів України, Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», подають декларацію «кандидата на посаду» за минулий рік **протягом 10 календарних днів після входження** (включення, залучення, обрання,

призначення) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності (абз. 2 ч. 3 ст. 45 Закону).

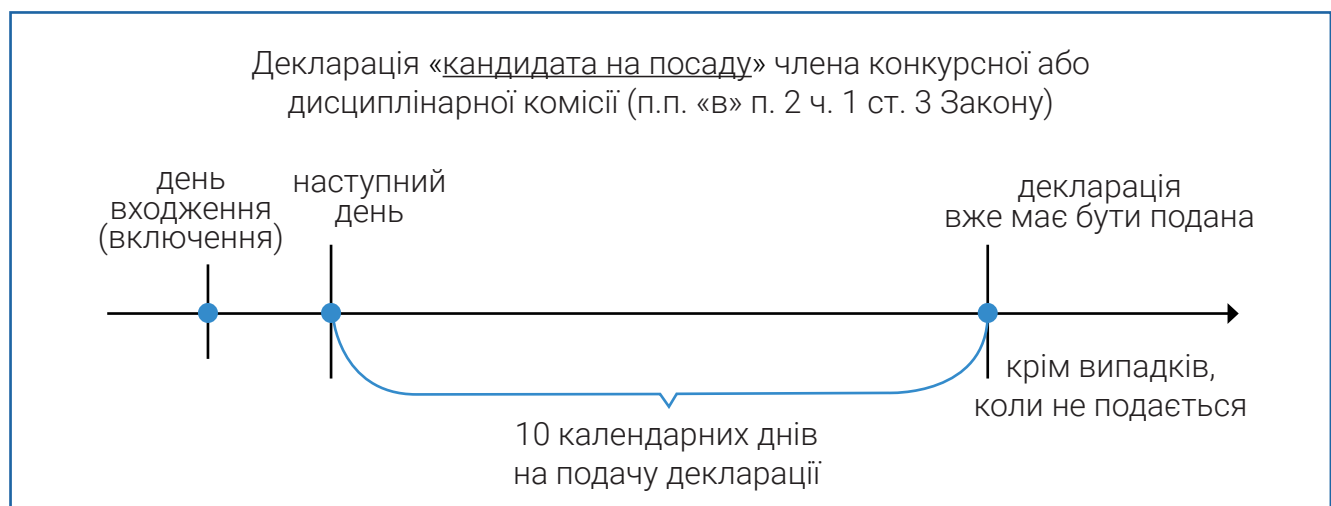
Днем входження (включення, залучення, обрання, призначення) особи до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності є день видання (прийняття) документа, на підставі якого особа увійшла (включена, залучена, обрана, призначена) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності.

Тобто відлік строку подачі декларації такими особами починається з 00 годин 00 хвилин **дня, наступного за днем входження** (включення, залучення, обрання, призначення) особи до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності (див. Додаток 2).

⚠ Якщо особа, у якої виник обов'язок подати декларацію «кандидата на посаду», незалежно від обставин вже подала декларацію за минулий рік будь-якого типу, декларація «кандидата на посаду» за цей період не подається.

Водночас, якщо подана декларація «кандидата на посаду» охоплювала попередній звітний рік, а в особи виник обов'язок подати декларацію «щорічна» за той самий звітний період, то особа зобов'язана подати декларацію «щорічна».

Додаток 2 (до запитання 1)

Приклад

Декларація «кандидата на посаду» була подана у січні 2020 року й охоплювала попередній звітний рік (2019 рік), а особу було призначено на посаду до 01 квітня 2020 року. Така особа має обов'язок подати декларацію «щорічна» за 2019 рік.

2. Яким є порядок подання декларацій кандидатами у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів та особами, обраними депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатами місцевих рад, сільськими, селищними, міськими головами?

Суб'єктами декларування є депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «б» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної у п. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону, та особа, зазначена у п. 4 (крім осіб, які балотуються кандидатами у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів) ч. 1 ст. 3 Закону, до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому Законом порядку **декларацію за минулий рік** (ч. 3 ст. 45 Закону).

Особа, обрана депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, сільським, селищним, міським головою, подає декларацію «кандидата на посаду» впродовж **15 календарних днів з дня набуття повноважень** відповідно депутата, сільського, селищного, міського голови (ч. 3 ст. 45 Закону).

Повноваження депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутата місцевої ради починаються з дня відкриття першої сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим», ч. 2 ст. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»).

Повноваження новообраного сільського, селищного, міського голови починаються з моменту складення ним присяги відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо його обрання та реєстрації (ч. 1 ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Враховуючи зазначене вище:

1) особа, **обрана** депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, подає декларацію **«кандидата на посаду»** за минулий рік упродовж 15 календарних днів з дня відкриття першої сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради;

2) особа, **обрана** сільським, селищним, міським головою, подає декларацію **«кандидата на посаду»** за минулий рік упродовж 15 календарних днів з моменту складення нею присяги відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо її обрання та реєстрації.

Якщо обрана особа незалежно від обставин уже подала декларацію за минулий рік (який передувє року обрання) будь-якого типу, подання

I. Щодо типів декларацій

декларації «кандидата на посаду» не вимагається.

3. Порядок подання декларації особою, яка претендує на зайняття посади, для проведення спеціальної перевірки

Для проведення спеціальної перевірки використовується декларація, яка повністю охоплює попередній рік, – період з 01 січня по 31 грудня включно.

Особа, яка претендує на зайняття посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посади з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, подає до Національного агентства в порядку, визначеному ч. 1 ст. 45 Закону, декларацію за минулий рік (ст.ст. 56, 57 Закону та Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171).

Для проведення спеціальної перевірки можна подати одну з декларацій – «щорічна», «після звільнення», «кандидата на посаду».

Декларацію «перед звільненням» Національне агентство може використати для спеціальної перевірки, лише якщо вона охоплює період з 01 січня по 31 грудня включно.

Під час здійснення спеціальної перевірки Національне агентство перевірятиме декларацію за попередній рік, яка була подана останньою, без врахування її типу.

Якщо особа, яка перемогла у конкурсі, раніше не подавала декларацію за минулий рік, їй необхідно подати декларацію «кандидата на посаду».

У такій декларації потрібно вказати назву майбутнього місця роботи та майбутньої посади, у зв'язку з якою в особи виник обов'язок подати декларацію, тип і категорію посади, на яку вона претендує, інші статуси, які зазначаються, зважаючи на статус посади, на яку особа претендує (чи належить суб'єкт декларування до осіб, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище, відповідно до ст. 56 Закону; чи належить його посада до таких, що пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, а також чи належить особа до публічних діячів).

4. Коли подають декларацію за минулий рік суб'єкти декларування, які не мали можливості до 01 квітня за місцем проходження військової служби подати декларацію у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України?

Відповідно до ч. 3 ст. 119 КЗпП України за працівниками, які:

- призовані на строкову військову службу;
- призовані на військову службу за призовом осіб офіцерського складу;
- призовані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період;
- прийняті на військову службу за контрактом (у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення) зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток.

Водночас відповідно до абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється, зокрема, на військовослужбовців

I. Щодо типів декларацій

військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу.

В абз. 2 ч. 5 ст. 45 Закону визначено вичерпний перелік обставин (виконання завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередня участь у веденні воєнних (бойових) дій тощо), за яких військовослужбовці подають декларацію «щорічна» протягом 90 календарних днів з дня закінчення проходження військової служби.

Тобто зазначені особи **не подають декларації за посадою, яка зберігається за ними** (ураховуючи положення ч. 3 ст. 119 КЗпП України).

Після закінчення проходження військової служби такі особи **зобов'язані подати декларацію за минулий рік до 01 квітня або протягом 90 календарних днів з дня закінчення проходження військової служби** із зазначенням посади до призову на військову службу.

⚠ Мобілізовані або призвані на військову службу працівники Служби безпеки України подають декларації (див. відповіді на запитання 31, 32 цих Роз'яснень) у строк до 01 квітня року, наступного за звітним.

5. Про особливості припинення та поновлення діяльності військовослужбовцями

Днем припинення діяльності військовими посадовими особами є останній день виконання суб'єктом декларування організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій. Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Приклад 1

Військовослужбовець обіймав штатну посаду, яка передбачала виконання організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, тому був суб'єктом декларування згідно із Законом.

Надалі з 02.06.2020 його було звільнено із вказаної посади та зараховано наказом по особовому складу в розпорядження посадової особи без визначення організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або обов'язків з виконання завдань державного органу. Такий військовослужбовець не вважається уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування у розумінні Закону та відповідно до положень п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону.

Перебуваючи у розпорядженні відповідного командира, з урахуванням ч. 3 ст. 24 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» військовослужбовця було виключено зі списків особового складу військової частини та з 07.07.2020 звільнено з військової служби.

Так, останнім днем здійснення діяльності таким військовослужбовцем є 01.06.2020, а не день його виключення зі списків особового складу військової частини та звільнення з військової служби – 07.07.2020.

Такий військовослужбовець зобов'язаний подати декларацію «перед звільненням» (абз. 1 ч. 2 ст. 45 Закону) протягом 20 робочих днів, починаючи з **02.06.2020**, а надалі й декларацію «після звільнення» до 01.04.2021, крім випадків, коли така декларація не подається (додатково див. відповідь на запитання 1 цих Роз'яснень).

Приклад 2

Військовослужбовець не є суб'єктом декларування та перебуває у розпорядженні відповідного командира.

I. Щодо типів декларацій

Надалі військовослужбовця мають призначити на штатну посаду, яка передбачає виконання організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, тому він має стати суб'єктом декларування.

У такому випадку перед призначенням на вказану посаду військовослужбовець зобов'язаний подати декларацію «кандидата на посаду» (абз. 1 ч. 3 ст. 45 Закону).

Приклад 3

Військовослужбовець обіймав штатну посаду та був суб'єктом декларування згідно із Законом.

Надалі його було звільнено із вказаної посади та зараховано наказом по особовому складу в розпорядження посадової особи, яка визначила для такого військовослужбовця обсяг організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків у відповідних документах кадрового характеру.

Враховуючи зазначене, військовослужбовець залишився суб'єктом декларування та не припинив здійснення діяльності. Так, він не має подавати декларацію «перед звільненням».

6. Чи потрібно подавати декларацію «щорічна» та декларацію «перед звільненням», якщо суб'єкт декларування звільняється до 01 квітня?

Якщо суб'єкт декларування звільняється або іншим чином припиняє відповідну діяльність до подання декларації «щорічна» за попередній рік (наприклад, з 15 січня 2021 року), то йому рекомендується:

1) подати спочатку декларацію «щорічна» за попередній рік (2020 рік);

2) подати після цього окрему декларацію за період з 01.01.2021 до 14.01.2021 включно (тобто період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями).

Це зумовлено тим, що у різні звітні періоди (2020 та 2021 роки) застосовуються різні розміри ПМ.

Якщо в особи упродовж звітного періоду були підстави для подання декларації «перед звільненням» декілька разів, кожна з них має бути подана за період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями.

Приклад

Особа подала декларацію «перед звільненням» за період з 01.01.2020 по 01.03.2020, а потім була прийнята на іншу роботу, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, з якої була звільнена з 02.12.2020. Така особа зобов'язана подати декларацію «перед звільненням» за період з 02.03.2020 по 01.12.2020.

7. Чи подається декларація «перед звільненням», якщо нова посада (в одному або різних органах) також пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування?

Ні, не подається. У такому випадку вважається, що суб'єкт продовжує здійснювати діяльність.

У разі переведення суб'єкта декларування на іншу посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, декларація «перед звільненням» не подається.

Звільнення особи за переведенням або у разі, якщо особа стала переможцем конкурсу та через це звільнилася з посади в одному органі й **упродовж 20 робочих днів** прийнята на посаду,

I. Щодо типів декларацій

пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, в іншому органі, не вважається припиненням діяльності, бо у такому випадку відбувається лише зміна посади або інших істотних умов праці. У таких ситуаціях обов'язку подати декларацію «перед звільненням» не виникає (див. Додаток 3).

⚠ Якщо особа, яка одночасно обіймала дві посади, пов'язані із декларуванням, але протягом року звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад, декларацію «перед звільненням» також не подає, оскільки вона продовжує обіймати посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

8. Чи потрібно подавати декларації «перед звільненням» та «після звільнення», якщо особа обіймала посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а потім була переведена в тому самому органі (без звільнення) на іншу посаду, яка не пов'язана з такою діяльністю?

Так, оскільки декларації «перед звільненням» та «після звільнення» подаються не у зв'язку зі звільненням особи, а через припинення нею

діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

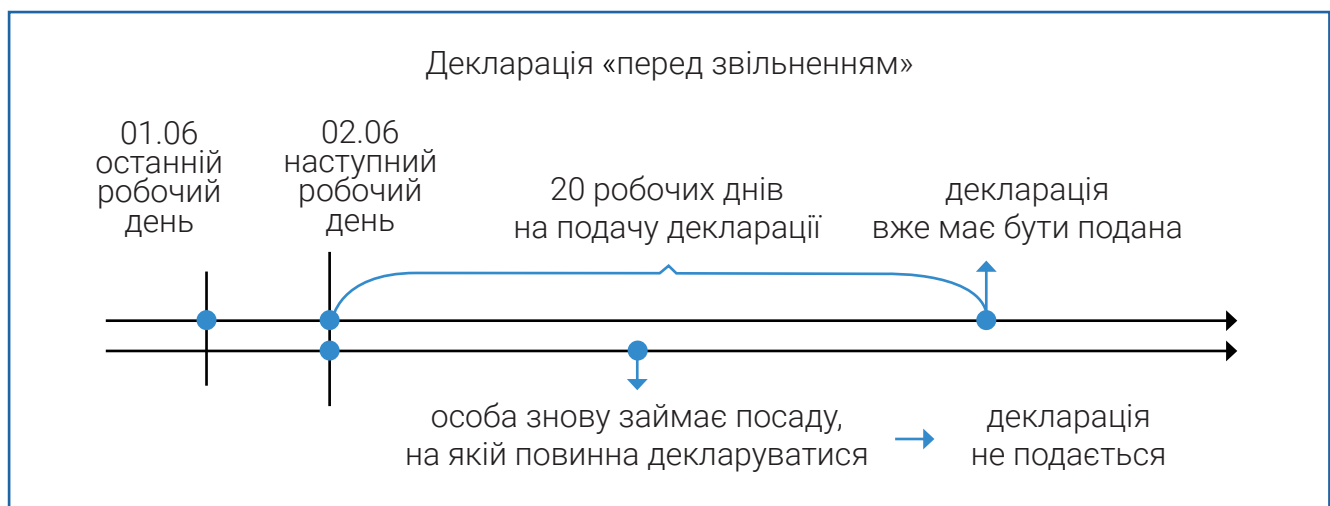
9. Чи потрібно подавати декларації «перед звільненням» та «після звільнення», якщо особа перестала бути суб'єктом декларування у зв'язку зі змінами, внесеними до Закону, чи у зв'язку зі зміною статусу юридичної особи публічного права на юридичну особу приватного права?

Ні, не потрібно, адже у цих випадках особа втрачає статус суб'єкта декларування і вимоги фінансового контролю більше не поширюються на неї, а отже, особа вже не повинна подавати декларації.

Приклад

Помічники суддів були суб'єктами декларування у період з 18.10.2019 (дата набрання чинності Законом України від 02.10.2019 № 140-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції», згідно з яким вони належать до суб'єктів декларування) по 23.10.2020 (до набрання чинності Законом України від 17.09.2020 № 912-ІХ «Про розвідку», відповідно до якого їх вилучено з числа таких суб'єктів). Так, у вказаний період

Додаток 3 (до запитання 7)

I. Щодо типів декларацій

на них поширювалися вимоги ст. 45 Закону щодо подачі декларацій.

З 24.10.2020 помічники суддів, а також особи, які звільнилися з цієї посади, не зобов'язані подавати декларації будь-якого типу.

10. Чи подається декларація «після звільнення», якщо суб'єкт декларування продовжує виконання функцій держави або місцевого самоврядування або знову розпочинає виконання таких функцій до 01 квітня наступного року?

Ні, декларація «після звільнення» не подається, якщо суб'єкт декларування до 01 квітня наступного року знов розпочинає відповідну діяльність і подає декларацію згідно з ч. 1 ст. 45 Закону («щорічну»).

Те саме правило діє у випадку, коли особа обіймала одночасно дві посади, що зумовлювали обов'язок подати декларацію, але протягом року звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад.

11. Чи необхідно суб'єктам декларування, поновленим на роботі за рішенням суду, подавати декларації «щорічна» за час вимушеного прогулу?

Ні, суб'єкт декларування, поновлений на роботі за рішенням суду, не зобов'язаний подавати декларацію «щорічна» за час вимушеного прогулу.

Рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, прийняте органом, який розглядає трудовий спір, підлягає негайному виконанню. Рішення вважається виконаним боржником з дня видання відповідно до законодавства про працю наказу або розпорядження

про поновлення стягувача на роботі та внесення відповідного запису до трудової книжки стягувача, після чого виконавець виносить постанову про закінчення виконавчого провадження (ст. 235 КЗпП України, ст. 65 Закону України «Про виконавче провадження»).

Так, особа, яку за рішенням суду поновлено на роботі та яка приступила відповідно до наказу (розпорядження) до фактичного здійснення діяльності, повинна в наступному році до 01 квітня подати декларацію «щорічна» за рік, у якому відбулось поновлення.

У разі якщо після поновлення на роботі особа звільнилася, вона має обов'язок подати декларації «перед звільненням» та «після звільнення». Декларація «перед звільненням» подається за період, коли така особа фактично виконувала функції держави або місцевого самоврядування.

12. Чи можна подати виправлену декларацію або іншим чином виправити інформацію, зазначену в декларації?

Так, виправлену декларацію можна подати упродовж 7 днів після подання декларації, але не більше 3 разів (ч. 4 ст. 45 Закону).

Для цього не треба звертатися до Національного агентства. Слід натиснути на кнопку «Подати виправлену декларацію», яка є активною упродовж відповідного строку в персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування у полі поданої декларації.

Після спливу цього строку подати декларацію з достовірними відомостями (виправлену) можливо **лише** за результатами проведеної повної перевірки декларації Національним агентством.

Попри це, якщо суб'єкт декларування виявив у декларації недостовірні відомості після семиденного строку, він може звернутися до Національного агентства через персональний електронний кабінет. Слід **деталізовано описати виявлені неточності або помилки, пояснити причини зазначення недостовірних відомостей, додати підтвердні документи (за наявності).**

13. Який порядок перевірки факту подання та своєчасності подання декларації?

Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали), декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоечасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку. Порядок здійснення такого контролю та порядок інформування Національного агентства про виявлені факти неподання або несвоечасного подання декларацій визначаються Національним агентством (ст. 51² Закону).

Якщо за результатами контролю встановлено, що суб'єкт декларування не подав декларацію, Національне агентство письмово повідомляє такого суб'єкта про факт неподання декларації, і суб'єкт декларування повинен протягом 10 календарних днів з дня отримання такого повідомлення подати декларацію в порядку, визначеному ч. 1 ст. 45 Закону.

Одночасно Національне агентство письмово повідомляє про факт неподання декларації керівника державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, та спеціально

уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

 За несвоечасне подання без поважних причин декларації передбачено адміністративну відповідальність за ст. 172⁶ КУпАП, а за умисне неподання декларації – кримінальну відповідальність за ст. 366³ КК України (див. відповідь на запитання 190 цих Роз'яснень).

II. ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ДЕКЛАРУВАННЯ

14. Хто належить до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище?

Перелік службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, визначений у примітці до ст. 51³ Закону. Так, під службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, розуміються:

- 1) Президент України;
- 2) Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України, перший заступник або заступник міністра;
- 3) член Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Національної комісії зі стандартів державної мови;
- 4) Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України;
- 5) Голова Фонду державного майна України, його перший заступник або заступник;
- 6) член Центральної виборчої комісії;
- 7) член, інспектор Вищої ради правосуддя, член, інспектор Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 8) народний депутат України;
- 9) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений із захисту державної мови;
- 10) Директор Національного антикорупційного бюро України, його перший заступник та заступник;
- 11) Голова Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступники;
- 12) Генеральний прокурор, його перший заступник та заступник;
- 13) Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник;
- 14) член Ради Національного банку України, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступник;
- 15) Керівник Офісу Президента України, його перший заступник та заступник, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступник, радник або помічник Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;
- 16) особи, посади яких належать до посад державної служби категорії «А» або «Б», та особи, посади яких згідно з ч. 1 ст. 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» належать до 1 – 3 категорій;
- 17) судді, судді Конституційного Суду України;
- 18) прокурори, слідчі і дізнавачі;
- 19) керівники, заступники керівників державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх апаратів та самостійних структурних підрозділів, керівники, заступники керівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, юрисдикція яких поширюється на територію однієї або кількох областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва або Севастополя;
- 20) керівники державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, міста республіканського в Автономній Республіці Крим або обласного значення, району в місті, міста районного значення;
- 21) військові посадові особи вищого офіцерського складу.

II. Щодо суб'єктів декларування

Інформація про те, чи належить суб'єкт декларування до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, зазначається станом на останній день звітного періоду.

15. Які посади належать до посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків?

Перелік суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, затверджується Національним агентством (ч. 1 ст. 51³ Закону).

До таких посад належать посади (рішення Національного агентства від 17.06.2016 № 2 «Про затвердження переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.07.2016 за № 987/29117):

- 1) Керівника Офісу Президента України, його першого заступника та заступника;
- 2) керівників та заступників керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів центрального апарату Національного банку України;
- 3) керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;
- 4) керівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності та їх заступників, призначення яких здійснюється державними органами;
- 5) державної служби, визначені структурою державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, у разі недоцільності утворення структурних підрозділів;
- 6) в органах місцевого самоврядування:
  - 6.1) перших заступників, заступників міських (міст обласного, республіканського в Автономній

Республіці Крим, районного значення) голів, заступників сільських, селищних голів;

6.2) заступників голів районних, районних в містах рад;

6.3) секретарів міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення), сільських, селищних рад;

6.4) керуючих справами виконавчих комітетів міських (міст – обласних центрів та міста Сімферополя, міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад;

6.5) голів постійних комісій з питань бюджету обласних, Київської та Севастопольської міських рад (у разі, коли вони працюють у раді на постійній основі).

 Наведений перелік Національне агентство може змінювати.

16. Хто належить до національних публічних діячів?

У декларації зазначаються відомості про належність до національних публічних діячів відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (п. 1 ч. 1 ст. 46 Закону).

Національні публічні діячі – фізичні особи, які виконують або виконували в Україні визначні публічні функції, а саме (п. 37 ч. 1 ст. 1 Закону України від 06.12.2019 № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»):

- 1) Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України та їх заступники;

II. Щодо суб'єктів декларування

- 2) керівник постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, його заступники;
- 3) керівник та заступники керівника Державного управління справами;
- 4) керівники апаратів (секретаріатів) державних органів, що не є державними службовцями, посади яких належать до категорії «А»;
- 5) Секретар та заступники Секретаря Ради національної безпеки і оборони України;
- 6) народні депутати України;
- 7) Голова та члени Правління Національного банку України, члени Ради Національного банку України;
- 8) голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів;
- 9) члени Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів;
- 10) Генеральний прокурор та його заступники;
- 11) Голова Служби безпеки України та його заступники;
- 12) Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники;
- 13) Директор Державного бюро розслідувань та його заступники;
- 14) Директор Бюро фінансових розслідувань та його заступники;
- 15) Голова та члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голова та члени Антимонопольного комітету України, Голова Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступники, Голова та члени Рахункової палати, Голова та члени Центральної виборчої комісії, голови та члени інших державних колегіальних органів;
- 16) надзвичайні і повноважні послы;
- 17) начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України, командувачі Сухопутних

військ Збройних Сил України, Повітряних Сил Збройних Сил України, Військово-Морських Сил Збройних Сил України;

18) державні службовці, посади яких належать до категорії «А»;

19) керівники органів прокуратури, керівники обласних територіальних органів Служби безпеки України, голови та судді апеляційних судів;

20) керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків;

21) члени керівних органів політичних партій.

При зазначенні інформації про належність до національних публічних діячів потрібно зважати на посаду, яку особа обіймає на останній день звітного періоду відповідної декларації.

17. Хто вважається «посадовими і службовими особами інших державних органів» відповідно до п.п. «и» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону?

У цілях визначення суб'єктів, на яких поширюється дія Закону (відповідно до п.п. «и» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону), під «посадовими та службовими особами інших державних органів» слід розуміти працівників державних органів, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

Так, адміністративно-господарські функції (обов'язки) – це обов'язки з управління або розпорядження державним, комунальним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в різному обсязі є у начальників планово-господарських,

II. Щодо суб'єктів декларування

постачальницьких, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їхніх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) – це обов'язки щодо здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, комунальних підприємств, установ, організацій, структурних підрозділів, їхні заступники, особи, які керують ділянками робіт.

Щодо інших працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування або технічні функції, то їх можна визнати посадовими чи службовими особами лише за умови, що разом із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки.

18. Хто вважається «посадовими особами юридичних осіб публічного права» відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону?

При вирішенні питання належності осіб до посадових осіб юридичних осіб публічного права (відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону) першочергово виникає питання розмежування статусу юридичних осіб публічного та приватного права (якщо статут, інший правовстановлюючий документ юридичної особи не містить чіткого визначення такого статусу).

Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних

осіб приватного права та юридичних осіб публічного права (ст. 81 ЦК України).

Держава, територіальні громади можуть створювати юридичні особи як публічного, так і приватного права (ст.ст. 167, 169 ЦК України).

З урахуванням положень ЦК України, ГК України, інших законів України можна сформулювати **найбільш суттєві ознаки** юридичної особи публічного права:

1) створення на підставі:

- розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування (абз. 3 ч. 2 ст. 81 ЦК України);
- у випадках, встановлених законом, – установчого документа (абз. 2 ч. 3 ст. 81 ЦК України);

2) визначення правового статусу ЦК України або окремим законом України (наприклад, розділ II Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», ст.ст. 10 -11 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» тощо);

3) метою та основним видом діяльності юридичної особи є реалізація публічних функцій держави чи територіальної громади, які покладені на них Конституцією та законом України (наприклад ст. 10 Закону України «Про фермерське господарство», ст. 17 Закону України «Про вищу освіту» тощо);

4) допоміжний характер підприємницької діяльності до її основної діяльності.

 Юридичній особі публічного права не обов'язково мають бути притаманні усі зазначені ознаки.

Так, для з'ясування питання, чи належить та або інша юридична особа (об'єднання юридичних осіб) до юридичних осіб публічного

II. Щодо суб'єктів декларування

чи приватного права, необхідно аналізувати всю сукупність нормативно-правових актів та правовстановлюючих документів, які визначають правовий статус безпосередньо цієї юридичної особи (об'єднання).

Під посадовими особами юридичних осіб публічного права, насамперед комунальних та державних установ і підприємств, слід розуміти осіб, які мають повноваження здійснювати організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції.

У разі визначення посадових осіб на державних підприємствах слід брати до уваги положення ч. 3 ст. 65 ГК України. Так, посадовими особами підприємства є керівник, головний бухгалтер, члени наглядової ради (у разі її утворення), виконавчого органу та інших органів управління підприємств.

Визначальним при цьому є обсяг повноважень відповідного працівника. Наприклад, виконавчі директори, директори з окремих питань, директори департаментів, начальники відділів, служб, центрів, бюро, груп тощо та заступники керівників структурних підрозділів (у тому числі відокремлених, а також підрозділів у структурі таких відокремлених підрозділів) цих юридичних осіб безумовно наділені адміністративно-господарськими чи організаційно-розпорядчими функціями.

 При визначенні того, чи є працівник юридичної особи публічного права посадовою особою, враховується обсяг та характер здійснюваних ним функцій. Тому навіть у разі невизначення працівника посадовою особою у статутних чи інших внутрішніх документах підприємства він може бути посадовою особою і бути суб'єктом декларування в розумінні Закону (з огляду на здійснювані ним адміністративно-господарські та організаційно-розпорядчі функції).

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

19. Чи є посадові особи відокремлених структурних підрозділів юридичної особи публічного права суб'єктами декларування в розумінні п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону?

Так, посадові особи відокремлених структурних підрозділів юридичної особи публічного права є суб'єктами декларування.

Юридична особа може створювати філії та представництва (ст. 95 ЦК України).

Філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій.

Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи.

Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення.

Суб'єкти господарювання мають право відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи (ч. 6 ст. 55 ГК України).

Враховуючи зазначене, відокремлений підрозділ юридичної особи створюється з метою здійснення всіх або частини її функцій, представлення її інтересів, а тому посадові особи такого відокремленого підрозділу є суб'єктами декларування.

II. Щодо суб'єктів декларування

Детальніше про поняття «посадова особа юридичної особи публічного права» відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону наведено у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

20. Чи стає особа суб'єктом декларування у разі тимчасового виконання обов'язків службової чи посадової особи (організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків)?

У цілях визначення суб'єктів декларування, згідно із Законом, слід застосовувати вужче тлумачення і вважати **службовими, посадовими особами** (суб'єктами декларування) лише тих працівників, на яких покладено відповідні обов'язки на постійній основі.

Наприклад, наявність у посадовій інструкції працівника (спеціаліста, головного спеціаліста тощо) положення про те, що він може виконувати певні додаткові організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки на час відсутності керівника структурного підрозділу, не є достатньою для того, щоб вважати його посадовою/службовою особою, яка є суб'єктом декларування. Цей висновок не змінюється навіть у випадку призначення працівника тимчасовим виконувачем обов'язків на посаді у зв'язку з відсутністю його колеги, який займає зазначену посаду і за яким зберігається робоче місце та посада (відпустка по догляду за дитиною, відрядження, перебування на лікарняному тощо). Адже виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника чи керівника – це заміна (яка визначається як суміщення посад) працівника, відсутнього через відпустку, тимчасову непрацездатність, відрядження та з інших причин, коли відповідно до чинного законодавства за ним зберігається місце роботи й посада.

Водночас зовсім інші правові наслідки має призначення працівника виконувачем обов'язків на вакантній посаді (вакантною є посада, зазначена у штатному розписі відповідного органу, організації, установи або підприємства, на яку не укладено договір). У такому випадку вважається, що працівник призначений виконувачем обов'язків. При цьому, враховуючи те, що визначення певного строку в трудовому договорі (контракті) під час призначення працівника виконувачем обов'язків на вакантній посаді не має юридичного значення для здійснення правового регулювання цих правовідносин, така особа вважається суб'єктом декларування в розумінні ст.ст. 3, 45 Закону.

21. Чи належать до суб'єктів декларування особи, які входять до складу наглядової ради банку, придбаного державою відповідно до ст. 41¹ Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»?

Так, особи, які входять до складу наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

22. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій не поширюється обов'язок подання декларацій та інші заходи фінансового контролю?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність** у сферах (ч. 5 ст. 45 Закону):

- соціального обслуговування населення;

II. Щодо суб'єктів декларування

- соціальної та професійної реабілітації осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю;
- соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі й стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;
- охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня);
- освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників);
- науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віце-президентів, віце-президентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших наукових установ);
- культури;
- мистецтв;
- відновлення та збереження національної пам'яті;
- фізичної культури;
- спорту;
- національно-патріотичного виховання.

Крім того, вимоги фінансового контролю не поширюються (ч. 5 ст. 45 Закону) також на:

- військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період;
- військовослужбовців військової служби за призовом осіб офіцерського складу;
- військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу;
- військовослужбовців військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;
- військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом;
- осіб офіцерського складу, крім військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах.

Зазначені у ч. 5 ст. 45 Закону особи звільняються від обов'язку подання декларації за умови непереребування на інших посадах, визначених у п. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 3 Закону.

23. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють діяльність у сфері соціального обслуговування населення, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері соціального обслуговування населення (ч. 5 ст. 45 Закону).

Соціальні послуги визначені як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги» (далі – Закон № 2671-VIII).

II. Щодо суб'єктів декларування

Соціальні послуги поділяються на послуги, спрямовані на (ч. 1 ст. 16 Закону № 2671-VIII):

1) соціальну профілактику – запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини;

2) соціальну підтримку – сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин;

3) соціальне обслуговування – мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду.

Згідно зі ст.ст. 1, 8 Закону № 2671-VIII суб'єктами системи надання соціальних послуг є, зокрема, надавачі соціальних послуг.

Надавачі соціальних послуг – юридичні та фізичні особи, фізичні особи – підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Порядок формування, ведення та доступу до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг затверджує Кабінет Міністрів України (ч. 11 ст. 15 Закону № 2671-VIII).

Водночас відповідно до пп. 2 – 4 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії), до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг вносяться ті надавачі, діяльність яких відповідає цим критеріям.

Для надавачів соціальних послуг встановлюються загальні та спеціальні критерії діяльності, при цьому загальних критеріїв зобов'язані дотримуватися у своїй діяльності всі надавачі соціальних послуг.

Загальними критеріями діяльності надавачів соціальних послуг є, зокрема, наявність установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг, що відповідає класифікатору соціальних послуг, затверджену Міністерством соціальної політики України, категорії осіб, яким надаються такі послуги, що підтверджується засвідченою в установленому порядку копією установчих та інших документів, випискою з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Класифікатор соціальних послуг затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429 (далі – Класифікатор).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються, зокрема, на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

1) мають статус закладу, установи чи організації;

2) є надавачами соціальних послуг, спрямованих саме на соціальне обслуговування;

3) відповідають передбаченим чинним законодавством загальним критеріям діяльності надавачів соціальних послуг (у тому числі щодо наявності установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг, що відповідає Класифікатору, та категорії осіб, яким надаються такі послуги);

4) діяльність у сфері соціального обслуговування для них є основною.

24. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері освіти, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Суб'єкт освітньої діяльності – це фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність (п. 27 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Своєю чергою освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей (п. 16 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права (**крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників**), яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) провадять освітню діяльність, тобто організовують, забезпечують та реалізують систему заходів, спрямованих на розвиток особистості

шляхом формування та застосування її компетентностей;

- 3) така діяльність для них є основною.

25. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері культури, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері культури (ч. 5 ст. 45 Закону).

Заклад культури – юридична особа, основною діяльністю якої є діяльність у сфері культури, або структурний підрозділ юридичної особи, функції якого полягають у провадженні діяльності у сфері культури (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Діяльність у сфері культури (культурна діяльність) – творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвіллева та розважальна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Культурні блага – це товари та послуги, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян (книги, художні альбоми, аудіовізуальні твори та їх демонстрування, аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні та циркові вистави, концерти, культурно-

II. Щодо суб'єктів декларування

освітні послуги тощо) (п. 8 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Культурні цінності – це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України (перелік видів культурних цінностей наведений у ст. 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) здійснюють діяльність у сфері культури (в розумінні п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»);
- 3) така діяльність для них є основною.

26. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері фізичної культури, спорту, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері фізичної культури, спорту (ч. 5 ст. 45 Закону).

Частиною 1 ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначено такі терміни:

- фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення

рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя;

- спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них;
- спортивна діяльність – заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку спорту;
- суб'єкти сфери фізичної культури і спорту – фізичні або юридичні особи, які здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту. Суб'єктами сфери фізичної культури і спорту є: фізичні особи, які займаються фізичною культурою і спортом, у тому числі спортсмени; фахівці сфери фізичної культури і спорту; заклади фізичної культури і спорту; відповідні органи влади;
- заклад фізичної культури і спорту – юридична особа, що забезпечує розвиток фізичної культури і спорту шляхом, зокрема, надання фізкультурно-спортивних послуг. Зкладами фізичної культури і спорту, зокрема, є: спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, заклади спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, школи вищої спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки, центри студентського спорту закладів вищої освіти, фізкультурно-оздоровчі заклади, центри фізичного здоров'я населення, центри фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю.

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким

II. Щодо суб'єктів декларування

притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту (є суб'єктом фізичної культури і спорту в розумінні Закону України «Про фізичну культуру і спорт»);
- 3) така діяльність для них є основною.

27. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері науки, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віце-президентів, віце-президентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших наукових установ) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є, зокрема, наукові установи (ч. 1 ст. 4 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

До наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ належать юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворені в установленому

законодавством порядку, для яких наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною (ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження (п. 12 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Фундаментальні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків; результатом фундаментальних наукових досліджень є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки (п. 33 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Прикладні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей; результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань (п. 30 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Науково-технічна діяльність – наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних

II. Щодо суб'єктів декларування

проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки (п. 26 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) є суб'єктом наукової, науково-технічної діяльності (в розумінні Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»);
- 3) така діяльність для них є основною.

28. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері охорони здоров'я, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють **основну діяльність**, зокрема, у сфері охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Охорона здоров'я – система заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами – підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики,

медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя (ч. 1 ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я, далі – Основ).

Заклад охорони здоров'я – юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників (абз. 3 ч. 1 ст. 1 Основ).

Медичне обслуговування – діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням (абз. 6 ч. 1 ст. 1 Основ).

Своєю чергою медична допомога – діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами (абз. 4 ч. 1 ст. 1 Основ).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права **(крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня)**, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;

II. Щодо суб'єктів декларування

2) здійснюють діяльність, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами (тобто надають медичну допомогу);

3) така діяльність для них є основною;

4) зареєстровані та одержали в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

29. Чи повинні подавати декларації посадові особи комунальних некомерційних підприємств, які здійснюють свою основну діяльність у сфері охорони здоров'я?

Тільки керівники закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня зобов'язані подавати декларації. Інші посадові особи таких підприємств не мають подавати декларації.

Дія Закону поширюється, зокрема, на посадових осіб юридичних осіб публічного права, які не зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону (п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону (у якому йдеться про подання декларацій) не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Попри те, що ч. 5 ст. 45 Закону прямо не виключає з переліку осіб, які подають

декларації, посадових осіб підприємств, до закладів охорони здоров'я належать юридичні особи будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, що забезпечують медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників (абз. 3 ч. 1 ст. 3 Основ).

За організаційно-правовою формою заклади охорони здоров'я комунальної власності можуть утворюватися та функціонувати як комунальні некомерційні підприємства або комунальні установи, а їхніми керівниками є особи, призначені на посаду уповноваженим виконавчим органом управління власника закладу охорони здоров'я на конкурсній основі шляхом укладення з ними контракту (ст. 16 Основ).

Враховуючи викладене, на посадових осіб комунальних некомерційних підприємств, які утворені внаслідок реформування закладів охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня), не поширюється дія Закону в частині обов'язку декларування.

30. Хто з числа військовослужбовців (крім винятків, зазначених у запитанні 31 цих Роз'яснень) є суб'єктами декларування?

Суб'єктами декларування є військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань (абз. 15 ч. 1 ст. 1 та п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Військові посадові особи – це військовослужбовці, які обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих

II. Щодо суб'єктів декларування

чи адміністративно-господарських обов'язків, або які спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством (ч. 12 ст. 6 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу»).

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Так, адміністративно-господарські функції (обов'язки) в різному обсязі виконують начальники планово-господарських, постачальницьких, фінансових відділів і служб, завідувачі складів, їхні заступники, керівники відділів підприємств, відомчі ревізори та контролери тощо.

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, комунальних підприємств, установ або організацій, структурних підрозділів, їхні заступники, особи, які керують ділянками робіт.

Отже, суб'єктами декларування є військовослужбовці, які:

1) обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків;

2) спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством.

При цьому військове звання не має значення (крім винятків із числа суб'єктів декларування, які зазначені у відповіді на запитання 31 цих Роз'яснень).

 Військовослужбовець, який перебуває у розпорядженні відповідного командира та не обіймає штатної посади, може бути суб'єктом декларування, лише

якщо на нього покладено організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки, визначені для нього цим командиром (такі обов'язки повинні закріплюватися у відповідному документі).

Для визначення суб'єктів декларування з-поміж військовослужбовців Служби безпеки України та військових прокурорів, зазначених у п.п. «е» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону, встановлені окремі правила, про які вказано у відповіді на запитання 32 цих Роз'яснень.

31. На кого з числа військовослужбовців не поширюються вимоги фінансового контролю?

Не повинні подавати декларації (п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3, абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону):

1) військовослужбовці військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період;

2) військовослужбовці військової служби за призовом осіб офіцерського складу;

3) військові посадові особи з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу;

4) військові посадові особи з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;

5) військовослужбовці молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу;

6) військовослужбовці строкової військової служби;

7) курсанти вищих військових навчальних закладів;

8) курсанти вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути;

II. Щодо суб'єктів декларування

9) курсанти факультетів, кафедр та відділень військової підготовки.

⚠ Винятки, зазначені у п.п. 1 – 5 цього пункту, не поширюються на військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах. Тобто якщо військова посадова особа з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу проходить військову службу у військовому комісаріаті, – їй необхідно подати декларацію (абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону).

32. Кого вважають «посадовими і службовими особами» Служби безпеки України відповідно до п.п. «е» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону?

Кадри Служби безпеки України складають: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби (ч. 1 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України»).

Для цілей декларування «посадовими та службовими особами» Служби безпеки України є особи, які:

- здійснюють функції представників влади, тобто виконання завдань та обов'язків, визначених у ст.ст. 2, 24 Закону України «Про Службу безпеки України»;
- обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведено у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Інші працівники, які виконують функції з обслуговування або технічні функції,

можуть визнаватися посадовими чи службовими особами лише за умови, що разом із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції.

При визначенні таких працівників слід керуватися Критеріями визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 № 271.

⚠ Співробітники Служби безпеки України зобов'язані подавати щороку до 01 квітня декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до Закону, а також дотримуватися інших вимог фінансового контролю, передбачених Законом (ч. 7 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України»). Однак суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, є тільки ті кадри Служби безпеки України, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

На кого з числа військовослужбовців не поширюються вимоги фінансового контролю – відповідь наведена у запитанні 31 цих Роз'яснень.

33. Чи потрібно подавати декларації військовим посадовим особам, які проходять службу у закладах, установах та організаціях, що здійснюють основну діяльність у сфері охорони здоров'я, освіти чи науки?

Ні, крім осіб, які є керівниками закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва

II. Щодо суб'єктів декларування

та Севастополя) рівня, керівниками вищих навчальних закладів та їхніми заступниками, керівниками науково-дослідних інститутів та інших наукових установ (ч. 5 ст. 45 Закону).

34. Чи поширюється обов'язок подання декларацій та інші заходи фінансового контролю на іноземців-нерезидентів, які входять як незалежні члени до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі?

Ні, дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на іноземців-нерезидентів, які входять як незалежні члени до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі (ч. 6 ст. 45 Закону).

35. Чи належать нотаріуси (державні та приватні) до суб'єктів декларування?

Ні, нотаріуси (державні та приватні) не належать до суб'єктів декларування та декларації не подають.

Особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги, зокрема нотаріуси, не є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «б» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Водночас нотаріуси є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, зокрема вимоги та обмеження, передбачені ст.ст. 22, 23, 28 Закону (обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища, обмеження щодо одержання подарунків, вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів).

36. Чи є члени виборчих комісій суб'єктами декларування?

Члени Центральної виборчої комісії є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «ж» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Члени окружних виборчих комісій і територіальних виборчих комісій не є суб'єктами декларування (ч. 7 ст. 38 Виборчого кодексу України). Голова, заступник голови, секретар ОВК, ТВК не можуть вважатися посадовими особами юридичних осіб публічного права в розумінні Закону.

Так, суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, є, зокрема, посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону (п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Однак дільничні виборчі комісії не є юридичними особами (ч. 7 ст. 33 Виборчого кодексу України), а тому члени таких комісій не є суб'єктами декларування відповідно до Закону.

Окружні виборчі комісії та територіальні виборчі комісії є юридичними особами публічного права. При цьому територіальні виборчі комісії є постійно діючими органами (ч. 8 ст. 33 Виборчого кодексу України). Водночас формування складу територіальних виборчих комісій здійснюється щоразу під час організації місцевих виборів (ст.ст. 203, 208 Виборчого кодексу України). Тому члени таких комісій здійснюють відповідну діяльність на тимчасовій основі.

II. Щодо суб'єктів декларування

Отже, робота членів виборчих комісій має тимчасовий характер без призначення на посаду як за основним місцем роботи.

37. Станом на яку дату зазначається інформація про місце роботи, посаду суб'єкта декларування, належність суб'єкта декларування до осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, належність його посади до посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків, а також належність особи до публічних діячів?

За загальним правилом інформація у декларації зазначається станом на останній день звітного періоду (за винятком окремих об'єктів декларування). Це стосується, зокрема, відомостей:

- про місце роботи та посаду суб'єкта декларування, тип і категорію посади;
- про те, чи належить суб'єкт декларування до осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, або чи обіймає він посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків;
- про те, чи належить суб'єкт декларування до національних публічних діячів (додатково див. відповідь на запитання 16 цих Роз'яснень).

Перелік осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, див. у відповіді на запитання 14 цих Роз'яснень.

 Водночас, враховуючи те, що обов'язок подавати декларацію як такий пов'язаний і виникає лише у зв'язку

із зайняттям певної посади та здійсненням відповідних функцій, існують винятки з цього загального правила.

Приклад 1

Якщо особа подає декларацію «кандидата на посаду» за попередній рік, вона повинна зазначити назву майбутнього місця роботи та посади, у зв'язку з якою у неї виник обов'язок подати декларацію, тип і категорію посади, на яку вона претендує, а не місце роботи та посаду, на якій вона фактично перебувала станом на кінець звітного періоду. Тому всі інші перелічені у запитанні статуси зазначаються, зважаючи на статус посади, на яку особа претендує, а не на якій перебувала на кінець року, за який подається декларація (див. Додаток 4).

Приклад 2

Особа була призначена на посаду у період з 01 січня по 31 березня включно і повинна подати першу декларацію «щорічна» за попередній рік до 01 квітня.

У цьому випадку особа повинна зазначити назву її місця роботи, посади та її тип і категорію посади, які вона обіймає на момент подання першої декларації «щорічна». Тому всі інші перелічені у запитанні статуси вказуються нею, зважаючи на посаду, яку особа обіймає на момент подання такої декларації (див. Додаток 4).

Приклад 3

У разі припинення діяльності та подання декларації у наступному після цього році (декларація «після звільнення») особа повинна зазначити назву місця роботи, посаду, тип і категорію посади, у зв'язку з якою у неї виник обов'язок подати таку декларацію, а не місце роботи та посаду, на яких вона перебувала станом на останній день звітного року чи на момент подання декларації. Тому всі інші зазначені у запитанні статуси посади вказуються, зважаючи на посаду, яку

II. Щодо суб'єктів декларування

особа обіймала на момент звільнення (див. Додаток 4).

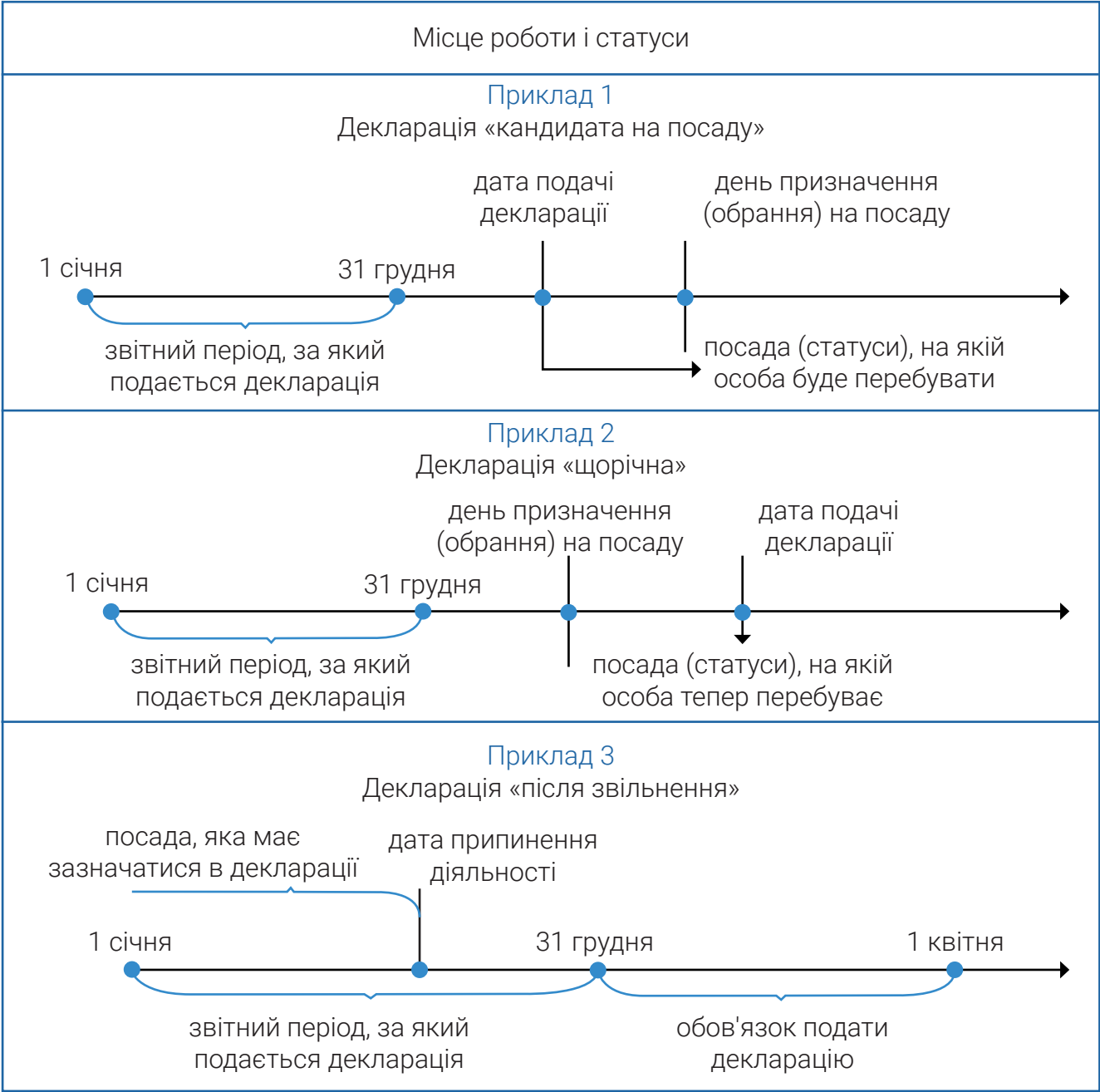
38. Як заповнювати декларацію особам, посада яких як суб'єктів декларування не є основною або які обіймають посади, обидві з яких є посадами як суб'єктів декларування?

У декларації зазначаються, зокрема, відомості про місце роботи (проходження служби) суб'єкта декларування, займану ним посаду (п. 1 ч. 1 ст. 46 Закону), а також про посаду чи роботу, що виконується або виконувалася

суб'єктом декларування за сумісництвом у звітному періоді (п. 11 ч. 1 ст. 46 Закону).

В окремих випадках основне місце роботи суб'єкта декларування не пов'язане з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Це стосується, наприклад, депутатів місцевих рад, які не працюють у раді на постійній основі, членів наглядових рад державних чи комунальних підприємств, для яких ця робота не є основною, тощо. Зазначеним суб'єктам декларування слід керуватися таким.

Додаток 4 (до запитання 37)

II. Щодо суб'єктів декларування

У розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації у полях, які стосуються місця роботи та займаної посади, слід зазначити посаду, у зв'язку з якою виник обов'язок подати декларацію (наприклад, депутат місцевої ради чи член наглядової ради). Те саме стосується кандидатів на такі посади.

Разом з тим є випадки, коли як основне місце роботи суб'єкта декларування, так і його робота (посада) за сумісництвом пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Відповідним суб'єктам декларування слід керуватися таким.

Якщо особа обіймає дві посади, пов'язані із декларуванням, і при цьому одна з них належить до посад службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, або посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків, то в розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» вказується саме посада службової особи, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, або посада, пов'язана з високим рівнем корупційних ризиків.

Якщо жодна з посад суб'єкта декларування не належить до посад службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, або посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків, то вказується та посада, яка є основним місцем роботи суб'єкта декларування, у дужках зазначається інша займана посада.

39. Як зазначати відомості про місце роботи військовослужбовцям?

Військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, молодшого та старшого офіцерського складу **не зазначають** відомості про місце роботи (проходження служби) або місце майбутньої роботи (проходження служби), займану

посаду (абз. 2 п. 1 ч. 1 ст. 46 Закону). У зв'язку із цим під час заповнення декларації вказаною категорією осіб у полі «Місце роботи або проходження служби (або місце майбутньої роботи чи проходження служби)» розділу 2.1 декларації рекомендовано зазначити «військова служба», а у полі «Займана посада (або посада, на яку претендуєте)» вказати «військовослужбовець».

При цьому військовослужбовці **вищого** офіцерського складу зобов'язані зазначати повні відомості про місце своєї роботи (проходження служби) або місце майбутньої роботи (проходження служби), займану посаду.

⚠ Під час внесення до декларації інформації про грошове забезпечення військовослужбовця у полі «Джерело доходу» розділу 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації необхідно обрати позначку «Інша фізична або юридична особа». У наступному полі «Тип особи» обрати позначку «Юридична особа, зареєстрована в Україні», а у полі «Найменування» необхідно зазначити «військова служба». При цьому у полі «Код в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» необхідно обрати позначку «Не відомо».

40. Про особливості заповнення декларації суб'єктами декларування із числа працівників, відповідальних за режимно-секретну роботу

Інформацію про суб'єктів декларування, посада яких не становить державної таємниці, проте їхня діяльність пов'язана з державною таємницею, у зв'язку з чим вони є секретноносцями (спеціаліст з режимно-секретної роботи державного органу, установи чи організації), рекомендується вносити до декларації без назви підрозділу (посади) з питань режимно-секретної роботи. Наприклад, головному спеціалісту з режимно-

II. Щодо суб'єктів декларування

секретної роботи Конституційного Суду України у полі «Місце роботи або проходження служби (або місце майбутньої роботи чи проходження служби)» розділу 2.1 декларації необхідно зазначити «Конституційний Суд України», а у полі «Займана посада (або посада, на яку претендуєте)» рекомендовано вказати «головний спеціаліст».

41. Як заповнювати відомості про унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі, якщо у суб'єкта його немає?

У декларації зазначаються відомості про унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі суб'єкта декларування та членів його сім'ї (п. 1 ч. 1 ст. 46 Закону). Цю інформацію слід зазначити в декларації лише в разі реєстрації відомостей про суб'єкта декларування та членів його сім'ї у Єдиному державному демографічному реєстрі.

У разі відсутності у суб'єкта декларування або членів його сім'ї унікального номера запису в Єдиному державному демографічному реєстрі його отримання з метою заповнення декларації не вимагається. У відповідному полі декларації слід обрати позначку «Не застосовується».

 Порядок ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 784.

Внесення до Реєстру інформації про особу та видані їй документи здійснюється уповноваженими суб'єктами у разі (пп. 8 та 9 вказаного вище Порядку):

- оформлення документів, якщо на цей час зазначена інформація не внесена до Реєстру або змінилася;

- реєстрації місця проживання чи місця перебування;
- реєстрації актів цивільного стану;
- за бажанням особи, якщо інформація про неї не внесена до Реєстру.

Унікальний номер запису в зазначеному вище Реєстрі є незмінним.

Зокрема, відомості про унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі містяться у ID-картці та паспорті громадянина України для виїзду за кордон, оформлених засобами Реєстру.

42. Чи можна у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації у полі «Місце фактичного проживання або поштова адреса, на яку Національне агентство може надсилати кореспонденцію суб'єкту декларування» вказати абонементну скриньку, встановлену в поштовому відділенні?

Так.

Для обрання такого способу отримання кореспонденції в електронній формі декларації слід:

- 1) у відповідному полі вказати індекс об'єкта (відділення) поштового зв'язку, у якому розміщено абонементну скриньку;
- 2) зазначити відповідний населений пункт;
- 3) у полі «Номер корпусу» зазначити номер абонементної скриньки у форматі «а/с №»;
- 4) в інших полях блоку «Місце фактичного проживання або поштова адреса, на яку Національне агентство з питань

II. Щодо суб'єктів декларування

запобігання корупції може надсилати кореспонденцію суб'єкту декларування» обрати позначку «Не застосовується».

43. Яку інформацію щодо зареєстрованого місця проживання слід зазначати внутрішньо переміщеним особам у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації?

Інформацію про зареєстроване місце проживання, зазначену в паспорті громадянина України чи іншому документі.

Відомості про реєстрацію місця проживання вносяться до паспорта громадянина України, тимчасового посвідчення громадянина України, посвідки на постійне проживання, посвідки на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист (п. 9 Правил реєстрації місця проживання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 207).

Суб'єкти декларування, в тому числі внутрішньо переміщені особи, у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації зазначають відомості про зареєстроване місце проживання відповідно до вищевказаних документів.

У блоці полів «Місце фактичного проживання або поштова адреса, на яку Національне агентство з питань запобігання корупції може надсилати кореспонденцію суб'єкту декларування» такі суб'єкти зазначають адресу фактичного місця проживання станом на кінець звітного періоду або поштову адресу, на яку їм буде зручно отримувати кореспонденцію від Національного агентства.

III. ЩОДО ЧЛЕНІВ СІМ'Ї СУБ'ЄКТА ДЕКЛАРУВАННЯ

44. Хто належить до членів сім'ї суб'єкта декларування?

Членами сім'ї суб'єкта декларування (ст. 1 Закону та примітка до ст. 46 Закону) вважаються:

1) особа, яка перебуває у шлюбі із суб'єктом декларування (чоловік/дружина) станом на останній день звітного періоду, – незалежно від спільного проживання із суб'єктом декларування упродовж звітного періоду;

2) діти суб'єкта декларування до досягнення ними повноліття, незалежно від їх спільного проживання із суб'єктом декларування упродовж звітного періоду;

3) будь-які особи, які станом на останній день звітного періоду або сукупно протягом не менше 183 днів протягом року, що передує року подання декларації:

- спільно проживали;
- були пов'язані спільним побутом;
- мали взаємні права та обов'язки із суб'єктом декларування (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживали із суб'єктом декларування, але не перебували у шлюбі.

Усі інші особи, за відсутності **хоча б однієї** із вказаних вище ознак, для цілей декларування не вважаються членами сім'ї суб'єкта декларування. Наприклад, особи, які за відсутності вказаних ознак спільно орендують (користуються) житло, проживають в одній квартирі, кімнаті у гуртожитку, готелі тощо.

45. Хто належить до членів сім'ї суб'єкта декларування, крім його подружжя та неповнолітніх дітей?

Членами сім'ї суб'єкта декларування, які не є його подружжям або неповнолітніми дітьми станом на останній день звітного періоду, є будь-які особи, які проживали спільно з суб'єктом декларування, були пов'язані спільним побутом, мали з ним взаємні права та обов'язки станом на останній день звітного періоду або сукупно протягом не менше 183 днів протягом року, що передує року подання декларації (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживали із суб'єктом декларування, але не перебували у шлюбі.

Усі інші особи, за відсутності **хоча б однієї** із вказаних вище ознак, для цілей декларування не вважаються членами сім'ї суб'єкта декларування (наприклад, особи, які за відсутності вказаних ознак спільно орендують (користуються) житло, проживають в одній квартирі, кімнаті у гуртожитку, готелі тощо).

Приклад

У 2020 році суб'єкт декларування сукупно не менше 183 днів проживав, вів спільне господарство, мав взаємні права та обов'язки з батьками, а на останній день звітного періоду проживав окремо від батьків, вів спільне господарство, мав взаємні права та обов'язки з особою, з якою не перебував у шлюбі.

За таких обставин у декларації за 2020 рік членами сім'ї суб'єкта декларування мають бути зазначенні батьки та особа, з якою він спільно проживав на останній день звітного періоду, був пов'язаний спільним побутом, мав взаємні права та обов'язки, але не перебував у шлюбі.

46. Чи вважається членом сім'ї суб'єкта декларування його колишній чоловік чи колишня дружина, якщо шлюб було припинено у звітному періоді?

При вирішенні цього питання слід зважати на термін «члени сім'ї», зазначений у ст. 1 Закону та примітку до ст. 46 Закону.

Приклад 1

Шлюб розірвано у звітному періоді та подружжя після розлучення разом не проживало, не було пов'язане спільним побутом, не мало взаємних прав і обов'язків. У такому випадку колишній чоловік/дружина не є членом сім'ї суб'єкта декларування.

Аналогічно у разі смерті одного з подружжя у звітному періоді.

Приклад 2

Шлюб розірвано у звітному періоді. Після розлучення подружжя проживало разом, було пов'язано спільним побутом, мало взаємні права і обов'язки станом на 31 грудня звітного періоду.

У такому випадку колишній чоловік/дружина є членом сім'ї суб'єкта декларування як особа, яка спільно проживає, але не перебуває у шлюбі, оскільки має ознаки члена сім'ї на кінець звітного періоду.

Приклад 3

Шлюб розірвано у звітному періоді. Після розлучення колишній чоловік та дружина проживали разом, були пов'язані спільним побутом, мали взаємні права та обов'язки сукупно не менше 183 днів протягом звітного року. Станом на 31 грудня звітного періоду припинили проживати разом, не були пов'язані спільним побутом, не мали взаємних прав і обов'язків.

У такому випадку колишній чоловік/дружина є членом сім'ї суб'єкта декларування, оскільки мали ознаки членів сім'ї більше ніж 183 дні упродовж звітного періоду.

 Дані про об'єкт декларування, який перебував у володінні або користуванні суб'єкта декларування або членів його сім'ї, зазначаються у декларації, якщо такий об'єкт перебував у володінні або користуванні станом на останній день звітного періоду або протягом **не менше половини днів протягом звітного періоду** (абз. 3 ч. 2 ст. 46 Закону). Тому суб'єкт декларування повинен вказати у відповідних розділах декларації відомості про всі об'єкти, що належать колишньому чоловікові/дружині та якими суб'єкт декларування володів, користувався не менше половини днів протягом звітного періоду, навіть якщо такий чоловік/дружина більше не є членом сім'ї суб'єкта декларування.

47. Чи вважається членом сім'ї суб'єкта декларування його дитина, яка у звітному періоді досягла повноліття?

Так, за умови, якщо вона спільно проживала, була пов'язана спільним побутом, мала взаємні права та обов'язки із суб'єктом декларування сукупно протягом не менше 183 днів протягом звітного року або станом на останній день звітного періоду.

48. Чи вважається членом сім'ї суб'єкта декларування особа, яка сукупно не менше 183 днів протягом року спільно проживала, була пов'язана спільним побутом, мала взаємні права та обов'язки із суб'єктом декларування (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), але на кінець звітного

періоду такі ознаки були відсутні у зв'язку зі смертю особи?

Ні, відомості про померлу особу не підлягають відображенню у розділі 2.2 «Інформація про членів сім'ї суб'єкта декларування» декларації.

Водночас у відповідних розділах декларації необхідно зазначити відомості про всі об'єкти, що належали померлому члену сім'ї, якими суб'єкт декларування володів, користувався не менше половини днів протягом звітного періоду.

49. Чи вважається членом сім'ї суб'єкта декларування особа, яка не була його чоловіком або дружиною, але сукупно не менше 183 днів протягом року спільно проживала, була пов'язана спільним побутом, мала взаємні права та обов'язки з ним (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), хоча на кінець звітного періоду такі ознаки були відсутні у зв'язку з її фактичним проживанням в іншому місці?

Так, особа, яка станом на останній день звітного періоду фактично не проживала із суб'єктом декларування, не є його чоловіком або дружиною, але спільно проживала, була пов'язана спільним побутом, мала взаємні права та обов'язки з ним (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних) сукупно протягом не менше 183 днів протягом звітного року, **вважається членом сім'ї суб'єкта декларування** й інформацію про неї слід відобразити в декларації.

50. Чи зазначаються в декларації відомості про неповнолітню дитину члена сім'ї суб'єкта декларування, яка проживає

окремо від такого члена сім'ї суб'єкта декларування?

До членів сім'ї суб'єкта декларування належать неповнолітні діти суб'єкта декларування, навіть за умови окремого проживання від суб'єкта декларування (ст. 1 Закону).

Неповнолітньою дитиною суб'єкта декларування в такому випадку вважається:

1) неповнолітня дитина, біологічним батьком чи матір'ю якої є суб'єкт декларування (рідні діти);

2) неповнолітня дитина від попереднього шлюбу чоловіка або жінки суб'єкта декларування, яку такий суб'єкт усиновив (удочерив).

Неповнолітня дитина від попереднього шлюбу чоловіка або дружини суб'єкта декларування, яка не є його рідною дитиною та не була ним усиновлена, **може вважатися** його членом сім'ї **лише за умови** спільного проживання, пов'язаності спільним побутом, наявності взаємних прав та обов'язків із суб'єктом декларування сукупно протягом не менше 183 днів протягом звітного року або станом на останній день звітного періоду. За відсутності таких умов вона не є членом сім'ї суб'єкта декларування.

51. Як визначати спільне проживання суб'єкта декларування з іншою особою за відсутності офіційно зареєстрованого шлюбу. Чи потрібно встановлювати цей факт в судовому порядку?

Закон не передбачає обов'язку суб'єкта декларування звертатися до суду для встановлення факту спільного проживання.

III. Щодо членів сім'ї суб'єкта декларування

Водночас для цілей декларування, щоб особа вважалася членом сім'ї суб'єкта декларування, вона повинна проживати спільно зі суб'єктом декларування станом на останній день звітного періоду або сукупно протягом не менше 183 днів протягом року, що передує року подання декларації, а також одночасно бути пов'язаною спільним побутом та взаємними правами і обов'язками із суб'єктом декларування (ст. 1, примітка до ст. 46 Закону). Це не стосується дружини/чоловіка суб'єкта декларування, його неповнолітніх дітей, які є членами сім'ї незалежно від наявності зазначених ознак, а також осіб, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, але взаємні права і обов'язки яких не мають характеру сімейних (наприклад, у випадку спільної оренди квартири, кімнати в гуртожитку тощо).

52. Як заповнювати декларацію, якщо член сім'ї відмовляє у наданні необхідної для декларування інформації суб'єкту декларування?

Якщо член сім'ї суб'єкта декларування відмовив йому у наданні всієї або частини інформації, що повинна бути відображена в декларації, і при цьому самому суб'єкту декларування ця інформація не відома, він обирає у відповідних полях електронної форми декларації позначку «Член сім'ї не надав інформацію».

Якщо член сім'ї відмовився надати таку інформацію, але ця інформація відома суб'єкту декларування або може бути ним отримана з офіційних джерел (наприклад, правовстановлюючі документи, відповідні відкриті державні реєстри), то суб'єкт декларування повинен відобразити у декларації всю відому йому інформацію. Якщо члену сім'ї відповідна інформація не відома і вона не може бути ним отримана з офіційних джерел (наприклад, правовстановлюючі документи, відповідні відкриті державні реєстри), то у відповідних полях

електронної форми декларації слід обрати позначку «Не відомо».

 Водночас обрання позначки «Член сім'ї не надав інформацію» є підставою для проведення Національним агентством повної перевірки декларації відповідно до абз. 4 ч. 1 ст. 51³ Закону.

Приклад 1

Член сім'ї відмовляє суб'єкту декларування у наданні необхідної для декларування інформації щодо тих чи інших об'єктів, при цьому сам є суб'єктом декларування і вже подав декларацію за аналогічний звітний період або повідомлення про суттєві зміни у майновому стані. За таких умов ця інформація не може вважатися такою, що не могла бути відома суб'єкту декларування, оскільки перебуває у відкритому доступі та може бути використана ним у певному обсязі при заповненні власної декларації.

Приклад 2

Член сім'ї у звітному періоді продав транспортний засіб, відомості про який суб'єкт декларування зазначив у декларації попереднього періоду, але член сім'ї відмовився надати інформацію про джерело та розмір отриманого ним доходу.

Рекомендуємо суб'єкту декларування у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» зазначити відомості про те, що член сім'ї отримав дохід, вказавши відомості про його вид – дохід від відчуження рухомого майна (крім цінних паперів та корпоративних прав), а у полях щодо джерела та розміру отриманого доходу обрати позначку «Член сім'ї не надав інформацію».

Приклад 3

Член сім'ї відмовився повідомити суб'єкту декларування відомості про розмір отриманого ним доходу у вигляді заробітної плати або доходу від здійснення ним підприємницької

III. Щодо членів сім'ї суб'єкта декларування

діяльності чи іншого доходу
як самозайнятої особи.

Рекомендуємо суб'єкту декларування у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» зазначити, що член сім'ї отримав дохід, і вказати відомості про його вид – «заробітна плата, отримана за основним місцем роботи», зазначити відомі йому відомості про місце роботи або відомості про самого члена сім'ї як джерело доходу, обравши вид доходу – «дохід від зайняття підприємницькою діяльністю» чи «дохід від зайняття незалежною професійною діяльністю», а у полі щодо розміру доходу обрати позначку «Член сім'ї не надав інформацію».

IV. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОБ'ЄКТИ ДЕКЛАРУВАННЯ

53. Чи потрібно в декларації зазначати відомості про об'єкт, який перебував у власності суб'єкта декларування або члена сім'ї протягом не менше половини днів протягом звітного періоду та був відчужений у звітному періоді?

Не потрібно.

У декларації зазначаються відомості про об'єкти, які станом на останній день звітного періоду або протягом не менше половини днів протягом звітного періоду перебували у володінні або користуванні суб'єкта декларування або членів його сім'ї (абз. 3 ч. 2 ст. 46 Закону).

Правило «не менше половини днів протягом звітного періоду» не застосовується до об'єктів, які перебували у суб'єкта декларування або членів його сім'ї на праві власності, але на кінець звітного періоду таке право припинилося.

Водночас у разі відчуження об'єкта заповненню можуть підлягати розділи 11 «Доходи, у тому числі подарунки» (у разі отримання доходу від відчуження такого майна), 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» (якщо перевищено відповідний поріг вартості об'єкта при укладенні правочину про його відчуження).

54. Як розраховувати для цілей декларування термін користування або перебування у володінні об'єктів декларування протягом не менше половини днів звітного періоду?

Дані про об'єкт декларування зазначаються у разі його перебування у володінні або користуванні на останній

день звітного періоду або протягом **не менше половини днів звітного періоду** (абз. 3 ч. 2 ст. 46 Закону).

Половиною днів звітного періоду для подачі декларацій «кандидата на посаду», «щорічна» та «після звільнення» є **183 дні**.

Тобто відомості про об'єкт декларування у зазначених деклараціях вказуються, якщо суб'єкт декларування та/або член його сім'ї володіли або користувалися таким об'єктом декларування упродовж не менше 183 днів протягом звітного року **послідовно або сукупно**.

Для подачі декларації «перед звільненням» звітним буде період від 01 січня до дати припинення діяльності. Наприклад, звітним періодом для декларації особи, яка 01 травня 2020 року припиняє діяльність, буде 01 січня - 01 травня (121 день). Відомості про об'єкт декларування у такій декларації вказуються, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї володіли або користувалися таким об'єктом сукупно упродовж не менше 61 календарного дня.

Строк володіння чи користування об'єктом обраховується сукупно, такий строк може перериватися упродовж звітного періоду. Володіння чи користування об'єктом протягом будь-якого часу упродовж одного дня означає, що такий день зараховується до загального сукупного строку володіння/користування протягом звітного періоду.

 Упродовж календарного року в особи може декілька разів виникнути обов'язок подавати декларацію «перед звільненням». Для кожної з таких декларацій половина звітного періоду буде розраховуватися залежно від періоду, охопленого раніше поданою декларацією (додатково див. відповіді

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об’єкти декларування

на запитання 1 і 5 цих Роз’яснень)
(див. Додаток 5).

55. Чи слід декларувати майно, якщо суб’єкт декларування або член його сім’ї володів та/або користувався ним упродовж року, але станом на кінець звітного періоду вже не володіє, не користується?

Дані про об’єкт декларування (зокрема, нерухомість, об’єкти незавершеного будівництва, цінне рухоме майно, транспортні засоби, цінні папери, корпоративні права, нематеріальні активи), що перебував у володінні та/або користуванні суб’єкта декларування та/або членів його сім’ї, зазначаються в декларації, якщо такий об’єкт перебував у володінні або користуванні **станом на останній день звітного періоду** (31 грудня для декларації «щорічна») **або сукупно протягом не менше половини днів протягом звітного періоду** (не менше 183 днів для декларації «щорічної»).

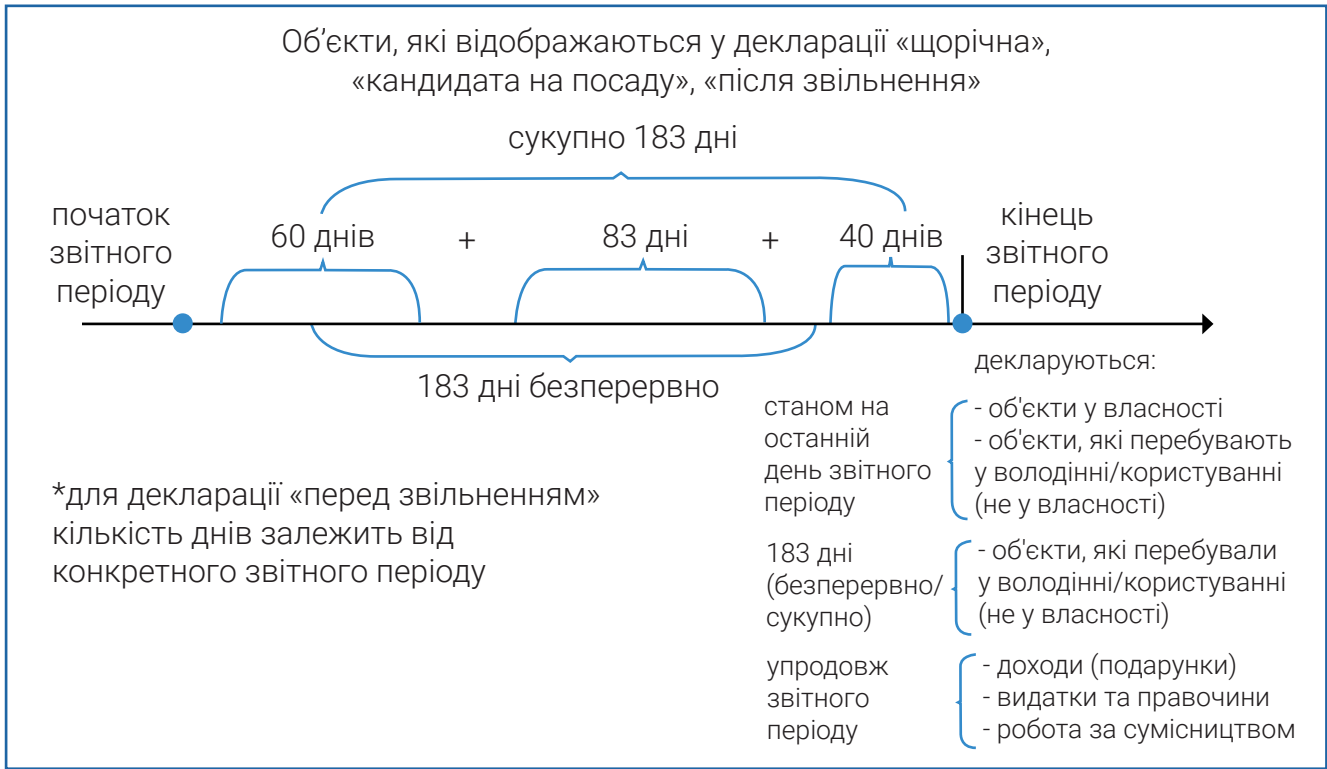
Якщо об’єкт декларування перебував у володінні або користуванні суб’єкта декларування/членів його сім’ї сукупно протягом не менше ніж половини днів упродовж звітного періоду, то він повинен бути відображений у декларації, навіть якщо володіння чи користування припинено станом на останній день звітного періоду.

Що стосується об’єкта незавершеного будівництва, право власності на який зареєстровано у звітному періоді і який відображений у розділі 3 «Об’єкти нерухомості» декларації, інформація про такий об’єкт у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва» тієї самої декларації не зазначається з метою уникнення дублювання.

Правило про декларування об’єкта у випадку володіння/користування ним сукупно протягом не менше ніж половини днів протягом звітного періоду також **не поширюється на грошові активи**.

⚠ Для деяких об’єктів передбачено обов’язок їх декларування незалежно від наявності станом на останній день звітного періоду або протягом не менше ніж половини днів протягом такого періоду. Це стосується доходів, у тому

Додаток 5 (до запитання 54)

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування

числі подарунків, які були отримані у звітному періоді, видатків та правочинів, вчинених суб'єктом декларування у такому періоді, посади чи роботи, що виконувалися суб'єктом декларування за сумісництвом.

56. Що розуміється під іншими правами користування?

Закон передбачає обов'язок зазначати в декларації окремі об'єкти, які належать суб'єкту декларування/члену його сім'ї на праві користування.

Такими правами користування можуть бути:

- позичка (безоплатна передача майна),
- оренда,
- сервітути,
- право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис),
- право забудови земельної ділянки (суперфіцій),
- утримання,
- застава,
- користування на підставі довіреності,
- інші права, передбачені законом.

Визначення цих категорій наведено у ЦК України.

57. Якими є правила зазначення вартості об'єктів декларування в декларації?

За загальним правилом інформація про вартість відповідного майна повинна вказуватися на дату набуття права власності, володіння чи користування або відповідно до останньої грошової оцінки майна у грошовій одиниці України.

Закон не вимагає від суб'єкта декларування здійснювати оцінку майна для заповнення декларації.

При зазначенні вартості об'єкта декларування суб'єкт декларування повинен керуватися відповідними правовстановлюючими документами, на підставі яких у нього або членів його сім'ї виникло право на цей об'єкт.

Якщо у такому правовстановлюючому документі вказані відомості про ціну і вартість об'єкта за грошовою оцінкою, для цілей декларування доцільно вказувати вартість об'єкта за його грошовою оцінкою.

 У разі зазначення у деклараціях, поданих до опублікування на офіційному вебсайті Національного агентства Роз'яснення № 1 від 13.02.2020, відомостей про вартість об'єкта згідно з ціною договору, а не грошовою оцінкою, вони вважаються такими, що не потребують змін у деклараціях наступних періодів (крім випадків проведення грошової оцінки таких об'єктів у звітному періоді).

Якщо суб'єкту декларування не відома вартість об'єкта ні на дату набуття права, ні за його останньою оцінкою (або така оцінка не проводилася), то у відповідному полі форми декларації слід обрати позначку «Не відомо» (крім майна, зазначеного у розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» декларації, право на яке набуто після подання першої декларації).

Див. далі у відповідях на запитання додаткові особливості зазначення інформації про вартість окремих об'єктів декларування.

 Якщо разовий видаток/правочин, внаслідок/на підставі якого у суб'єкта декларування виникло право власності, володіння чи користування майном, здійснений у звітному періоді (за умови перевищення порогу декларування – 50 ПМ), то відповідна інформація повинна бути відображена також у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування». Так само, якщо майно,

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об’єкти декларування

яке перебувало у власності суб’єкта декларування або члена його сім’ї протягом звітного періоду, відчужено у звітному періоді й в результаті цього суб’єкт декларування/член його сім’ї отримали дохід, то відповідна інформація повинна бути відображена в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

58. Щодо валюти грошового вираження вартості об’єкта декларування

Вартість майна, майнових прав, активів, інших об’єктів декларування, передбачених ч. 1 ст. 46 Закону, зазначається у грошовій одиниці України на момент їх набуття у власність або останньої оцінки.

Вартість об’єкта декларування в іноземній валюті перераховується в грошову одиницю України за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату набуття права на об’єкт, проведення останньої грошової оцінки, отримання доходу, здійснення видатку, а не на кінець звітного періоду (див. Додаток 6).

Приклад

Суб’єкт декларування щомісяця отримував дохід у вигляді відсотків

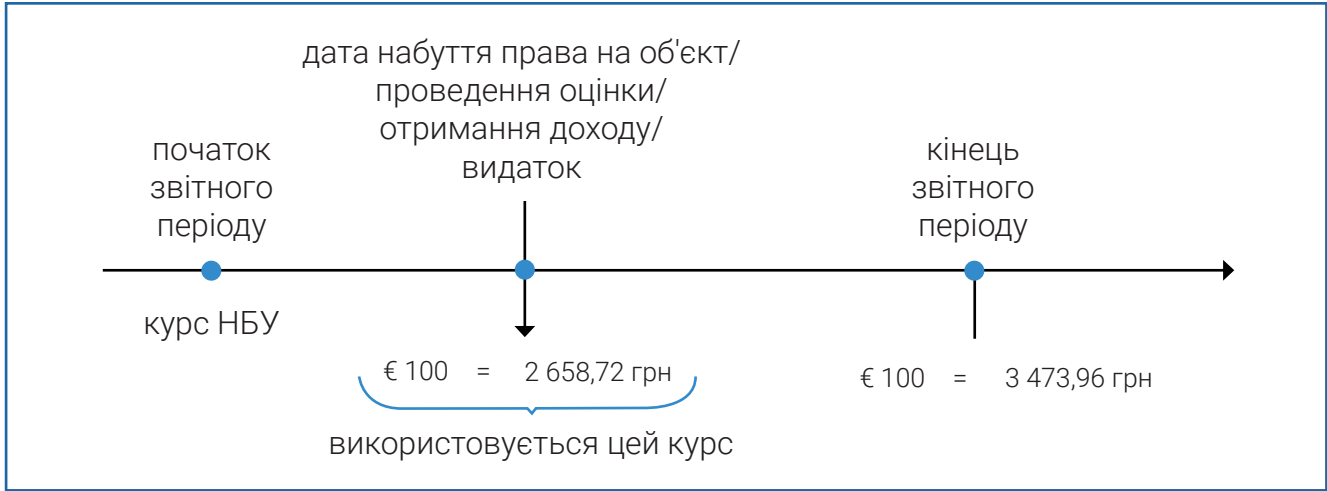
у доларах США від одного джерела (банку-нерезидента). У декларації слід зазначити сукупний розмір отриманого упродовж року доходу одного виду від одного джерела, із розрахунку перерахування кожної суми отриманого доходу за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату отримання доходу (додатково див. відповідь на запитання 137 цих Роз’яснень).

⚠ Лише відомості про розмір фінансового зобов’язання та грошові активи зазначаються у відповідній валюті без перерахування в грошову одиницю України.

59. Як у декларації вказувати вартість об’єкта у грошовій одиниці України, якщо у документах вказана вартість у радянських або українських карбованцях, купонах?

Якщо із правовстановлюючих документів встановити вартість майна у грошовій одиниці України, гривні, неможливо (зокрема, якщо вартість вказана в радянських або українських карбованцях, купонах), а оцінка такого майна не проводилася, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати позначку «Не застосовується».

Додаток 6 (до запитання 58)

60. Які існують особливості відображення відомостей про вартість об'єктів нерухомості?

1. Набуття права на об'єкт нерухомості на підставі договору купівлі-продажу (обміну).

При відображенні відомостей про вартість об'єктів нерухомості, які набуті на підставі договору купівлі-продажу (обміну) після 01.01.2018 доцільно зазначати оціночну (ринкову) вартість такого об'єкта, розраховану органом, уповноваженим здійснювати таку оцінку відповідно до закону, та зареєстровану в єдиній базі даних звітів про оцінку, відомості про яку зазначено у правовстановлюючих документах (п. 172.3 ст. 172 ПК України, в редакції Закону України від 07.12.2017 № 2245-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році»).

Для об'єктів нерухомості, які набуті до 01.01.2018, вартість майна зазначається відповідно до правовстановлюючих документів з огляду на ціну, зазначену в договорі купівлі-продажу (обміну), за відсутності у договорі відомостей про експертну оцінку.

2. Набуття права на об'єкт нерухомості на підставі договору дарування та спадщини.

У разі **спадкування** будь-яких об'єктів спадщини, які оподатковуються за нульовою ставкою, **оціночна вартість таких об'єктів з метою оподаткування не визначається**. Якщо об'єкти, подаровані платнику податку, оподатковуються за нульовою ставкою, оціночна вартість таких об'єктів з метою оподаткування не визначається. В інших випадках отримання доходів у вигляді об'єктів спадщини/дарунків об'єктом оподаткування є оціночна вартість таких об'єктів спадщини/дарунків, визначена

згідно із законом (п. 174.8 ст. 174 ПК України).

Отже, якщо спадщина/дарунок оподатковується за нульовою ставкою та оцінка успадкованого/подарованого майна не проводилася, то при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати позначку «Не застосовується».

У всіх інших випадках оціночна вартість об'єктів спадщини/дарування обов'язкова, тому при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна доцільно зазначати його оціночну вартість.

3. Набуття права на об'єкт нерухомості на праві оренди або іншому праві користування.

Вартість на дату набуття права оренди або користування вказується відповідно до правовстановлюючих документів, на підставі яких набуто таке право (див. відповідь на запитання 57 цих Роз'яснень). Якщо у правовстановлюючих документах відсутня вартість об'єкта нерухомого майна, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати позначку «Не відомо».

61. Які існують особливості відображення відомостей про вартість земельної ділянки?

Якщо у договорі відсутні відомості про експертну грошову оцінку земельної ділянки, проте зазначена її нормативна грошова оцінка, у полі «Вартість на дату набуття права або за останньою грошовою оцінкою» слід зазначати відомості про нормативну грошову оцінку об'єкта.

Якщо проведення експертної грошової оцінки з метою встановлення її вартості для визначення орендної плати не вимагається і така оцінка фактично не проводилася, при цьому у договорі

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об’єкти декларування

відсутні відомості про нормативну грошову оцінку земельної ділянки, то у полі «Вартість на дату набуття права або за останньою грошовою оцінкою» слід обрати позначку «Не відомо».

62. Якщо майно перебуває у спільній власності, що мається на увазі під вартістю майна – вартість всього об’єкта чи частки суб’єкта декларування (члена сім’ї) у спільній власності на майно?

Якщо об’єкт перебуває у **спільній сумісній** (тобто без поділу на частки) власності суб’єкта декларування та/або членів його сім’ї, то зазначається вартість всього об’єкта декларування. Якщо об’єкт перебуває у **спільній частковій власності** суб’єкта декларування та/або членів його сім’ї, зазначається сумарна вартість відповідних часток у власності на об’єкт, який належить суб’єкту декларування та/або члену його сім’ї, якщо останній надав таку інформацію або якщо вона відома суб’єкту декларування.

Наприклад, якщо 1/4 частка об’єкта нерухомості належить суб’єкту декларування, 1/2 об’єкта — члену сім’ї суб’єкта декларування, а решта (1/4) — третій особі (яка не є суб’єктом декларування/членом його сім’ї), то в декларації зазначається сумарна вартість лише тих часток, що належать суб’єкту декларування та члену його сім’ї, якщо їхня вартість визначена

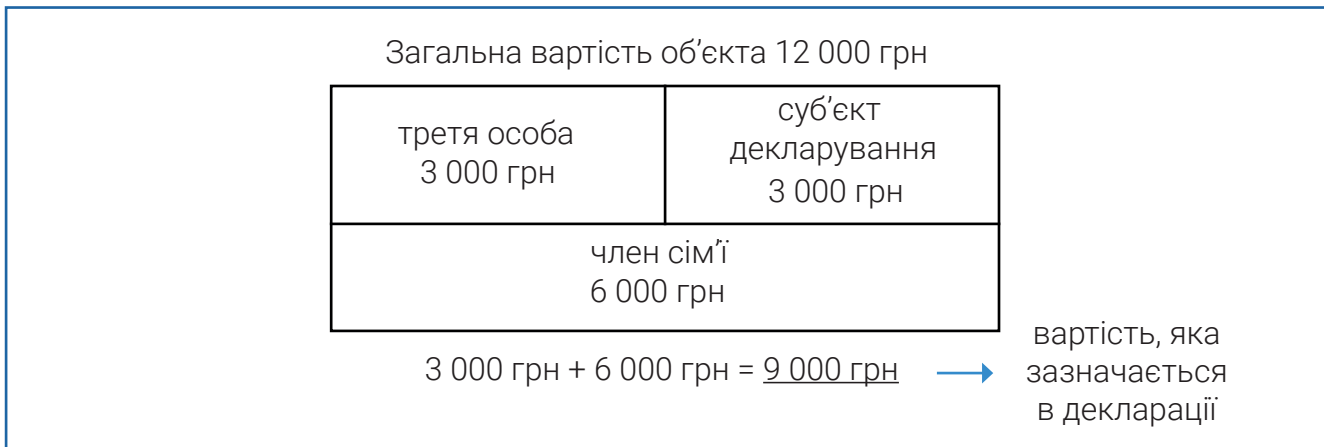
у правовстановлюючих документах (див. Додаток 7).

63. Якщо відсутні правовстановлюючі документи та дані про вартість майна на дату набуття його у власність, чи потрібно суб’єкту декларування за власний кошт проводити оцінку майна?

Закон не вимагає від суб’єкта декларування проводити оцінку майна для заповнення декларації. Якщо правовстановлюючі документи відсутні та вартість майна суб’єкту декларування не відома і не повинна бути відома з будь-яких інших джерел, а оцінка майна не проводилася, суб’єкту декларування при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати позначку «Не відомо».

64. Що означає відображення в декларації відомостей про об’єкти права власності третьої особи, на які суб’єкт декларування або член його сім’ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об’єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об’єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним?

Додаток 7 (до запитання 62)

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування

У декларації необхідно зазначати відомості про об'єкти декларування, передбачені пп. 2 - 8 ч. 1 ст. 46 Закону, «бенефіціарним власником» яких є суб'єкт декларування або член його сім'ї (ч. 3 ст. 46 Закону) (див. Додаток 8).

Так, законодавець намагався охопити майно, яке формально не належить суб'єкту декларування/члену його сім'ї, але фактично ним контролюється. При цьому вимога декларувати такі об'єкти поширюється лише на декларації службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище (примітка до ст. 51³ Закону, див. відповідь на запитання 14 цих Роз'яснень), а також суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків (див. відповідь на запитання 15 цих Роз'яснень).

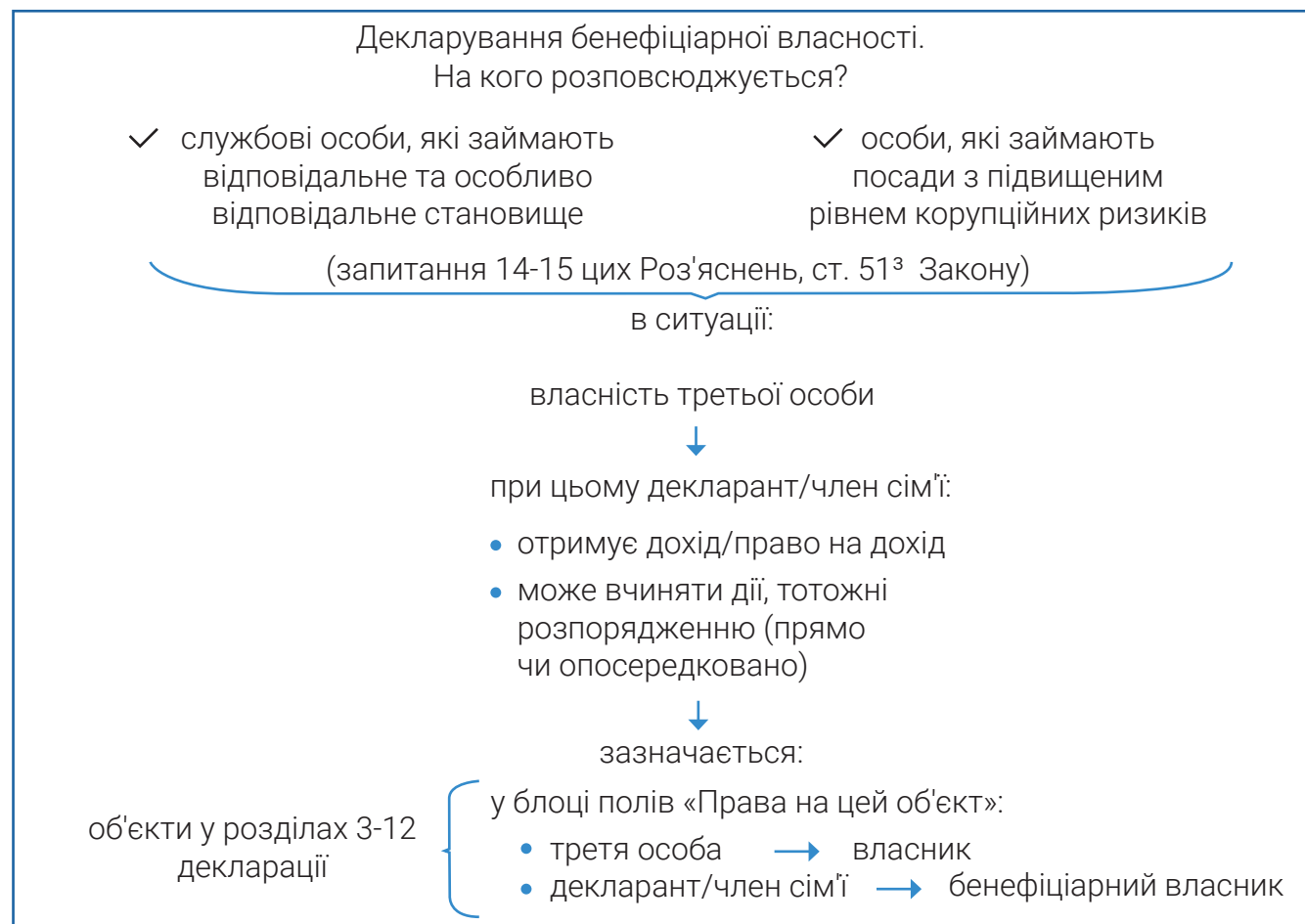
Йдеться про об'єкти права власності третьої особи, яким властива принаймні

одна з таких характеристик (ч. 3 ст. 46 Закону):

- суб'єкт декларування/член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта;
- суб'єкт декларування/член його сім'ї може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

Для відображення у формі декларації ситуації, коли суб'єкт декларування/член його сім'ї є «бенефіціарним власником» майна, слід у відповідному розділі форми (наприклад, «Об'єкти нерухомості») у блоці полів «Права на цей об'єкт» зазначити інформацію про особу, яка є власником такого майна (обрати варіант «Власність» у полі «Тип права» і вказати інформацію про члена сім'ї або про третю особу – власника). Також слід зазначити, що суб'єкт декларування/член сім'ї є «бенефіціарним власником» такого майна. Для цього необхідно обрати

Додаток 8 (до запитання 64)

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування

варіант «Право власності третьої особи, але наявні ознаки відповідно до ч. 3 ст. 46 ЗУ «Про запобігання корупції» у полі «Тип права» і вказати, кого це стосується – суб'єкта декларування або члена сім'ї.

Відомості щодо об'єктів права власності третьої особи, від яких отримується дохід (чи є право на отримання доходу) або щодо яких суб'єкт декларування/член його сім'ї може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, не зазначаються в декларації суб'єктом декларування у таких випадках (див. Додаток 9):

1) об'єкт права власності третьої особи (у тому числі члена сім'ї суб'єкта декларування) перебуває у спільній (частковій або сумісній) власності із суб'єктом декларування або членом його сім'ї і вже задекларований як такий.

Наприклад, якщо майно перебуває у спільній власності суб'єкта декларування та члена його сім'ї й при цьому суб'єкт декларування може вчиняти щодо такого майна дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним, то таке майно зазначається як **об'єкт суб'єкта декларування, що належить йому на праві спільної власності, із зазначенням співвласника** – члена сім'ї, і не зазначається як об'єкт, власником якого є третя особа, але суб'єкт декларування може прямо

чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним;

2) вартість об'єкта менша за поріг декларування, встановлений у пп. 3, 7, 8 ч. 1 ст. 46 Закону для відповідних типів майна;

3) об'єкт належить на праві власності юридичній особі, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) якої є суб'єкт декларування/член його сім'ї; головним призначенням такого об'єкта є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (промислове обладнання, спеціальна техніка тощо); ця юридична особа вже задекларована як така у відповідному розділі декларації згідно з п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону;

4) суб'єкт декларування не є службовою особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, та не займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків.

65. Як відображати в декларації інформацію щодо об'єктів, які перебувають у спільній власності?

У випадку спільної сумісної власності, яка не передбачає виділення часток, при заповненні розділів декларації, де зазначається спільна власність на майно, при додаванні нового об'єкта

Додаток 9 (до запитання 64)

не зазначається, якщо:

- об'єкт у спільній власності з декларантом/членом сім'ї
- вартість об'єкта менша порогу декларування для відповідного майна
- належить юридичній особі

декларант/член сім'ї – кінцевий бенефіціарний власник:

- ✓ головне призначення об'єкта - використання у господарській діяльності
- ✓ юридична особа зазначена у розділі 9 декларації

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування

в полі «Тип права» слід обрати варіант «Спільна сумісна власність». Можливість обрання тієї чи іншої позначки (кнопки) з'являється після натискання на відповідне поле.

У разі спільної часткової власності після вибору типу права «Спільна власність» необхідно вказати частку власності у відсотках кожного зі співвласників у відповідному полі «Частка власності», що з'являється у формі декларації.

66. Як заповнювати відомості про майно, яке перебуває у спільній власності суб'єкта декларування та членів сім'ї (або третіх осіб)?

Якщо об'єкт декларування (нерухоме майно, транспортний засіб тощо) перебуває у спільній власності суб'єкта декларування та членів його сім'ї (або третіх осіб), такий об'єкт зазначається у відповідному розділі декларації лише один раз.

 При цьому суб'єкт декларування повинен зазначити інформацію про всіх співвласників такого об'єкта декларування. Так, якщо новий об'єкт був доданий у декларації як такий, що стосується суб'єкта декларування, і при цьому зазначено, що член сім'ї є співвласником цього об'єкта, то цей об'єкт не слід повторно відображати як такий, що стосується члена сім'ї.

Належність об'єкта декларування суб'єкту декларування та члену його сім'ї на праві спільної власності визначається на підставі правовстановлюючих документів, а не СК України.

Приклад

Квартира належить суб'єкту декларування та члену його сім'ї з часткою співвласності кожного у 50%. У декларації об'єкт вказується один раз як об'єкт нерухомості із зазначенням кожного співвласника квартири й відповідних часток співвласності.

67. Щодо заповнення поля «Дата набуття права» розділів 3 «Об'єкти нерухомості» та 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» декларації

Якщо об'єкт декларування належить суб'єкту декларування на праві приватної власності (у тому числі спільної) і одночасно перебуває у володінні/користуванні членів сім'ї такого суб'єкта незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право (або навпаки), у полях «Дата набуття права» необхідно зазначити дату набуття права приватної власності.

Якщо право приватної власності на частки в одному об'єкті декларування набуто в різний час, у полі «Дата набуття права» необхідно зазначити останню дату набуття такого права.

Якщо об'єкт декларування перебуває у володінні/користуванні суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї, але належить на праві приватної власності третій особі, у полі «Дата набуття права» необхідно зазначити дату початку фактичного користування таким майном.

68. Як заповнити поле вводу дати набуття прав на об'єкт, якщо суб'єкт декларування не пам'ятає точну дату?

Якщо суб'єкт декларування/член його сім'ї не пам'ятає точну дату набуття прав на майно, і водночас правовстановлюючі документи відсутні, а встановити цю дату з інших офіційних джерел неможливо, суб'єкт декларування може зазначити як таку дату перше число відповідного місяця або 01 січня відповідного року.

69. Якщо власник/співвласник майна (крім члена сім'ї) відмовляється надати інформацію, необхідну для заповнення

декларації, як відобразити це в декларації?

Якщо третя особа (наприклад, власник/співвласник об'єкта декларування, який не є членом сім'ї суб'єкта декларування) відмовила суб'єкту декларування/члену його сім'ї у наданні інформації, що повинна бути відображена в декларації, то суб'єкт декларування вказує у декларації ту інформацію, яка йому відома. Щодо решти інформації суб'єкт декларування обирає у відповідних полях декларації позначку «Не відомо».

70. Як розрахувати поріг декларування для окремих об'єктів декларування?

Окремі об'єкти декларування зазначаються в декларації, лише якщо їхня вартість (розмір) перевищує суму, що становить еквівалент певної кількості прожиткових мінімумів (ст. 46 Закону).

Наприклад, цінне рухоме майно (крім транспортних засобів) зазначається, якщо його вартість перевищує 100 ПМ; грошові активи зазначаються, якщо їхня сукупна вартість перевищує 50 ПМ (при цьому якщо сукупно розмір всіх активів суб'єкта декларування/члена його сім'ї перевищує зазначений поріг, то в декларації зазначається інформація про кожен окремий вид грошових активів незалежно від розміру – див. розділ XIV цих Роз'яснень); видатки зазначаються, якщо розмір разового видатку перевищує 50 ПМ.

⚠ Водночас розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, визначається станом на 01 січня звітного року. У цілях вирахування розміру ПМ під звітним роком розуміється рік, який охоплений декларацією. Наприклад, для декларації «щорічна», що подається у 2021 році за 2020 рік, застосовується розмір ПМ станом на 01 січня 2020 року.

71. Щодо округлення кількісних та вартісних показників у декларації

Не округлюються показники щодо:

- площі об'єктів нерухомості, які відображаються у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації (зазначаються відповідно до правовстановлюючих документів);
- номінальної вартості цінних паперів у розділі 7 «Цінні папери»;
- вартості у грошовому вираженні та відсотках від загального капіталу в розділі 8 «Корпоративні права»;
- кількості криптовалюти у розділі 10 «Нематеріальні активи».

Так, якщо площа квартири – 51,4 м², потрібно вказувати її повністю, а не округлювати до 51 м².

Округлюються (відповідно до математичних правил округлення) до 1 показники щодо:

- вартості криптовалюти та інших об'єктів, що зазначаються в розділі 10 «Нематеріальні активи»;
- вартості об'єктів декларування, які відображаються у розділах 3 «Об'єкти нерухомості», 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» та 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби»;
- грошових показників у розділах 11 «Доходи, у тому числі подарунки», 12 «Грошові активи», 13 «Фінансові зобов'язання» та 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування».

За математичними правилами округлення робиться до найближчого цілого числа. Якщо перша відкинута цифра менша ніж п'ять, то попередня цифра не змінюється; якщо більша ніж п'ять – попередня цифра збільшується на одиницю; якщо дорівнює п'яти – підходить кожне із зазначених правил. Наприклад, якщо особа заробила за рік 100 000,11 грн, у декларації потрібно вказати просто 100 000 грн.

IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування

Якщо ж особа заробила 100 000,78 грн, у декларації потрібно зазначити 100 001 гривня.

72. Щодо декларування об'єктів нерухомості, які розміщені на тимчасово окупованих територіях

Суб'єкт декларування зобов'язаний вносити до декларації відомості про всі об'єкти нерухомості, що належать йому та членам його сім'ї на праві приватної власності або перебувають у них на праві володіння або користування, в тому числі якщо такі об'єкти розташовані на тимчасово окупованій території України.

На тимчасово окупованій території діє особливий правовий режим вчинення правочинів, реалізації та забезпечення прав і свобод людини і громадянина (ст.ст. 4, 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», ст. 2 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»).

За фізичними особами, підприємствами, установами, організаціями зберігається право власності та інші речові права на майно, у тому числі на нерухоме майно, включаючи земельні ділянки, що перебуває на тимчасово окупованій території, якщо воно набуто відповідно до законів України.

Набуття та припинення права власності на нерухоме майно, яке перебуває на тимчасово окупованій території, здійснюється відповідно до законодавства України за межами тимчасово окупованої території.

На тимчасово окупованій території будь-який правочин щодо нерухомого майна, у тому числі щодо земельних ділянок, вчинений з порушенням вимог

Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», інших законів України, вважається недійсним з моменту вчинення і не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю.

V. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОБ'ЄКТИ НЕРУХОМОСТІ

73. Чи зазначаються у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації відомості про користування об'єктом нерухомості за зареєстрованим місцем проживання?

Так, зазначаються.

У декларації зазначаються відомості про зареєстроване місце проживання суб'єкта декларування та членів його сім'ї, об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або перебувають у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право (ч. 1 ст. 46 Закону).

Реєстрація – внесення інформації до реєстру територіальної громади, документів, до яких вносяться відомості про місце проживання/перебування особи, із зазначенням адреси житла/місця перебування (ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»).

Для реєстрації особа подає органу реєстрації, зокрема, документи, що підтверджують право на проживання в житлі, адреса якого зазначається під час реєстрації (ст. 6 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»).

Тобто у зв'язку із реєстрацією місця проживання у суб'єкта декларування та членів його сім'ї виникає право користування об'єктом нерухомості.

Тому відомості про об'єкти нерухомості, які є зареєстрованим місцем проживання суб'єкта декларування або членів його

сім'ї, необхідно зазначати у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації, навіть якщо особа фактично там не проживає.

74. Чи зазначаються у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації відомості про земельну ділянку, на якій розташований об'єкт нерухомості, що є зареєстрованим місцем проживання суб'єкта декларування або члена його сім'ї, але не використовувався у звітному періоді?

Ні, не зазначаються, за умови, що у суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї відсутні будь-які права на цю земельну ділянку.

75. Чи необхідно у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації дублювати відомості про об'єкт нерухомості, який у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» вказано місцем фактичного проживання або поштовою адресою, на яку Національне агентство може надіслати кореспонденцію суб'єкту декларування?

Так, необхідно дублювати відомості про об'єкт нерухомості, який є фактичним місцем проживання.

Ні, якщо у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації вказано адресу для листування, а сам об'єкт не належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на будь-якому праві.

У розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації необхідно зазначити відомості про об'єкт нерухомості, який використовувався суб'єктом

декларування та членами його сім'ї **для проживання** на кінець звітного періоду або не менше половини днів звітного періоду, незалежно від того, чи зазначалися відомості про цей об'єкт у розділі 2.1 «Інформація про суб'єкта декларування» декларації.

Якщо об'єкт нерухомості, що використовується для проживання на праві користування, є будинком, декларуванню у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації також підлягають відомості про земельну ділянку, на якій він розташований (додатково див. відповідь на запитання 76, 77 цих Роз'яснень).

76. Особливості декларування відомостей про земельні ділянки

У декларації зазначаються відомості про об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або перебувають у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право, у тому числі про земельні ділянки (п. 2 ч. 1 ст. 46 Закону).

Законодавство у різний час передбачало різні підстави виникнення права власності на земельні ділянки.

Так, право на земельні ділянки могло набуватися на підставі норм Цивільного кодексу Української РСР. У такому разі документами, що посвідчують право власності на земельну ділянку, є відповідні договори, свідоцтва про право на спадщину тощо.

Також згідно з положеннями ЗК України від 18.12.1990, Декрету Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 № 15-92 «Про приватизацію земельних ділянок» особи могли набувати у приватну власність земельні ділянки шляхом їх приватизації. У такому разі документом, що посвідчує

право власності, є відповідне рішення органу місцевого самоврядування, на підставі якого, як правило, також оформлювався Акт про право власності.

Слід зазначити, що окремі правовстановлюючі документи не мали такого реквізиту земельної ділянки, як кадастровий номер, який було запроваджено 20.03.2002 Вказівкою Державного комітету України із земельних ресурсів № 12.

При цьому декларуванню підлягають відомості про земельні ділянки незалежно від присвоєння їм кадастрового номера. Тому за відсутності кадастрового номера земельної ділянки у полі «Реєстраційний номер (кадастровий номер для земельної ділянки)» слід обрати позначку «Не застосовується».

Вищевказані нормативні акти також не вимагали проводити державну реєстрацію прав власності.

Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту державної реєстрації (абз. 3 ч. 2 ст. 331 ЦК України, який набрав чинності 01.01.2004). Такий обов'язок виник лише 03.08.2004 з набранням чинності Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Речові права на нерухоме майно та їх обтяження, що виникли до 01 січня 2013 року, визнаються дійсними за наявності однієї з таких умов (ч. 3 ст. 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»):

- реєстрація таких прав була проведена відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення;
- на момент виникнення таких прав діяло законодавство, що не передбачало їх обов'язкової реєстрації.

Отже, земельні ділянки, право власності на які набуто до 03.08.2004, підлягають декларуванню, незважаючи на відсутність державної реєстрації прав.

Водночас земельні ділянки, права на які отримані після 03.08.2004, підлягають декларуванню як об'єкти, які перебувають на праві власності лише у разі, якщо здійснено державну реєстрацію прав на них. Якщо така реєстрація не здійснювалася, вони підлягають декларуванню як об'єкти, які перебувають у суб'єкта декларування та/або члена його сім'ї на праві користування.

У разі набуття права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, що перебувають у власності, користуванні іншої особи, припиняється право власності, право користування земельною ділянкою, на якій розташовані ці об'єкти. До особи, яка набула право власності на жилий будинок, будівлю або споруду, розміщені на земельній ділянці, що перебуває у власності іншої особи, переходить право власності на земельну ділянку або її частину, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення (ч. 1 ст. 120 ЗК України).

Якщо жилий будинок, будівля або споруда розміщені на земельній ділянці, що перебуває у користуванні, то в разі набуття права власності на ці об'єкти до набувача переходить право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені, на тих самих умовах і в тому ж обсязі, що були у попереднього землекористувача (ч. 2 ст. 120 ЗК України).

Так, у разі переходу права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, розміщені на земельній ділянці, що перебуває у користуванні, набувач отримує право користування земельною ділянкою, на якій розташовано об'єкт. Відомості про таку земельну ділянку

підлягають відображенню у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації.

Аналогічний підхід застосовується щодо декларування відомостей про земельну ділянку, на якій розташовані жилий будинок, будівля або споруда, на які суб'єкт декларування або членом його сім'ї набув право користування.

77. У яких випадках у декларації не зазначаються відомості про земельну ділянку під об'єктом нерухомості, який належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на будь-якому праві?

За загальним правилом, у разі декларування відомостей про будинок, декларуванню підлягають відомості про земельну ділянку, на якій він розташований, як невід'ємні об'єкти.

Водночас є випадки, коли відомості про земельну ділянку не підлягають декларуванню, зокрема:

Приклад 1

Об'єкт нерухомого майна розміщено на земельній ділянці, межі якої не встановлені в натурі (на місцевості) та права щодо якої не визначені у встановленому законом порядку.

Приклад 2

Об'єкт нерухомості, який належить суб'єкту декларування та/або члену його сім'ї, розташований у багатоквартирному будинку, а земельна ділянка під ним перебуває в комунальній власності чи користуванні ОСББ.

Приклад 3

Об'єкт нерухомості, який на будь-якому праві належить суб'єкту декларування та/або члену його сім'ї, розташований на земельній ділянці, яка не належить їм на будь-якому праві, на якій розміщено декілька об'єктів, що належать третім особам (не членам сім'ї суб'єкта

декларування) (гаражні кооперативи, садівничі товариства, таунхауси тощо). Відомості про таку земельну ділянку не підлягають відображенню у декларації.

⚠ Якщо межі земельної ділянки під таким об'єктом нерухомості встановлені в натурі (на місцевості) та права на неї визначені у встановленому законом порядку, відомості про таку земельну ділянку підлягають відображенню у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації на загальних підставах.

78. Чи підлягають відображенню у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації відомості про об'єкт нерухомості, який є зареєстрованим місцем проживання суб'єкта декларування або члена його сім'ї, але без закріплення конкретної житлової кімнати (житлової площі), що має індивідуальні (персоніфіковані) ознаки (гуртожиток, військова частина тощо)?

Не підлягають.

79. Як відобразити в декларації відомості про вартість кімнати, в тому числі у будинку відпочинку, готелі, гуртожитку, яку суб'єкт декларування орендує (використовує), якщо вона не визначена або не відома суб'єкту декларування?

У разі якщо у договорі вартість об'єкта не вказана та вона не відома суб'єкту декларування з іншого джерела, у полі щодо вартості майна слід обрати позначку «Не відомо».

Суб'єкт декларування зазначає у декларації інформацію про об'єкт нерухомості, який перебуває у його

володінні, користуванні, у тому числі про його вартість, якщо вона відома або повинна була стати відомою внаслідок вчинення відповідного правочину, наприклад, вартість об'єкта вказана в договорі оренди (ч. 5 ст. 46 Закону).

80. Чи потрібно декларувати спільну власність членів ОСББ на об'єкти нерухомості із зазначенням даних про співвласників?

Ні.

Спільне майно багатоквартирного будинку є спільною сумісною власністю співвласників і не може бути поділено між співвласниками, такі співвласники не мають права на виділення в натурі частки із спільного майна багатоквартирного будинку (ч.ч. 1, 2 ст. 5 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»).

Такі об'єкти спільної власності (наприклад, тепlopункти, ліфти, сходи тощо) не зазначаються в декларації.

81. Як відобразити в декларації садибу, тобто житловий будинок з прилеглими господарськими будівлями, садом (городом)?

У розділі 3 «Об'єкти нерухомості» у полі «Вид об'єкта» слід відобразити відомості про вид об'єкта нерухомості відповідно до витягу з Реєстру прав власності на нерухоме майно або Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Як правило, житловий будинок з прилеглими господарськими будівлями реєструється як «домоволодіння», «будинок з господарськими спорудами» тощо. Якщо право на об'єкт набуто до 01.07.2004 і з правовстановлюючого документа неможливо визначити вид об'єкта, рекомендуємо у полі «Вид об'єкта» обрати варіант «Інше» і навести відповідний опис об'єкта. Водночас, якщо

складові такої садиби зареєстровані як окремі об'єкти нерухомості, їх слід відобразити в декларації окремо (додатково див. відповідь на запитання 76 цих Роз'яснень).

82. Чи необхідно зазначати відомості про користування членом сім'ї об'єктом нерухомості, власником якого є суб'єкт декларування або навпаки?

Так.

Суб'єкт декларування повинен зазначити відомості про усі об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право. Порядок відображення відомостей про такий об'єкт наведено у наступному запитанні цих Роз'яснень.

83. Як відобразити в декларації відомості про об'єкт нерухомості, який перебуває у власності суб'єкта декларування та одночасно на праві користування у члена його сім'ї або навпаки?

У відповідному розділі декларації необхідно натиснути «Додати», заповнити загальну інформацію та зазначити місцезнаходження об'єкта нерухомості.

Спочатку зазначаються відомості про право власності, а потім — про право користування.

Для заповнення відомостей про право власності у полі «Тип права» необхідно:

- обрати позначку «Власність»;
- заповнити поле «Особа, якої стосується»;

- натиснути «Додати».

Для заповнення відомостей про право користування необхідно:

- у полі «Тип права» обрати позначку «Інше право користування»;
- у полі «Зазначте, яке саме» самостійно зазначити інформацію;
- заповнити поле «Особа, якої стосується»;
- натиснути «Додати».

Дії для заповнення відомостей про право користування необхідно провести для кожної особи, яка користується таким об'єктом нерухомості. Після завершення натиснути «Зберегти об'єкт».

 Створювати нові записи про вже зазначений об'єкт нерухомості для кожного члена сім'ї не потрібно.

84. Чи необхідно у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації зазначати відомості про право користування третіх осіб щодо об'єкта нерухомості, де проживає суб'єкт декларування, якщо такі треті особи не є членами його сім'ї, але зареєстровані за цією адресою?

Ні, така інформація не підлягає відображенню в декларації.

85. Станом на яку дату у декларації зазначаються відомості про об'єкти – на 31 грудня звітного року чи дату заповнення декларації? Що робити, якщо в період після 31 грудня до моменту заповнення декларації відбулося відчуження майна?

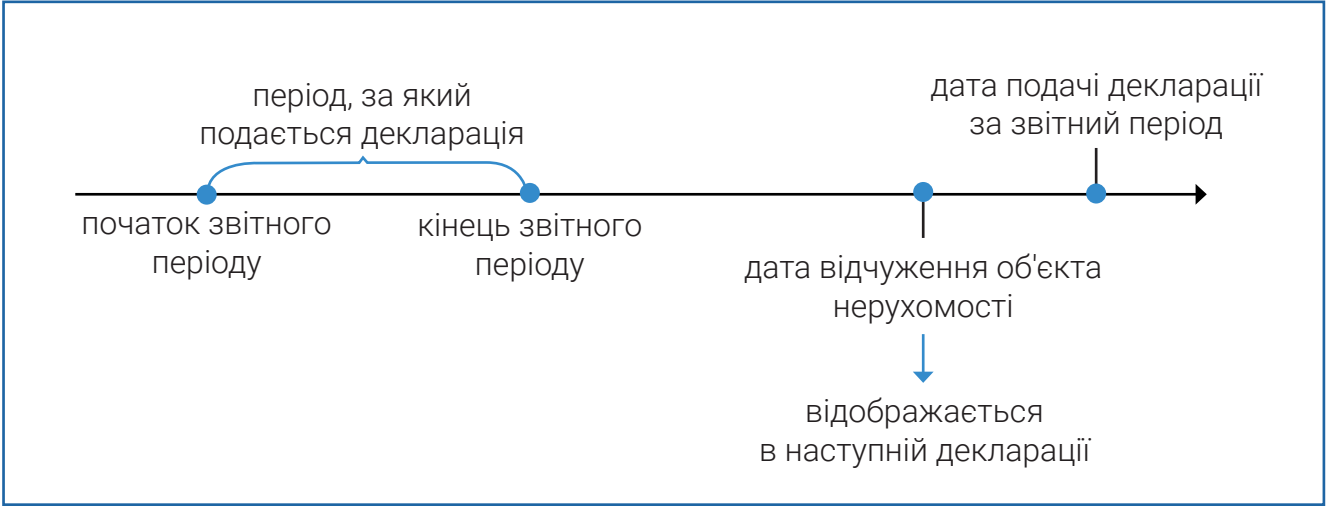
За Законом суб'єкт декларування повинен задекларувати усі об'єкти нерухомості незалежно від їхньої вартості, що належать йому на праві

V. Особливості відображення відомостей про об’єкти нерухомості

власності, перебувають у нього на праві оренди чи іншому праві користування станом на останній день звітного періоду (31 грудня звітного року для декларації «щорічна») або протягом не менше ніж половини днів звітного періоду у випадку перебування об’єкта у володінні/користуванні. При цьому дата

набуття вказується відповідно до документів, на підставі яких було набуто право на відповідне майно. Якщо об’єкт нерухомості був відчужений після кінця звітного періоду, до чи після подання декларації, то інформацію про це слід відобразити у наступній декларації, яка охопить відповідний період (див. Додаток 10).

Додаток 10 (до запитання 85)

VI. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ
ПРО ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА

86. Як у декларації відображати відомості про об'єкт нерухомості, якщо він будувався за кошти, витрачені в попередні роки, і на початку звітного року був об'єктом незавершеного будівництва, а в середині звітного року прийнятий в експлуатацію та право власності на нього зареєстровано у встановленому законом порядку?

Відповідно до вимог Закону усі об'єкти нерухомості, набуті у власність станом на кінець звітного періоду, повинні бути зазначені у відповідній декларації (див. Додаток 11).

Тобто, якщо будівництво об'єкта нерухомості завершилося у звітному періоді, на об'єкт оформлені документи про право власності та він прийнятий в експлуатацію, такий об'єкт повинен бути задекларований у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації. Вартість такого об'єкта зазначається відповідно до правовстановлюючих документів (наприклад, договір купівлі-продажу, іпотеки тощо) або останньої грошової оцінки, якщо така оцінка проводилася

(див. розділ IV цих Роз'яснень). Якщо правовстановлюючі документи не містять відомостей щодо вартості об'єкта або його оцінка не проводилася, при заповненні відповідного поля декларації про вартість майна слід обрати позначку «Не застосовується».

У розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації зазначаються (п. 2¹ ч. 1 ст. 46 Закону):

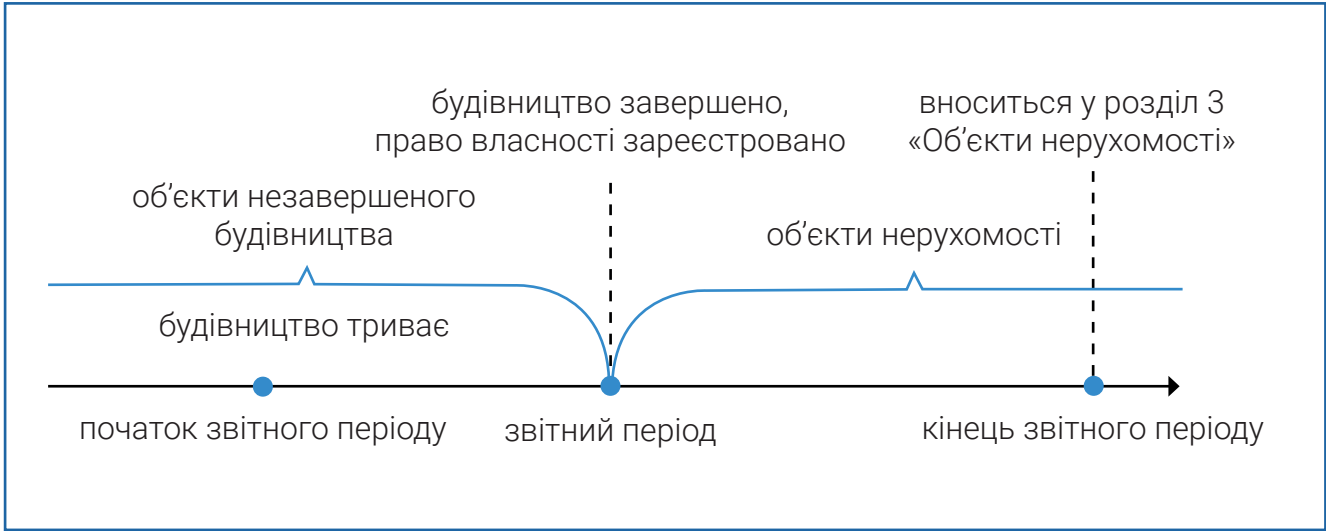
- об'єкти незавершеного будівництва;
- об'єкти, не прийняті в експлуатацію;
- об'єкти, право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку.

Відповідно, у розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації не зазначаються об'єкти, які мають одночасно всі такі характеристики:

- будівництво об'єкта завершено;
- об'єкт прийнято в експлуатацію;
- право власності на об'єкт зареєстровано в установленому законом порядку.

Тобто у разі відповідності об'єкта всім вищевказаним характеристикам він відображається у розділі 3

Додаток 11 (до запитання 86)

VI. Особливості відображення відомостей про об'єкти незавершеного будівництва

«Об'єкти нерухомості» декларації та не відображається у розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації.

87. Як оцінити об'єкт незавершеного будівництва і як визначити дату його набуття у власність, володіння чи користування?

Інформація про вартість об'єкта незавершеного будівництва та дату його набуття у власність (володіння чи користування) в декларації не зазначається, оскільки декларування такої інформації не вимагається Законом.

88. Як у декларації відобразити інформацію про набуті майнові права на об'єкт, що будується у багатоквартирному будинку?

У розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації слід вказати відомості про об'єкт – квартиру, що будується в багатоквартирному будинку, будівництво якої здійснюється не самим суб'єктом декларування або членом його сім'ї, а, наприклад, забудовником, при цьому суб'єкт декларування або член його сім'ї набувають майнові права на такий об'єкт.

Як правило, набуття майнових прав на квартиру, що будується у багатоквартирному будинку, реалізується через укладення договорів про участь у фонді фінансування будівництва, передбачених положеннями Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю». При цьому предметом таких договорів **обов'язково мають бути майнові права на об'єкт, що будується (квартиру).**

Майном як особливим об'єктом вважаються окремі речі, сукупність речей, а також **майнові права** та обов'язки (ч. 1 ст. 190 ЦК України).

Майновими правами є будь-які права, пов'язані з майном, відмінні від права власності, у тому числі права, які є складовою частиною права власності (права володіння, розпорядження, користування), а також інші специфічні права та право вимоги.

У такому випадку в розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації слід відобразити інформацію щодо:

- виду об'єкта (квартира);
- загальної площі об'єкта (якщо відома);
- обрати позначки, що є актуальними для об'єкта станом на останній день звітного періоду: «Об'єкт незавершеного будівництва», «Об'єкт, не прийнятий в експлуатацію», «Об'єкт, право власності на який не зареєстроване в установленому законом порядку»;
- місцезнаходження об'єкта;
- обрати позначку, що «Об'єкт повністю або частково побудований з матеріалів чи за кошти суб'єкта декларування або членів його сім'ї»;
- зазначити, кого стосується цей об'єкт – суб'єкта декларування або члена його сім'ї.

У полі «Реєстраційний номер» вказати номер (якщо відомо). Якщо державна реєстрація права на об'єкт не здійснювалась, у полі «Реєстраційний номер» слід обрати позначку «Не застосовується».

Якщо відомості про власника або користувача земельної ділянки, на якій здійснюється будівництво, не відомі, у блоці полів «Права на земельну ділянку, на якій здійснюється будівництво» слід обрати позначку «Не застосовується».

 Кошти у фонд фінансування будівництва передаються довірцем (суб'єктом декларування або членом його сім'ї) управителю **в управління на праві довірчої власності, тобто залишаються у власності суб'єкта декларування або**

VI. Особливості відображення відомостей про об’єкти незавершеного будівництва

члена його сім’ї (абз. 3, 12, 16 ст. 2, ч. 2 ст. 3, ч. 1 ст. 7 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»).

Якщо суб’єкт декларування або члени його сім’ї на виконання умов договору перерахували кошти управителю у фонд фінансування будівництва або як гарантійний внесок, такі кошти є грошовими активами суб’єкта декларування або членів його сім’ї та мають бути відображені **у розділі 12 «Грошові активи»** декларації (за умови перевищення порогу декларування, див. відповідь на запитання 139 цих Роз’яснень).

Якщо на ім’я суб’єкта декларування або члена його сім’ї управитель відкрив банківський рахунок, на якому розміщуються ці кошти, – **у розділі 12.1 «Банківські та інші фінансові установи, у яких відкрито рахунки суб’єкта декларування або членів його сім’ї»** декларації також зазначаються відомості про такий рахунок.

Якщо у суб’єкта декларування або члена його сім’ї відповідно до умов договору **на кінець звітного періоду** наявне фінансове

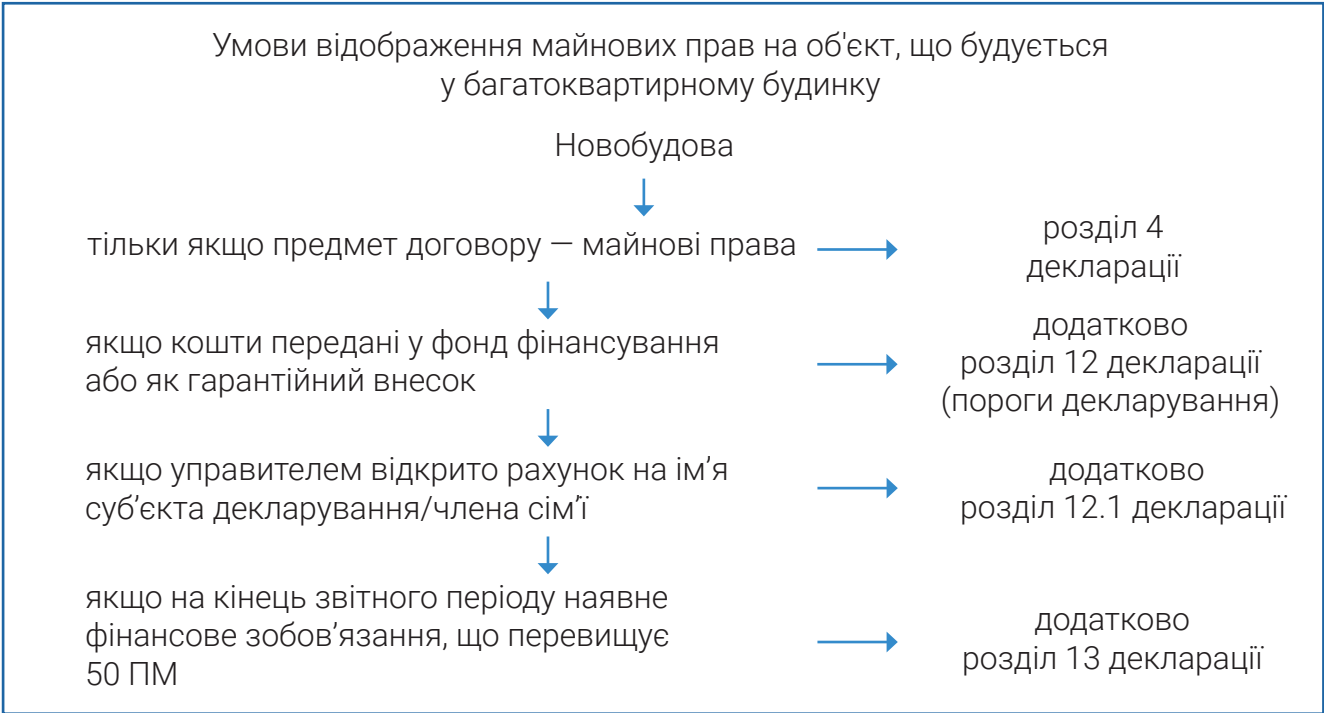
зобов’язання, розмір якого перевищує 50 ПМ (грошові кошти або їх частина не були перераховані), то відомості про таке зобов’язання відображаються **у розділі 13 «Фінансові зобов’язання»** декларації (див. Додаток 12).

89. Як у декларації відобразити інформацію про укладений попередній договір стосовно об’єкта, який будується?

Відомості про попередній договір **у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва»** не зазначаються, тому що укладення попереднього договору, умовами якого є зобов’язання суб’єкта декларування або членів його сім’ї укласти основний договір, предметом якого будуть майнові права на об’єкт, що будується, **без укладення основного договору у звітному періоді**, не тягне за собою набуття майнових прав на такий об’єкт.

Відомості про попередній договір необхідно зазначити **у розділі 14 «Видатки та правочини суб’єкта декларування»** декларації, якщо **разовий видаток** суб’єкта декларування за попереднім договором перевищив 50 ПМ.

Додаток 12 (до запитання 88)

VI. Особливості відображення відомостей про об’єкти незавершеного будівництва

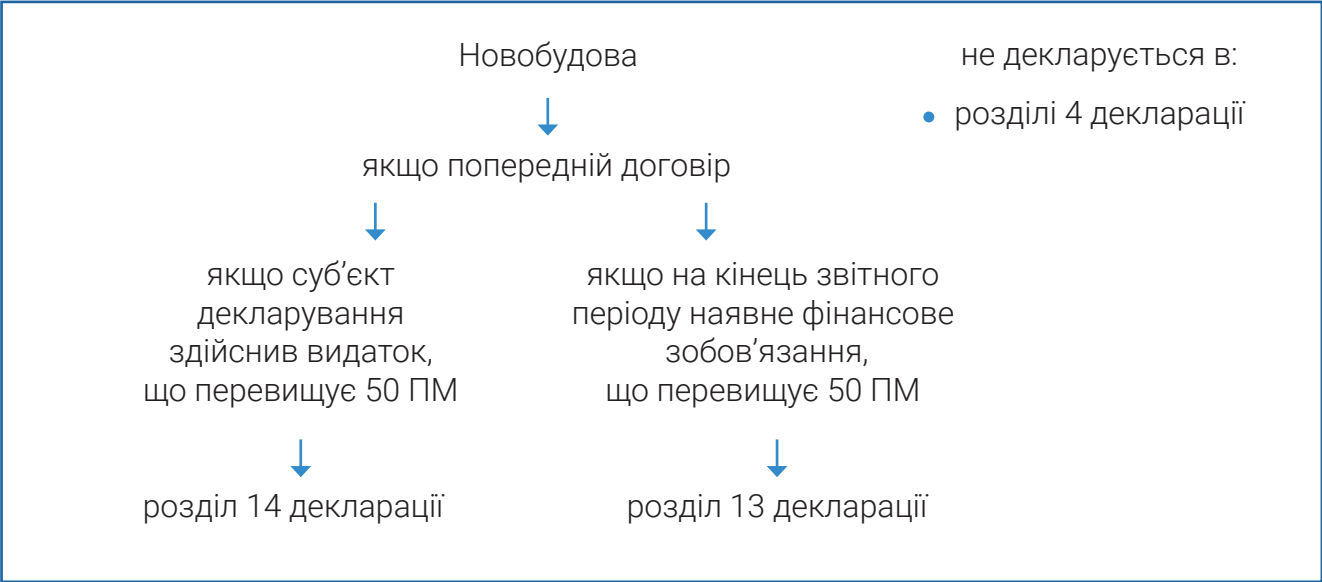
Якщо у суб’єкта декларування або члена його сім’ї відповідно до умов попереднього договору **на кінець звітного періоду** наявне фінансове зобов’язання, розмір якого перевищує 50 ПМ (грошові кошти або їх частина не були перераховані), то відомості про таке зобов’язання відображаються **у розділі 13 «Фінансові зобов’язання» декларації** (див. Додаток 13).

90. Як відобразити у декларації відомості про об’єкт, який будується на підставі договору, внаслідок укладення якого суб’єктом декларування або членом його сім’ї набуто право на інвестиційний сертифікат (сертифікати), вексель, інший цінний папір?

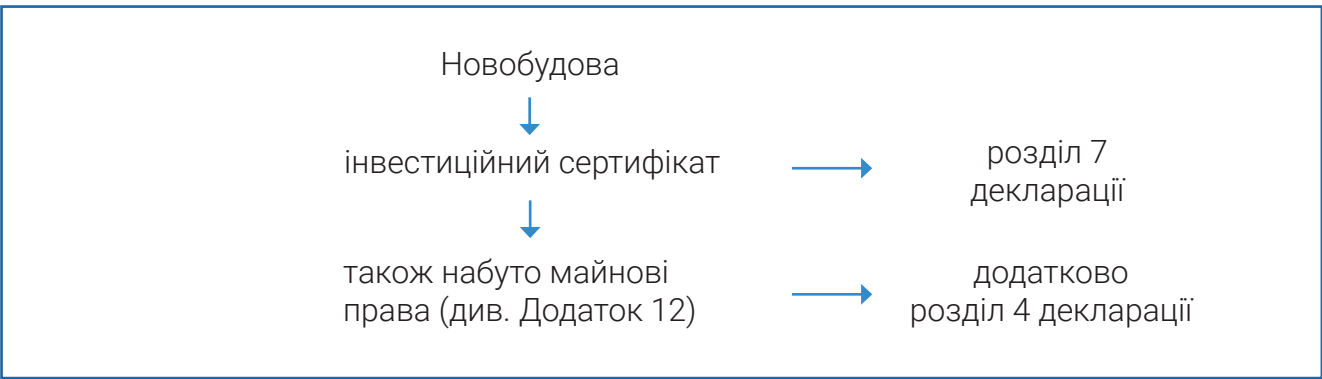
Відомості про цінні папери, право на які набуто внаслідок укладення договору, предметом якого є об’єкт, що будується, підлягають відображенню у розділі 7 «Цінні папери» декларації. Водночас якщо на підставі цього договору набуто також майнові права на об’єкт, що будується, – необхідно додатково вказати відомості про об’єкт незавершеного будівництва у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва» декларації (див. Додаток 14).

91. Що потрібно зазначати в декларації, якщо на кінець звітного періоду нерухоме майно (будинки), яке є власністю суб’єкта декларування або члена його сім’ї, перебуває у стадії перебудови? Якщо на одній і тій самій земельній ділянці, де розташований будинок, суб’єкт декларування розпочав

Додаток 13 (до запитання 89)

Додаток 14 (до запитання 90)

будівництво іншого будинку
зі знесенням попереднього
або без такого?

У декларації суб'єкт декларування повинен вказати актуальну інформацію про кожен об'єкт нерухомості (житловий будинок, квартира, офіс, садовий (дачний) будинок, гараж тощо), який станом на кінець звітного періоду (у випадку декларації «щорічна» це 31 грудня звітного року) перебуває на праві власності у нього або члена його сім'ї, введений в експлуатацію і зареєстрований згідно із Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

При цьому можливі такі ситуації:

Приклад 1

Суб'єкт декларування та/або член його сім'ї розпочав перебудову будинку, яка не спричинила (або не спричинить – якщо така перебудова не була завершена

на кінець звітного періоду) необхідності реєстрації об'єкта нерухомого майна як нового.

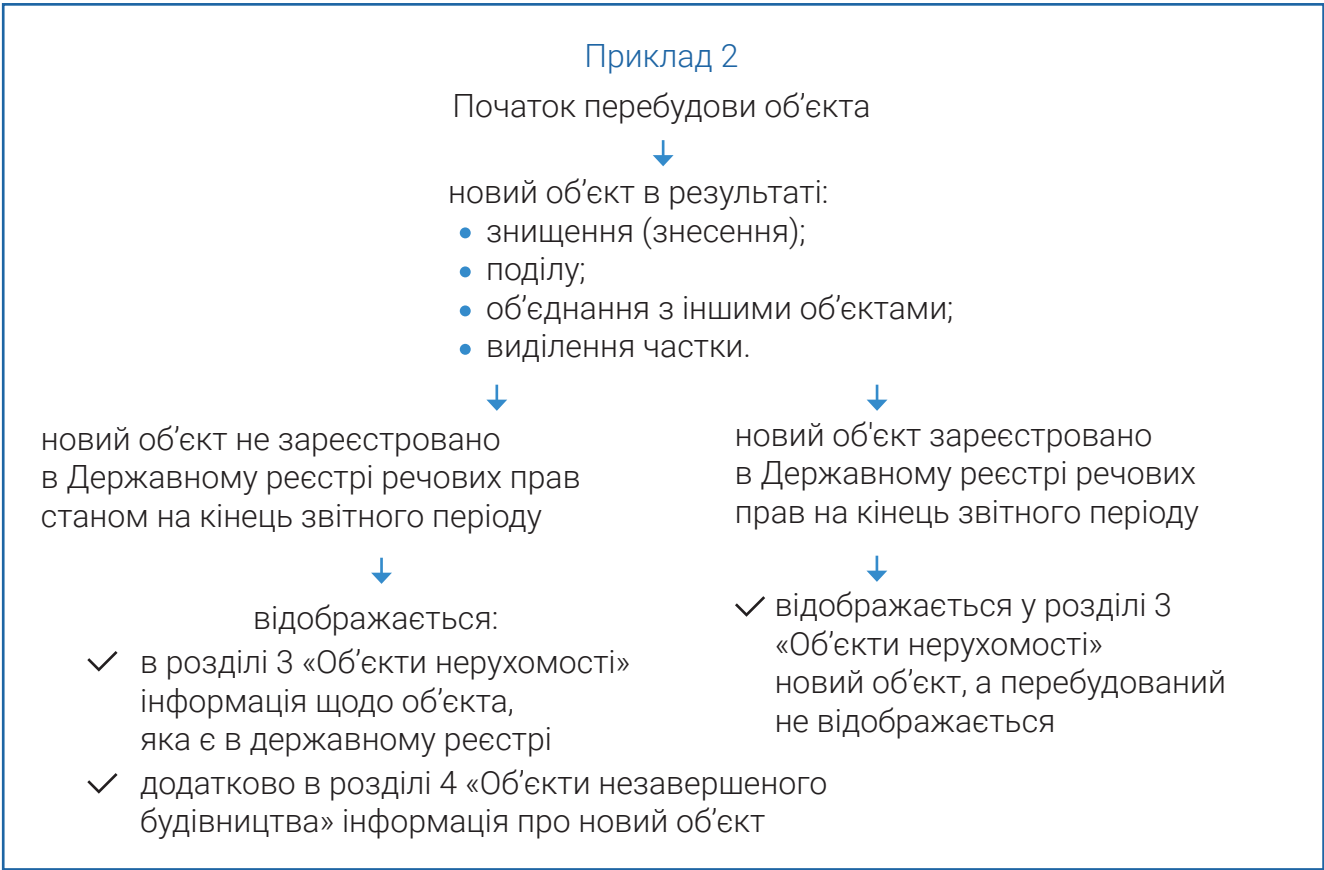
У такому разі суб'єкт декларування вказує інформацію про відповідний об'єкт, який належить йому, члену його сім'ї на праві власності у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації, і не відображає в декларації відповідне незавершене будівництво, у тому числі якщо така перебудова на кінець звітного періоду не була завершена

Приклад 2

Суб'єкт декларування та/або член його сім'ї розпочав перебудову будинку шляхом його знищення (знесення) або поділу, об'єднання з іншим об'єктом нерухомого майна чи виділення з нього частки, результатом якої стало створення, введення в експлуатацію та державна реєстрація на кінець звітного періоду нового об'єкта (об'єктів) нерухомого майна.

У такому разі суб'єкт декларування вказує інформацію щодо нового (нових) об'єкта (об'єктів) нерухомого майна,

Додаток 15 (до запитання 91)

VI. Особливості відображення відомостей про об’єкти незавершеного будівництва

які належать йому, члену його сім’ї на праві власності у розділі 3 «Об’єкти нерухомості» декларації.

Якщо ж новий об’єкт на кінець звітного періоду не був зареєстрований, суб’єкт декларування відображає інформацію щодо об’єкта, дані про який містяться в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, у розділі 3 «Об’єкти нерухомості» декларації, а інформацію щодо нового (нових) об’єкта (об’єктів) нерухомого майна – у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва» декларації (див. Додаток 15).

Приклад 3

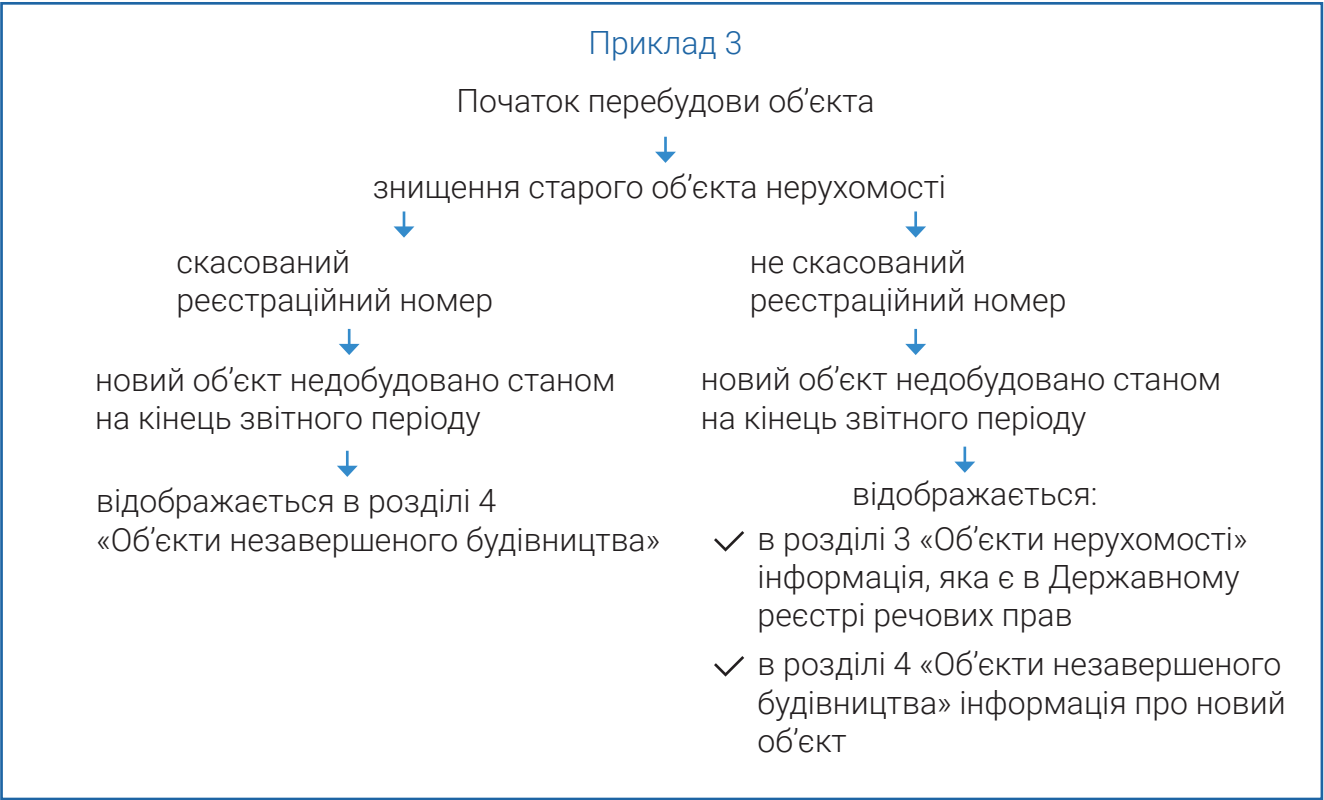
Суб’єкт декларування та/або член його сім’ї знищив (зніс) об’єкт нерухомого майна з подальшим скасуванням реєстраційного номера об’єкта нерухомого майна. При цьому побудова нового об’єкта (об’єктів) нерухомого майна не була завершена на кінець звітного періоду. У такому разі суб’єкт

декларування відображає інформацію лише у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва» декларації. Якщо ж після знищення (знесення) об’єкта нерухомого майна його реєстраційний номер не скасовувався, суб’єкт декларування відображає інформацію щодо об’єкта, дані про який містяться в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, у розділі 3 «Об’єкти нерухомості» декларації, а інформацію щодо нового об’єкта (об’єктів) нерухомого майна – у розділі 4 «Об’єкти незавершеного будівництва» декларації (див. Додаток 16).

Приклад 4

Суб’єкт декларування та/або член його сім’ї розпочав будівництво нового об’єкта на земельній ділянці, де вже розташований інший об’єкт нерухомого майна, який належить йому, члену його сім’ї. При цьому новий об’єкт після завершення будівництва слід буде зареєструвати як окремий об’єкт.

Додаток 16 (до запитання 91)

VI. Особливості відображення відомостей про об'єкти незавершеного будівництва

У такому випадку треба зазначати інформацію про зареєстрований об'єкт нерухомого майна, який належить йому, члену його сім'ї на праві власності, у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації, а про недобудований об'єкт нерухомого майна – у розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації. (див. Додаток 17).

Додаток 17 (до запитання 91)

Приклад 4

Об'єкт нерухомості на земельній ділянці

початок будівництва нового об'єкта нерухомості
на тій же земельній ділянці

відображається:

- ✓ у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» інформація про вже існуючий і зареєстрований об'єкт
- ✓ у розділі 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» інформація про новий недобудований об'єкт

VII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЦІННЕ РУХОМЕ МАЙНО (КРІМ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ)

92. Які об'єкти належать до цінного рухомого майна? Як встановлюється його вартість (ринкова, вартість під час придбання або в інший спосіб)?

Під рухомим майном розуміються будь-які матеріальні об'єкти (речі), які можуть бути переміщені без заподіяння їм шкоди (наприклад, ювелірні вироби, персональні або домашні електронні пристрої, одяг, антикваріат, твори мистецтва, меблі, зброя, тварини тощо).

При цьому в розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» декларації **не зазначаються** відомості про:

- цінні папери,
- корпоративні права,
- готівкові кошти,
- кошти на рахунках в банку чи інших фінансових установах,
- дорогоцінні (банківські) метали,
- подарунки у вигляді грошових коштів.

Ці об'єкти відображаються в інших розділах декларації.

Відомості про цінну рухому річ повинні бути зазначені у декларації, якщо її вартість перевищує встановлений Законом поріг декларування, а саме 100 ПМ. Вартість цінної рухомої речі, що перебуває у власності суб'єкта декларування або членів його сім'ї, зазначається у грошовій одиниці України на дату набуття об'єкта у власність, володіння або користування (як зазначено в документі, на підставі якого було набуто право власності, якщо такий наявний, або за останньою грошовою оцінкою).

Зазначати дані про вартість такого майна та дату його набуття не обов'язково,

якщо права на таке майно набуті до подання суб'єктом декларації першої декларації відповідно до вимог Закону. У такому разі необхідно додатково зазначити, що відповідне майно набуто до початку періоду здійснення суб'єктом декларації діяльності з виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

93. У розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» декларації відображається все наявне цінне рухоме майно чи лише те, що набуто у звітному періоді?

У декларації зазначається все цінне рухоме майно, вартість якого перевищує визначений Законом поріг декларування і яке відповідає хоча б одній з таких умов:

1) майно належить на праві власності, володіння чи користування суб'єкту декларування або члену його сім'ї станом на останній день звітного періоду;

2) майно перебувало у володінні чи користуванні суб'єкта декларування або члена його сім'ї протягом не менше половини днів звітного періоду (для декларацій «щорічна», «кандидата на посаду» та «після звільнення» це – 183 дні);

3) станом на останній день звітного періоду майно було об'єктом права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування, який є службовою особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, а також займає посаду, пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків, або член його сім'ї отримувач чи мав право на отримання доходу від такого об'єкта або міг прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних

осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

Якщо майно набуто у звітному періоді, але станом на останній день звітного періоду вже не перебуває у суб'єкта декларування або члена його сім'ї на праві володіння або користування, то воно зазначається у розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» декларації, лише якщо це майно було у володінні чи користуванні суб'єкта декларування або члена його сім'ї сукупно протягом не менше половини днів звітного періоду (для декларацій «щорічна», «кандидата на посаду» та «після звільнення» це – 183 дні).

При подачі першої декларації відповідно до вимог Закону суб'єкт декларування зазначає відомості про все цінне рухоме майно, в тому числі набуто до її подання. Суб'єкт декларування повинен зазначити відомості про кожну цінну річ, вартість якої перевищує 100 ПМ, що належить йому або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної, або перебуває в його чи їх володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право, станом на кінець звітного періоду або перебувала у їхньому володінні чи користуванні протягом не менше половини днів звітного періоду. При цьому вартість і дату набуття такого майна, яке набуто до подання першої декларації в електронній формі, зазначати не обов'язково.

94. Чи слід зазначати у декларації відомості про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), вказане у декларації за попередній звітний період із зазначенням його вартості, якщо у звітному періоді вартість такого цінного майна не перевищує поріг декларування у 100 ПМ, встановлений для звітного періоду, у зв'язку зі збільшенням розміру ПМ?

Ні, таке цінне рухоме майно не підлягає відображенню у декларації за звітний період.

У декларації зазначаються відомості про цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 ПМ. Для кожного року розмір порогу для декларування цінного рухомого майна є різним, а тому цінне рухоме майно, вартість якого не перевищує 100 ПМ у відповідному звітному періоді, не підлягає декларуванню.

Вказане правило не застосовується, якщо суб'єкт декларування обрав позначку «Не відомо» щодо вартості цінного рухомого майна, яке зазначив у деклараціях за попередні звітні періоди й не проводив надалі його грошову оцінку.

Приклад

Суб'єкт декларування у розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» декларації за 2019 рік зазначив відомості про картину вартістю 200 000 грн, оскільки вартість об'єкта перевищувала поріг у 100 ПМ (прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01.01.2019 становив 1 921 грн). У 2020 році грошова оцінка цього об'єкта не проводилася, тому її вартість у звітному періоді (2020 рік) не змінилася. Ураховуючи те, що прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 01.01.2020 становив 2 102 грн, у декларації за 2020 рік

VII. Особливості відображення відомостей про цінне рухоме майно (крім ТЗ)

декларуванню підлягають відомості про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), вартість яких перевищує 210 200 грн (тобто 100 ПМ). За таких умов, у декларації за 2020 рік відомості про картину вартістю 200 000 грн не підлягають декларуванню.

95. Як слід відображати у декларації кілька цінних рухомих речей (наприклад, ювелірні вироби), що були придбані одночасно й оформлені одним чеком? Як у цьому разі враховується поріг декларування для цінного рухомого майна? Як визначити вартість об'єкта, якщо він є частиною набору?

Порядок придбання цінного рухомого майна не має значення для визначення порогу декларування – якщо вартість об'єкта (наприклад, ювелірного виробу) становить суму, що перевищує 100 ПМ, то такий об'єкт повинен бути відображений у декларації. Вартість кожної цінної рухомої речі вказується в декларації окремо, крім випадків, коли такі речі придбані одночасно як набір (наприклад, столовий сервіз, набір меблів, набір ювелірних прикрас тощо).

96. У якому розділі декларації відображати цінну річ, що є подарунком (наприклад, антикваріат, картина тощо)?

Якщо цінне рухоме майно (крім грошей) є одночасно подарунком, то в разі перевищення порогу декларування у 100 ПМ воно декларується у розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)», розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації, а якщо подарунок отримано суб'єктом декларування – також у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

Аналогічний підхід застосовується і щодо будь-якого іншого майна, яке одночасно є подарунком. Наприклад, подарунки у вигляді цінних паперів або транспортного засобу додатково декларуються у розділах 7 «Цінні папери» та 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» відповідно (див. також роз'яснення до розділу 11 «Доходи, у тому числі подарунки»).

 У розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» такий об'єкт зазначається, лише якщо він перебуває у суб'єкта декларування або члена його сім'ї на праві володіння, користування чи власності станом на останній день звітного періоду або перебував у володінні чи користуванні суб'єкта декларування або члена його сім'ї протягом не менше половини днів звітного періоду. Тоді як у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» вартість такого майна зазначається, якщо воно отримано як подарунок упродовж звітного періоду, незалежно від того, чи залишилося це майно у власності суб'єкта декларування (члена його сім'ї) станом на останній день звітного періоду та незалежно від строку володіння чи користування об'єктом упродовж звітного періоду.

VIII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ

97. Які транспортні засоби повинні бути відображені у декларації?

Для цілей декларування під транспортними засобами розуміється широкий діапазон засобів, який не обмежується автотранспортними, а включає й інші самохідні машини та механізми, а саме: легкові та вантажні автомобілі, автобуси, самохідні машини, сконструйовані на шасі автомобілі, мотоцикли усіх типів, марок і моделей, причеми, напівпричеми, мотоколяски, інші прирівняні до них транспортні засоби та мопеди, сільськогосподарська техніка, водні та повітряні судна.

На відміну від іншого цінного рухомого майна, відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини й механізми зазначаються незалежно від їхньої вартості.

У декларації вказують транспортні засоби, які відповідають хоча б одній з таких умов:

1) транспортний засіб належить на праві власності, володіння чи користування суб'єкту декларування або члену його сім'ї станом на останній день звітного періоду;

2) транспортний засіб перебував у володінні чи користуванні суб'єкта декларування або члена його сім'ї протягом не менше половини днів звітного періоду (для декларацій «щорічна», «кандидата на посаду» та «після звільнення» це – 183 дні);

3) станом на останній день звітного періоду транспортний засіб був об'єктом права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування, який є службовою особою, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, а також займає посаду, пов'язану

з високим рівнем корупційних ризиків, або член його сім'ї отримував чи мав право на отримання доходу від такого об'єкта або міг прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, вказаній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

98. Чи слід включати у вартість транспортного засобу витрати, пов'язані з митним оформленням, реєстрацією цього засобу, його ремонт?

Ні, такі витрати не включаються у вартість транспортного засобу.

У декларації зазначається вартість транспортного засобу на дату його набуття у власність, володіння або користування. Витрати на митне оформлення, реєстрацію транспортного засобу, ремонт транспортного засобу (його частини) в його вартість не включаються. Водночас якщо відповідний **разовий** видаток на митне оформлення, реєстрацію чи ремонт перевищує встановлений поріг декларування (50 ПМ) і здійснений суб'єктом декларування у звітному періоді, то він повинен бути відображений у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

99. Якщо транспортний засіб належить суб'єкту декларування на праві користування на підставі

довіреності, а інформація про власника йому не відома, то як відобразити у декларації відомості про власника транспортного засобу?

Якщо суб'єкту декларування/члену його сім'ї не відома інформація про власника майна, що перебуває в користуванні суб'єкта декларування/члена його сім'ї, а із правовстановлюючих документів її встановити неможливо, то при заповненні відповідних полів декларації слід обрати позначку «Не відомо».

Винятком є лише поля «Прізвище», «Ім'я» та «По батькові (за наявності)» власника такого майна, заповнення яких є обов'язковим.

 Інформацію про власників транспортних засобів можна отримати у відкритому Єдиному державному реєстрі транспортних засобів, держателем якого є Міністерство внутрішніх справ України.

100. Як відобразити в декларації відомості про транспортний засіб, що перебуває у власності суб'єкта декларування і на праві користування (наприклад, на підставі довіреності) у члена його сім'ї або навпаки?

Якщо транспортний засіб перебуває на праві власності у суб'єкта декларування та одночасно на праві користування у члена його сім'ї, то зазначаються права кожної особи на такий транспортний засіб (власність, інше право користування) у блоці полів «Права на цей об'єкт» форми декларації.

Аналогічно зазначається інформація, якщо транспортний засіб перебуває на праві власності у члена сім'ї суб'єкта декларування.

 Створювати нові записи про вже зазначений транспортний засіб для кожного члена сім'ї не потрібно.

101. Яка інформація зазначається у полі «Ідентифікаційний номер» у розділі 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» декларації?

У цьому полі слід зазначити ідентифікаційний номер транспортного засобу, якщо він наявний. Наприклад, для автомобіля слід вказати ідентифікаційний номер (VIN), тобто вказаний у технічному паспорті на транспортний засіб номер шасі (кузова, рами).

102. Чи слід декларувати транспортний засіб, який передано іншій особі на підставі довіреності з правом розпорядження?

Так, такий транспортний засіб слід декларувати, оскільки видача довіреності не припиняє права власності особи на майно.

Правове регулювання відносин, пов'язаних з купівлею-продажем транспортних засобів, здійснюється на підставі положень ЦК України з урахуванням загальних положень про договір та спеціальних правил, закріплених у відповідних положеннях Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 № 1388, які визначають певні особливості укладення, виконання та правові наслідки невиконання відповідних договорів.

Продаж транспортного засобу, що має ідентифікаційний номер, передбачає відповідне оформлення договору купівлі-продажу цього транспортного засобу, зняття його з обліку, отримання свідоцтва про його реєстрацію.

Так, видача довіреності на володіння, користування та розпорядження транспортним засобом без належного укладення договору купівлі-продажу цього засобу не вважається укладеним відповідно до закону договором та не є підставою для набуття права власності на транспортний засіб особою, яка цю довіреність отримала.

103. Чи слід відображати у декларації інформацію про транспортний засіб, який було викрадено?

Так, інформацію про такий транспортний засіб потрібно відобразити в декларації.

Вибуття транспортного засобу із фактичного володіння та користування власника у зв'язку із незаконними діями третіх осіб (викраденням) не припиняє права власності на це майно. Отже, в такому випадку інформацію про таке майно слід відображати незалежно від його фактичної наявності.

Наведене правило застосовується також тоді, коли викрадений транспортний засіб було застраховано і страхова компанія здійснила страхову виплату, і при цьому, за умовами страхового договору, транспортний засіб станом на кінець звітного періоду не перейшов у власність компанії.

104. Чи потрібно декларувати транспортні засоби, якщо ні суб'єкт декларування, ні члени його сім'ї не мають посвідчення водія?

Так, якщо транспортний засіб належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної, або перебуває в їх володінні або користуванні, незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право.

У декларації повинні бути зазначені відомості про транспортні засоби, які належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві власності або перебувають у їхньому володінні чи користуванні станом на останній день звітного періоду або протягом не менше половини днів протягом звітного періоду незалежно від (п. 3 ч. 1 ст. 46 Закону):

- користування ними безоплатно чи за плату;
- наявності у суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї посвідчення водія та/або фактичного керування такими транспортними засобами;
- наявності чи відсутності у суб'єкта декларування та/або членів його сім'ї родинних зв'язків із власником транспортних засобів;
- виду та форми (усної чи письмової) правочину, на підставі якого транспортні засоби перебувають у власності, користуванні.

Не потрібно зазначати в декларації відомості про транспортні засоби, які належать на праві приватної власності або перебувають у володінні чи користуванні юридичних осіб, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї, якщо такі транспортні засоби призначені виключно для використання в процесі здійснення господарської діяльності юридичної особи.

При цьому, якщо ці транспортні засоби використовуються суб'єктом декларування або членами його сім'ї для власних потреб, відомості про них підлягають відображенню у декларації.

105. Чи потрібно декларувати службові транспортні засоби?

Ні, не потрібно.

106. Чи необхідно суб'єкту декларування зазначати в декларації відомості про нерозмитнений транспортний засіб, який належить на праві власності третій особі, але яким суб'єкт декларування або члени його сім'ї користувалися у звітному періоді?

Так, потрібно.

У декларації зазначаються відомості про цінне рухоме майно, зокрема таке, що перебуває у володінні або користуванні суб'єкта декларування або членів його сім'ї, незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право (п. 3 ч. 1 ст. 46 Закону).

У декларації зазначається об'єкт декларування (зокрема, транспортний засіб), яким суб'єкт декларування або члени його сім'ї користувалися станом на останній день звітного періоду або протягом не менше половини днів упродовж звітного періоду.

IX. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЦІННІ ПАПЕРИ

107. Які цінні папери потрібно декларувати у відповідному розділі декларації?

У декларації зазначаються відомості про цінні папери, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї (п. 4 ч. 1 ст. 46 Закону). До цінних паперів належать, зокрема:

- акції;
- боргові цінні папери (облігації підприємств, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі, облігації міжнародних фінансових організацій, облігації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб);
- чеки;
- інвестиційні сертифікати;
- іпотечні цінні папери (іпотечні облігації, іпотечні сертифікати, заставні);
- похідні цінні папери (деривативи);
- приватизаційні цінні папери (ваучери тощо);
- товаророзпорядчі цінні папери.

Цей перелік не є вичерпним, у формі декларації можна обрати варіант «Інше» та зазначити інші цінні папери.

Перелік цінних паперів, які можуть бути у цивільному обороті в Україні, наведений у ч. 5 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок».

При цьому цінні папери не слід декларувати в розділі 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)».

Зазначаються лише цінні папери, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності станом на останній день звітного періоду.

Якщо цінні папери суб'єкта декларування або члена його сім'ї передані в управління іншій особі, додатково зазначаються відомості про таку особу.

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також цінні папери, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

108. У якому розділі декларації слід вказувати акції, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї?

Акції зазначаються у розділі 7 «Цінні папери» декларації та не вказуються у розділах 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» та 8 «Корпоративні права» декларації.

109. Якими є правила зазначення вартості цінних паперів у декларації?

Вартість цінних паперів відображається відповідно до їх номінальної вартості,

при цьому у декларації зазначається кількість таких цінних паперів та номінальна вартість **одного цінного папера**.

Казначейське зобов'язання України – державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України. Номінальна вартість казначейських зобов'язань України може бути визначена у національній або іноземній валюті (ч. 1 ст. 11 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

Законодавством визначено низку цінних паперів, які не мають номінальної вартості, а посвідчують права особи на отримання грошового доходу, на одержання суми вкладу та процентів, право на виплати власнику цінного папера або посвідчують безумовне грошове зобов'язання.

Інвестиційний сертифікат – цінний папір, який розміщується інвестиційним фондом, інвестиційною компанією, компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та посвідчує право власності інвестора на частку в інвестиційному фонді, взаємному фонді інвестиційної компанії та пайовому інвестиційному фонді (ч. 1 ст. 12 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

Ощадний (депозитний) сертифікат – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання із впливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав (ч. 1 ст. 13 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

Вексель – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю) (ч. 1 ст. 14 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»).

Так, у випадках коли цінний папір не має номінальної вартості, у розділі 7 «Цінні папери» декларації відображається кількість таких цінних паперів, а в полі «Номінальна вартість» обирається позначка «Не застосовується».

110. Як зазначити у декларації відомості про дату набуття права на цінні папери одного емітента, право власності на які набуто внаслідок декількох правочинів?

Датою набуття права на пакет цінних паперів **одного** виду **одного** емітента, право на який набуто внаслідок укладення декількох правочинів, є **дата останнього правочину**.

 Відомості про **різні** види цінних паперів одного емітента відображаються у декларації окремо.

Крім того, якщо у звітному періоді суб'єкт декларування здійснював операції з купівлі та продажу акцій, відомості про це слід зазначати у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування», лише якщо розмір разового видатку або вартість предмета одного правочину перевищили 50 ПМ.

111. Як у декларації зазначити відомості про акції, придбані у суб'єкта декларування за процедурою примусового викупу акцій «squeeze out»?

Акції, які були придбані у суб'єкта декларування за вказаною процедурою,

не підлягають відображенню у розділі 7 «Цінні папери» декларації.

Фактично отримані доходи від такого продажу акцій підлягають відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

Якщо кошти перераховані на рахунок умовного зберігання (ескроу) для подальшого отримання суб'єктом декларування, відомості про такі кошти підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» декларації (у разі перевищення порогу декларування, див. додатково відповідь на запитання 139 цих Роз'яснень).

Обов'язковий продаж акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій, регулюється ст. 65² Закону України «Про акціонерні товариства».

За вказаною процедурою особа (особи, які діють спільно), яка прямо чи опосередковано (враховуючи кількість акцій, що належать їй або її афілійованим особам) вже є власником домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства, має право на примусовий викуп акцій у міноритарних акціонерів.

112. Чи необхідно у розділі 7 «Цінні папери» декларації зазначати відомості про приватизаційний майновий сертифікат?

Так.

Якщо вартість приватизаційного сертифіката визначена у карбованцях, у полі «Номінальна вартість цінного папера» обирається позначка «Не застосовується».

Х. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО КОРПОРАТИВНІ ПРАВА

113. Які об'єкти слід декларувати в розділі 8 «Корпоративні права» декларації?

У цьому розділі декларації зазначаються всі корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності станом на останній день звітного періоду, крім випадків, коли відомості про цінні папери, що посвідчують корпоративні права, вже були зазначені в розділі 7 «Цінні папери» декларації (наприклад, акції).

Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами (ч. 1 ст. 167 ГК України).

Таким чином, корпоративними правами володіють особи, які мають частки (паї) у статутному (складеному) капіталі чи в будь-якому іншому еквіваленті статутного капіталу товариства, підприємства, організації, що зареєстровані в Україні або за кордоном, у тому числі пайові внески в кредитній спілці.

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також корпоративні права, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо

чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, вказаній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

Вартість корпоративних прав відображається у декларації у відсотковому та грошовому вираженні. У грошовому вираженні вартість зазначається станом на дату набуття прав або, якщо проводилася грошова оцінка таких прав і результати оцінки відомі суб'єкту декларування, відповідно до результатів такої оцінки.

114. Як декларувати корпоративні права, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї як учасник товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю не вніс повністю вклад до статутного (складеного) капіталу товариства?

У розділі 8 декларації «Корпоративні права» суб'єкт декларування повинен зазначати належну йому або члену його сім'ї частку у статутному (складеному капіталі) товариства, грошове та відсоткове вираження якої зазначено в установчому документі товариства та в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, незалежно від фактично внесеного вкладу.

Додатково у разі невнесення вкладу до статутного капіталу чи внесення лише його частини у суб'єкта декларування або члена його сім'ї виникає фінансове зобов'язання й у випадку перевищення порогу декларування (50 ПМ) воно повинно бути задеклароване у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації.

Якщо розмір внесеного у звітному періоді вкладу суб'єкта декларування чи його частини перевищує поріг декларування (50 ПМ), то слід відобразити відповідні відомості у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

Крім того, за наявності підстав, визначених у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», відомості про товариство повинні зазначатися у розділі 9 «Юридичні особи, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї» декларації.

Приклад 1

Відомості про товариство внесені до Державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 01.02.2020. Статутний капітал товариства становить 1 000 000 грн, частка суб'єкта декларування у статутному капіталі товариства у грошовому та відсотковому вираженні — 500 000 грн або 50%. Суб'єкт декларування у 2020 році вніс частину вкладу в розмірі 260 000 грн. Дата повного внесення вкладу суб'єкта декларування відповідно до установчих документів — 01.08.2020.

У такому разі при заповненні декларації «щорічна» за 2020 рік:

- дата набуття суб'єктом декларування

права на частку у статутному капіталі товариства — 01.02.2020;

- у розділі 8 «Корпоративні права» декларації зазначаються відомості про частку суб'єкта декларування у грошовому та відсотковому вираженні 500 000 грн або 50% відповідно;
- у розділі 9 «Юридичні особи, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї» декларації зазначаються відомості про товариство;
- у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації зазначаються відомості про фінансове зобов'язання суб'єкта декларування у розмірі 240 000 грн та про дату його виникнення — 01.02.2020;
- у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації відомості зазначаються за умови разового видатку на суму більше 50 ПМ.

Приклад 2

Відомості про товариство внесені до Державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 01.01.2015. Статутний капітал товариства становив 100 000 грн, частка суб'єкта декларування у статутному капіталі у грошовому та відсотковому вираженні становила 50 000 грн або 50% відповідно, яка повністю внесена.

01.02.2020 до Державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань внесені відомості про збільшення статутного капіталу товариства до 20 000 000 грн та перерозподіл часток учасників товариства, внаслідок чого частка суб'єкта декларування стала у грошовому та відсотковому вираженні 3 000 000 грн, або 15% відповідно. Дата повного внесення вкладу суб'єкта декларування відповідно до установчих

Х. Особливості відображення відомостей про корпоративні права

документів – 01.08.2020. Суб'єкт декларування вніс частину вкладу, на яку збільшена його частка, у розмірі 100 000 грн 01.03.2020.

У такому разі при заповненні декларації «щорічна» за 2020 рік:

- дата набуття суб'єктом декларування права на частку у статутному капіталі товариства – 01.01.2015;
- у розділі 8 «Корпоративні права» декларації зазначається частка у грошовому та відсотковому вираженні 3 000 000 грн, або 15% відповідно;
- у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації зазначаються відомості про фінансове зобов'язання суб'єкта декларування у розмірі 2 850 000 грн та дату його виникнення – 01.02.2020.

115. Чи потрібно зазначати відомості про корпоративні права, якщо юридична особа перебуває в стані припинення?

Так, потрібно.

Юридична особа є такою, що припинилася, з дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань запису про її припинення (ч. 5 ст. 104 ЦК України).

116. Чи є члени кооперативу носіями корпоративних прав для цілей декларування?

Так.

Водночас, якщо розмір внеску до кооперативу у **грошовому вираженні** та його відсоток від загального капіталу визначити неможливо, у відповідних полях форми декларації обирається позначка «Не застосовується».

У полі «Інформація про передачу корпоративних прав в управління» обирається позначка «Не передано».

Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами (ч. 1 ст. 167 ГК України).

З метою запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи корпоративних прав у ст. 36 Закону передбачено передачу в управління корпоративних прав, зокрема шляхом укладення договору управління майном.

Водночас запобіжником виникнення в особи конфлікту інтересів є усунення такої особи від участі в управлінні організацією і наділення відповідними правами управителя (особи, якій передаються в управління корпоративні права).

Вищим органом управління кооперативу є загальні збори членів кооперативу.

Під час вирішення питань, пов'язаних з управлінням кооперативу та які належать до компетенції загальних зборів членів кооперативу, кожний член кооперативу чи уповноважений кооперативу має один голос, **і це право не може бути передано іншій особі** (ст. 15 Закону України «Про кооперацію»).

Так, положення ст. 15 Закону України «Про кооперацію» забороняють іншим особам (крім членів кооперативу чи уповноважених кооперативу) брати участь у прийнятті загальними зборами рішень, в тому числі тим, яким відповідні права передані згідно з договором про передачу в управління

корпоративних прав у відповідному кооперативі.

Враховуючи наведене, член кооперативу не може передати іншій особі (управителю) своє право брати участь в управлінні кооперативом, а, відповідно, передати в управління іншій особі свої корпоративні права в ньому.

XI. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ТРАСТИ АБО ІНШІ ПОДІБНІ ПРАВОВІ УТВОРЕННЯ, КІНЦЕВИМ БЕНЕФІЦІАРНИМ ВЛАСНИКОМ (КОНТРОЛЕРОМ) ЯКИХ Є СУБ'ЄКТ ДЕКЛАРУВАННЯ АБО ЧЛЕНИ ЙОГО СІМ'Ї

117. Щодо змісту поняття «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» юридичної особи

У декларації слід зазначити юридичні особи, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї. Термін «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону).

Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – це будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція (п. 30 ч. 1 ст. 1 Закону України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який набрав чинності 28.04.2020).

Кінцевим бенефіціарним власником є:

- для юридичних осіб – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);
- для трастів, утворених відповідно до законодавства країни їх утворення, – засновник, довірчий власник, захисник (за наявності), вигодоодержувач (вигодонабувач) або група вигодоодержувачів

(вигодонабувачів), а також будь-яка інша фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність трасту (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

- для інших подібних правових утворень – особа, яка має статус, еквівалентний або аналогічний особам, зазначеним для трастів.

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25% статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25% статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних/юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

Водночас кінцевим бенефіціарним власником не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права.

118. Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи не подається при реєстрації окремих видів юридичних осіб. Чи поширюються ці винятки також на зазначення інформації про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи в декларації відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»?

Ні, не поширюються.

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб—підприємців та громадських формувань» інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи вказується під час державної реєстрації такої особи та відображається в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань. При цьому Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (ст. 9) передбачає випадки, коли інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи не подається (такий виняток встановлено для окремих видів юридичних осіб, а також якщо засновниками юридичної

особи є виключно фізичні особи, які є бенефіціарними власниками (контролерами) юридичної особи).

Оскільки Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» має інший предмет регулювання і стосується виключно порядку державної реєстрації юридичних осіб, вказані винятки не поширюються на зазначення інформації про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи в декларації відповідно до Закону. В останньому при визначенні терміна «кінцевий бенефіціарний власник (контролер) юридичної особи» наявне посилання на Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який зазначених винятків також не містить.

119. Як розуміти поняття «траст або інші подібні правові утворення»?

У декларації слід зазначати відомості про трасти та інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї (п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону).

Водночас термін «траст» вживається у значенні, наведеному в Законі України від 06.12.2019 № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який набрав чинності 28.04.2020.

Траст – правові відносини, створені засновником відповідно до законодавства країни утворення за життя або на випадок смерті, коли активи потрапляють під контроль

довірчого власника на користь вигодоодержувача (вигодонабувача) або для визначеної цілі, які характеризуються такими ознаками (п. 60 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»):

- активи становлять окремий фонд і не є частиною власного майна довірчого власника;
- права на активи трасту оформлені на ім'я довірчого власника або на ім'я іншої особи, що діє від імені довірчого власника;
- довірчий власник має повноваження і обов'язки, в межах яких він є відповідальним та може управляти, використовувати або розпоряджатися активами відповідно до умов довірчого договору та спеціальних обов'язків, покладених на нього законодавством відповідної держави.

120. Яким чином у декларації слід зазначати відомості про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) товариства у разі непрямого впливу?

Приклад

Суб'єкт декларування володіє часткою статутного капіталу у відсотковому вираженні 100% в товаристві з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «А», своєю чергою ТОВ «А» є засновником ТОВ «Б» з часткою в статутному капіталі – 60%, ТОВ «Б» – засновник ТОВ «В» з часткою в статутному капіталі – 40%, ТОВ «В» – засновник ТОВ «Г» з часткою в статутному капіталі – 8% та ТОВ «Д» з часткою – 100%.

Про які товариства суб'єкту декларування слід зазначити у розділі

9 «Юридичні особи, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї» декларації?

Суб'єкту декларування у відповідному розділі слід зазначити відомості про ТОВ «А», ТОВ «Б», ТОВ «В», ТОВ «Д», оскільки суб'єкт декларування відповідно до визначення терміна «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» здійснює прямий та непрямий вплив на діяльність вищезазначених юридичних осіб.

Суб'єкт декларування має такий розмір частки у статутному капіталі ТОВ «А», який дає змогу йому одноосібно впливати на його діяльність, та своєю чергою є засновником інших товариств і має право на отримання прибутку від діяльності товариств в обсязі, що відповідає його частці у статутному капіталі такого товариства, і тим самим визнаватись опосередкованим володільцем частки в статутному капіталі інших товариств.

Водночас розмір частки суб'єкта декларування в юридичній особі повинен оцінюватися з огляду на положення цивільного та господарського законодавства, а також з точки зору установчих документів юридичної особи.

XII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ

121. Що розуміється під нематеріальними активами, які відображаються у декларації?

Під нематеріальними активами в п. 6 ч. 1 ст. 46 Закону розуміються об'єкти права інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті (патент на винахід, корисну модель, ноу-хау, промисловий зразок, права на топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, торгову марку чи комерційне найменування, авторське право тощо), а також право на використання надр чи інших природних ресурсів тощо.

Під нематеріальним активом слід також розуміти ліцензії на право користування об'єктами інтелектуальної власності, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї.

Якщо об'єкт права інтелектуальної власності може бути оцінений у грошовому еквіваленті, такий об'єкт слід відобразити в декларації, навіть якщо така грошова оцінка не проводилася. При цьому, якщо вартість права на об'єкт відсутня, то у формі декларації можна обрати позначку «Не застосовується».

Закон не зобов'язує проводити оцінку об'єкта декларування в цілях внесення відповідної інформації до декларації. Тому, якщо вартість активу на момент виникнення прав на нього не відома, про це слід зазначити в декларації.

Грошові активи, цінні папери, корпоративні права не вважаються нематеріальними активами й відображаються в інших розділах декларації.

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне

становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також нематеріальні активи, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним. Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

Інформація про нематеріальні активи зазначається станом на останній день звітного періоду або якщо такий об'єкт перебував у володінні, користуванні сукупно не менше половини днів звітного періоду (крім криптовалюти).

122. Що розуміється під «криптовалютами» і як їх слід відобразити у декларації?

У розділі 10 «Нематеріальні активи» декларації слід зазначити криптовалюти, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності станом на останній день звітного періоду (п. 6 ч. 1 ст. 46 Закону).

Криптовалюти є різновидом віртуальних активів. Відповідно до визначення, що наводиться у стандартах Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF)¹, віртуальним активом є цифрове вираження вартості, яким

XII. Особливості відображення відомостей про нематеріальні активи

можна торгувати у цифровому форматі або передавати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей. Віртуальні активи не охоплюють цифрове вираження стандартних (фіатних) валют, цінних паперів та інших фінансових активів.

Аналогічне визначення є також у Законі України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (набрав чинності 28.04.2020).

Криптовалюта як вид віртуальних активів є активом, що створюється, обліковується та відчужується в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника криптовалюти.

Під розподіленим реєстром можна розуміти електронну базу даних, що містить записи про виконані операції, і яка формується, зберігається та оновлюється на основі алгоритмів, що забезпечують узгодженість даних між усіма програмно-технічними комплексами, які підтримують функціонування такої бази даних.

Іншими словами, криптовалюти – це цифрові (віртуальні) гроші у формі tokenів, що створені та обліковуються у розподіленому реєстрі.

При відображенні криптовалют у декларації слід зазначити:

- назву активу в полі «Опис об'єкта права» (наприклад, Bitcoin Cash, Bitcoin, Ethereum, Ripple, Litecoin);
- дату набуття криптовалюти суб'єктом декларування або членом його сім'ї у полі «Дата придбання активу». Якщо криптовалюта певного виду набувалася кількома операціями, у зазначеному полі слід вказати дату останньої операції;

кількість tokenів криптовалюти,

- що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї станом на останній день звітного періоду, у полі «Кількість»;
- загальну вартість tokenів криптовалюти певного виду, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї, у полі «Вартість на дату набуття, або за останньою грошовою оцінкою, грн». **Вартість криптовалюти зазначається станом на дату набуття права.** Якщо вартість криптовалюти відображена в іншій валюті, ніж грошова одиниця України, така вартість зазначається в грошовій одиниці України за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату набуття права. Якщо вартість встановити неможливо – обрати позначку «Не застосовується».

У разі наявності в суб'єкта декларування або члена його сім'ї криптовалют різного виду в декларації зазначається окремо інформація щодо кожного такого виду.

XIII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ДОХОДИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОДАРУНКИ

123. Які доходи та подарунки зазначаються у декларації?

У декларації зазначаються відомості про доходи, які суб'єкт декларування або члени його сім'ї отримали упродовж звітного періоду (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

При цьому доходи включають:

- заробітну плату (грошове забезпечення), отриману як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом;
- гонорари та інші виплати згідно з цивільно-правовими правочинами;
- дохід від підприємницької або незалежної професійної діяльності;
- дохід від надання майна в оренду (користування);
- дивіденди;
- проценти;
- роялті;
- страхові виплати;
- виграші (призи) у лотерею чи в інші розіграші, у букмекерському парі, у парі тоталізатора;
- призи (виграші) у грошовій формі, одержані за перемогу та/або участь в аматорських спортивних змаганнях;
- благодійну допомогу;
- пенсію;
- спадщину;
- доходи від відчуження цінних паперів чи корпоративних прав;
- подарунки;
- інші доходи.

Під **заробітною платою** розуміються як основна заробітна плата, так і будь-які заохочувальні та компенсаційні виплати (премії, надбавки тощо), які виплачуються (надаються) суб'єкту

декларування або члену його сім'ї у зв'язку з відносинами трудового найму, крім коштів для покриття витрат на відрядження, які у цілях декларування доходом не вважаються (додатково див. відповідь на запитання 125 цих Роз'яснень).

Соціальні виплати, субсидії тощо вважаються доходом і відображаються в декларації лише в разі їх монетизації, тобто виплати у грошовій формі.

Подарунки вважаються доходом незалежно від того, у якій формі вони отримуються: у формі грошових коштів або в іншій формі. Подарунок – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової (ст. 1 Закону). Це стосується також подарунків, які суб'єкт декларування отримує від члена сім'ї.

Якщо третя особа оплачує витрати на відпочинок (переліт, проживання тощо), лікування, освіти тощо суб'єкта декларування або члена його сім'ї, це вважається подарунком у негрошовій формі, який повинен бути відображений у декларації із зазначенням вартості подарунка.

Водночас оплата третьою стороною участі суб'єкта декларування у публічному заході не є доходом (додатково див. відповідь на запитання 125 цих Роз'яснень).

Доходи зазначаються незалежно від їх розміру. Винятком є доходи у вигляді подарунків. Подарунки у формі грошових коштів зазначаються в декларації, якщо розмір таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) сукупно протягом року, перевищує 5 ПМ. Подарунок у формі іншій, ніж грошові

XIII. Особливості відображення відомостей про доходи, у тому числі подарунки

кошти (наприклад, рухоме майно, транспортні засоби, нерухомість тощо), зазначається, якщо вартість одного подарунка перевищує 5 ПМ.

Якщо отриманий у звітному періоді подарунок у вигляді цінного рухомого майна, транспортного засобу, нерухомого майна, нематеріального актива, цінних паперів, грошових активів чи інших об'єктів декларування **перебуває у суб'єкта декларування або члена його сім'ї станом на останній день звітного періоду**, такий подарунок повинен бути також відображений у розділах 3 «Об'єкти нерухомості» (незалежно від вартості), 5 «Цінне рухоме майно (крім транспортних засобів)» (за умови, якщо вартість перевищує 100 ПМ), 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» (незалежно від вартості), 7 «Цінні папери» (незалежно від вартості), 12 «Грошові активи» (якщо сукупний розмір грошових активів перевищує 50 ПМ) тощо. **У декларації наступного звітного періоду, за умов, що таке майно перебуває у суб'єкта декларування або члена його сім'ї станом на останній день звітного періоду, а його вартість перевищує встановлений поріг для декларування (наприклад, 100 ПМ – для цінного рухомого майна (крім транспортних засобів)), відомості про таке майно зазначаються лише у відповідному розділі декларації залежно від виду об'єкта декларування.**

У разі, якщо вартість подарунка суб'єкту декларування перевищує **50 ПМ**, необхідно додатково вказати у блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» відомості про договір дарування, на підставі якого **набуто** право власності на це майно (подарунок).

Якщо ж таке майно **не належить суб'єкту декларування** на останній день звітного періоду (наприклад внаслідок укладеного договору купівлі-продажу), то у декларації відомості зазначаються таким чином:

1) у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації – **двічі** про отримані доходи:

- у **негрошовій** формі – у розмірі вартості майна, що подароване (за умови, якщо вартість подарунка перевищує **5 ПМ**);
- у **грошовій** формі – як дохід від продажу майна (подарунка) (**незалежно від розміру**);

2) у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації – **двічі** в блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» про:

- договір дарування, на підставі якого **набуто** право власності на майно (подарунок) (за умови, якщо вартість подарунка перевищує **50 ПМ**);
- договір купівлі-продажу, на підставі якого **припинено** право власності на майно (подарунок) (за умови, якщо вартість предмету правочину перевищує 50 ПМ).

Якщо ж майно, яке було подаровано **члену сім'ї суб'єкта декларування** у звітному періоді, але **не належить** йому на останній день звітного періоду (наприклад внаслідок укладеного договору купівлі-продажу), то у декларації зазначаються **лише** відомості у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» про отримані доходи:

- у **негрошовій** формі – у розмірі вартості майна, що подароване (за умови, якщо вартість подарунка перевищує **5 ПМ**);
- у **грошовій** формі – як дохід від продажу майна (подарунка) (**незалежно від розміру**).

124. Який розмір доходу, зокрема у вигляді заробітної плати, зазначати в декларації – нарахований або фактично отриманий?

Нарахований.

У декларації зазначаються відомості про отримані доходи, включно з податками і зборами.

У декларації вказуються відомості про отримані доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї, у тому числі доходи у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, становлених законом (ч. 1 ст. 67 Конституції України).

До числа платників податку на доходи фізичних осіб належать, зокрема, резидент (фізична особа), яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи, а також податковий агент (п. 162.1 ст. 162 ПК України).

Доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку на доходи фізичних осіб відповідно до умов трудового договору (контракту), належать до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, який є базою оподаткування (п. 164.1, п.п. 164.2.1 п. 164.2 ст. 164 ПК України).

Податковий агент, який нараховує, виплачує або надає оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб (п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 ПК України).

 Податковим агентом щодо податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), яка незалежно від організаційно-правового

статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язана нараховувати, утримувати та сплачувати податок на доходи фізичних осіб до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи (п.п. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Роботодавець при кожній виплаті заробітної плати зобов'язаний повідомити працівника про дані, що належать до періоду, за який провадиться оплата праці, до яких належать загальна сума заробітної плати із розшифровкою за видами виплат, розміри і підстави відрахувань із заробітної плати, сума заробітної плати, що належить до виплати (ч. 1 ст. 30 Закону України «Про оплату праці»).

Тобто із загальної суми заробітної плати фактично й відбуваються відрахування, у тому числі нараховується, утримується та сплачується податок на доходи фізичних осіб.

Отже, у декларації зазначаються відомості про отриману заробітну плату, включно з податками і зборами.

 Відомості про нараховану, але не виплачену у звітному періоді заробітну плату (інші платежі) зазначаються у декларації наступного звітного періоду (в якому вона була фактично виплачена).

125. Чи вважаються доходом витрати на відрядження, що оплачуються роботодавцем? Якщо витрати на участь у публічному заході оплачені третьою стороною, чи вважається це доходом?

Відповідно до ст. 46 Закону не вважаються доходом кошти, що виплачуються роботодавцем суб'єкту декларування (члену його сім'ї) для покриття витрат на відрядження (в Україні чи за кордоном).

Так само не вважається отриманням доходу покриття третьою особою (наприклад, міжнародною організацією, державними органами іноземної держави тощо) витрат на участь суб'єкта декларування (члена його сім'ї) у заході (семінар, конференція, переговори тощо), що проводиться в іншому місті чи за кордоном (наприклад, оплата витрат на подорож до місця проведення заходу, проживання та харчування), за умови, що така поїздка оформлена у вигляді відрядження суб'єкта декларування чи члена його сім'ї.

Приклад 1

Суб'єкт декларування на запрошення державного органу іноземної держави й за рахунок коштів сторони, що приймає, бере участь у заході, що проводиться на території цієї держави, з оформленням відрядження за місцем роботи суб'єкта декларування. Кошти, витрачені на оплату переїзду суб'єкта декларування, його харчування та проживання, а також інші пов'язані з поїздкою витрати (наприклад, сплата візового збору) не вважаються доходом і не зазначаються у декларації.

Приклад 2

Член сім'ї суб'єкта декларування, який не є особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або прирівняною до осіб, уповноважених на виконання зазначених функцій, отримує компенсацію витрат на відрядження від свого роботодавця або оформляє за місцем роботи відрядження з метою участі у заході, проведення переговорів тощо. Кошти, отримані членом сім'ї від свого роботодавця як компенсація витрат на таке відрядження або витрати, понесені стороною, яка приймає, для забезпечення відрядження члена сім'ї, не вважаються доходом і не зазначаються в декларації суб'єкта декларування.

126. Чи вважаються доходом кошти, що виплачуються народним депутатам України для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням депутатських повноважень?

Ні, не вважаються доходом.

У цілях декларування відповідно до ст. 46 Закону не вважаються доходом кошти, що виплачуються народним депутатам України для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодування витрат, пов'язаних з виконанням депутатських повноважень.

Народні депутати України відповідно до ч. 1 ст. 78 Конституції України здійснюють свої повноваження на постійній основі, їх статус визначається виключно законами України (п. 21 ч. 1 ст. 92 Конституції України).

Закон України «Про статус народного депутата України» визначає статус (права, обов'язки і відповідальність) народного депутата України та встановлює правові і соціальні гарантії здійснення народним депутатом своїх повноважень.

Серед основних гарантій діяльності народних депутатів України передбачено фінансування видатків, пов'язаних з депутатською діяльністю. Так, народному депутату протягом усього строку виконання депутатських повноважень щомісячно відповідно до положень ст.ст. 23, 35 Закону України «Про статус народного депутата України» видаються кошти для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодовуються витрати, пов'язані з виконанням депутатських

повноважень, у розмірі місячної заробітної плати народного депутата, що не підлягають оподаткуванню (ч. 4 ст. 32 Закону України «Про статус народного депутата України»). При цьому кошти для відшкодування витрат на здійснення депутатських повноважень народний депутат України отримує з дня його обрання (ч. 4 ст. 33 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Право на отримання коштів для компенсації вартості проїзду та на відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням депутатських повноважень, мають усі народні депутати України, а на отримання коштів для компенсації оренди житла або винайму готельного номера – народні депутати України, не забезпечені житлом у місті Києві, і місце їх проживання, відповідно до його реєстрації, знаходиться на відстані понад 30 км від меж міста Київ (ст.ст. 23, 32, 33, 35 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Таким чином, народні депутати України отримують певні відшкодування, компенсації для покриття витрат відповідно до спеціального закону.

Витрати на безоплатне або пільгове матеріальне і побутове забезпечення, на яке згідно із законодавством України мають право окремі категорії працівників бюджетних установ, здійснюються за рахунок бюджетних асигнувань на функціонування цих бюджетних установ (ст. 51 Бюджетного кодексу України). Власне, кошти на проїзд народними депутатами України усіма видами транспорту, кошти на оренду житла або винайм готельного номера передбачаються у витратах на забезпечення діяльності Верховної Ради України (ст.ст. 23, 35 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Кошти, які відшкодовуються народному депутату України на здійснення депутатських повноважень (ст.ст. 32, 33 Закону України «Про статус народного депутата України»), відповідають розміру заробітної плати народного депутата України, але не входять до структури заробітної плати. Суми компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера (ст.ст. 23, 32, 35 Закону України «Про статус народного депутата України») встановлюються Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік (та кошторисом Верховної Ради України – в разі його затвердження Верховною Радою України). Список народних депутатів України, яким видаються кошти на оренду житла та на винайм готельного номера, щоквартально публікується в газеті «Голос України» та щомісячно оприлюднюється на сайті Верховної Ради України.

127. Чи зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації відомості про кошти, отримані у звітному періоді як позика, кредит, інше фінансове зобов'язання?

Ні, не зазначаються.

Водночас відомості про такі кошти підлягатимуть відображенню у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації за умов, визначених у відповіді на запитання 155 цих Роз'яснень.

128. Чи є доходом у цілях декларування прощені (анульовані) банком за його рішенням суми кредиту або проценти за користування кредитом?

Сума кредиту, прощена (анульована) банком, є доходом, відомості про який підлягають відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

Водночас відсотки, які нараховані банком за умовами договору за користування кредитом, **не є доходом**, який призводить до приросту показників фінансового та/або майнового стану особи.

Відповідно у разі прощення (анулювання) відсотків, нарахованих за користування кредитом, відсутні підстави вважати їх додатковим благом особи.

Доходами можуть бути додаткові блага, унаслідок отримання яких фінансове або матеріальне становище суб'єкта декларування чи членів його сім'ї покращилося. Отримання основної суми кредиту, яку надалі за рішенням банку суб'єкт декларування чи член його сім'ї не повинні повертати, є доходом, оскільки завдяки цим коштам покращується фінансове становище особи, у неї з'являється можливість, наприклад, здійснити видатки, які інакше вона не могла б зробити. Водночас скасовані відсотки за користування кредитом таким доходом не є, оскільки відповідні кошти суб'єкт декларування або член його сім'ї фактично не отримували.

Така позиція підтверджується регулюванням у податковій сфері та судовою практикою. Так, до доходу віднесено, зокрема, основну суму боргу (кредиту) платника податку, прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням (п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПК України).

Додаткове благо визначається як дохід у разі приросту показників фінансового та/або майнового стану платника податку. Грошова сума, яка надана в кредит, підлягає поверненню, тому ця сума не збільшує дохід платника податку. Водночас у разі, якщо відпадуть встановлені законом та/або договором підстави для витребування кредитором у боржника грошової суми, наданої на умовах повернення, у платника податку-боржника виникає приріст фінансових показників за рахунок суми, взятої в борг.

129. Чи необхідно відображати у декларації доходи, отримані суб'єктом декларування або членом його сім'ї як фізичною особою-підприємцем?

Так, необхідно.

У декларації зазначаються відомості про отримані доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону). Перелік видів доходів, наведений у цьому положенні, не є вичерпним і включає у тому числі доходи від підприємницької діяльності, отримані суб'єктом декларування/членом його сім'ї як фізичною особою-підприємцем.

Дохід із джерелом їх походження з України – будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, у тому числі у вигляді доходів від зайняття підприємницькою та незалежною професійною діяльністю (п.п. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Інформацію про отримані доходи від підприємницької діяльності як фізичною особою-підприємцем необхідно зазначити у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації незалежно від розміру такого доходу. При цьому сума доходу від підприємницької діяльності за звітний період сумується і в декларації вказується загальна сума доходу, отримана суб'єктом декларування або членом його сім'ї як фізичною особою-підприємцем у звітному періоді.

Лише при зазначенні доходу від власної підприємницької діяльності як фізичної особи-підприємця як джерело доходу слід зазначати самого суб'єкта декларування/члена його сім'ї, які є фізичною особою-підприємцем.

В інших випадках джерелом доходу слід зазначати юридичну або фізичну особу, від якої він отриманий.

130. Як відображати у декларації вклади (депозити) та поворотну фінансову допомогу, повернуті суб'єкту декларування або члену його сім'ї у звітному періоді?

Відомості про кошти, надані суб'єктом декларування/членом його сім'ї як поворотна фінансова допомога та повернуті їм у звітному періоді, а також повернуті суми депозиту у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації не зазначаються.

Водночас такі кошти слід вказувати у розділі 12 «Грошові активи» декларації (за умов, визначених у відповіді на запитання 139 цих Роз'яснень).

Поворотна фінансова допомога – сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення (абз. 8 п.п. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Вклад (депозит) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору (ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність»).

Розміщення коштів на рахунок в банку як вклад (депозит) не припиняє права власності на кошти, а отже, їх повернення не може вважатися доходом.

131. Чи зазначаються у декларації кошти, отримані як «кешбек», «бонуси» тощо від банків, фінансових установ?

Так, якщо такі кошти включені до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків.

Дохід з джерелом їх походження з України – будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (п.п. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Отже, кошти, отримані суб'єктом декларування або членом його сім'ї упродовж звітного періоду у формі «кешбек», «бонусів» у грошовій формі від банківських чи інших фінансових установ, зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації, якщо такі кошти включені до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків як додаткове благо (ознака доходу «126») або інший дохід (ознака доходу «127»). Так, зазначені кошти, отримані з одного джерела, сумуються за відповідною ознакою.

Наприклад, у разі отримання упродовж звітного року коштів у вигляді «кешбеку» на банківську картку, як інший дохід у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації слід зазначити загальну суму таких коштів, отриманих упродовж року з одного джерела (наприклад, від однієї банківської установи).

Інформація про суми загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків міститься у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків.

132. Чи вважається доходом у цілях декларування сума відшкодування податку в рамках Tax free?

Ні, не вважається.

В окремих державах діє система повернення податку на додану вартість, податку з продажу тощо за придбаними фізичною особою (виключно нерезидентом для країни перебування) товарами. Сума такого відшкодування залежить від країни, у якій здійснено покупку, а також мінімальної суми здійсненої покупки.

Кошти, отримані суб'єктом декларування/ членом його сім'ї як часткове повернення раніше витрачених коштів на сплату податку на додану вартість чи іншого податку в іноземній країні, не вважаються доходом для цілей декларування та не зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

133. Яку суму доходу необхідно зазначати у декларації при відчуженні цінних паперів – загальну суму доходу від продажу цінних паперів або інвестиційний прибуток?

У декларації слід відображати саме дохід від відчуження цінних паперів, а не інвестиційний прибуток.

У декларації зазначаються відомості про отримані доходи суб'єкта декларування або членів сім'ї, у тому числі доходи від відчуження цінних паперів. Такі відомості включають дані про вид доходу, джерело доходу та його розмір (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

Доходом можуть бути кошти, фактично отримані суб'єктом декларування або членом сім'ї у звітному періоді з будь-якого джерела. Так, до уваги не береться, зокрема, збільшення

вартості відчужуваного активу порівняно з первинною вартістю його придбання тощо.

Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці (за наявності), та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу (абз. 1 п.п. 170.2.2 п. 170.2. ст. 170 ПК України).

Приклад

Суб'єкт декларування у 2019 році придбав 100 акцій номінальною вартістю 100 000 грн за 50 000 грн. У звітному році суб'єкт декларування відчужив ці акції за 150 000 грн. Отриманий дохід від продажу цінних паперів склав 150 000 грн, а інвестиційний прибуток – 100 000 грн. Отже, у декларації за звітний рік слід відобразити отриманий дохід у розмірі 150 000 грн.

134. Чи відображаються у декларації відомості про рух коштів між суб'єктом декларування та членами його сім'ї у розділах 11 «Доходи, у тому числі подарунки» та 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації?

Ні, якщо це не подарунок.

Рух коштів у готівковій або безготівковій формі між суб'єктом декларування та членами його сім'ї, відомості про яких зазначені в розділі 2.2 «Інформація про членів сім'ї суб'єкта декларування» декларації, не вважається доходом/ видатком у розумінні Закону та не підлягає декларуванню в розділах 11 «Доходи, у тому числі подарунки» та 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації відповідно.

Водночас, якщо такі кошти є предметом договору дарування (усного чи письмового), укладеного між суб'єктом декларування та членами його сім'ї, – вони вважаються доходом та декларуються в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як подарунок (з урахуванням встановленого Законом порогу декларування).

Інформація про видаток суб'єкта декларування, зокрема, на подарунок, зазначається у блоці полів «Інформація щодо видатку» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації (з урахуванням встановленого Законом порогу декларування – 50 ПМ).

 У разі руху грошових коштів між суб'єктом декларування та особами, відомості про яких **не зазначено в розділі 2.2 «Інформація про членів сім'ї суб'єкта декларування» декларації**, такі грошові кошти підлягають декларуванню на загальних підставах, незалежно від наявності родинного зв'язку.

135. Чи зазначаються у декларації відомості про путівку, отриману суб'єктом декларування (членами його сім'ї) за рахунок коштів відповідного фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування?

Так, ці відомості відображаються в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації – в тій частині вартості путівки, яка оплачена відповідним фондом.

У декларації зазначаються відомості про отримані доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

Одним із видів доходу є вартість путівки на відпочинок, оздоровлення та лікування, у тому числі на реабілітацію осіб з інвалідністю, отриманої декларантом або членами його сім'ї за рахунок коштів відповідного фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Дані щодо вартості наданої путівки мають міститись у Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків (за формою 1-ДФ), інформацію з якого можна безкоштовно отримати особисто в територіальних органах Державної податкової служби України або онлайн в електронному кабінеті за адресою: <https://cabinet.tax.gov.ua/> (для входу знадобиться електронний цифровий підпис). У формі 1-ДФ ці дані мають міститися із ознакою доходу «156».

Якщо дані про вартість такої путівки в Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків відсутні, рекомендуємо за відповідною інформацією звертатись до органів соціального захисту населення.

Якщо зазначені відомості суб'єкту декларування не вдалось отримати, рекомендуємо повідомити цей факт Національному агентству через персональний електронний кабінет.

136. Чи вважається доходом у цілях декларування податкова знижка?

Ні, не вважається.

Право платника на податкову знижку передбачене ст. 166 ПК України. Податкова знижка нараховується на доходи, які отримані у вигляді заробітної плати.

У декларації зазначаються відомості про отриману заробітну плату, включно з податками і зборами. Тому кошти, отримані як податкова знижка відповідно до ст. 166 ПК України, не вважаються

доходом для цілей декларування та не зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

137. Як декларувати доходи у вигляді процентів, нарахованих за валютним вкладом?

Потрібно суму кожного нарахування процентів за певний період, включаючи податки і збори, конвертувати у гривню за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату фактичної виплати процентів, потім визначити їхній сукупний розмір, отриманий за звітний період в одному банку, і зазначити в декларації цю загальну суму процентів.

Приклад

01.02.2020 банк нарахував проценти за січень у сумі 50 євро; 15.02.2020, після утримання податків і зборів, банк (у готівковій чи безготівковій формі) виплатив вкладнику 40,25 євро процентів за січень. Курс гривні щодо євро станом на 15.02.2020 становив 26,5872 грн/євро, тобто $50 \times 26,5872 = 1\,329,36$ грн – конвертована сума виплачених (отриманих) процентів за січень. За аналогічною схемою слід конвертувати проценти за весь період, на який було розміщено вклад, і зазначити в декларації їхній сукупний розмір.

Дохід у вигляді процентів, нарахованих за кількома вкладами, поміщеними в один банк, зазначається в декларації сукупно.

Дохід у вигляді процентів, нарахованих за вкладами, поміщеними в різні банки, зазначається в декларації окремо. Для отримання детальної інформації щодо нарахованих (виплачених) процентів радимо звернутись до банку, в якому розміщено вклад.

138. Як відобразити у декларації відомості про подарунок, матеріальну допомогу, отримані суб'єктом декларування/членом його сім'ї від декількох осіб (групи осіб), якщо встановити частку кожної особи неможливо?

Відомості про подарунок (за умови перевищення порогу для декларування) або матеріальну допомогу, обумовлену певною подією (наприклад, збір коштів на лікування), отримані суб'єктом декларування/членом його сім'ї від декількох осіб (групи осіб), якщо встановити частку кожного неможливо, зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як один об'єкт декларування. Слід також вказати його вид, вартість (сукупний розмір), а також усіх осіб, які є джерелами цього доходу.

Приклад 1

Суб'єкту декларування у звітному періоді батьки подарували автомобіль вартістю 850 000 грн і суб'єкту декларування не відомий розмір внеску кожного до загальної вартості автомобілю.

У цьому випадку у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації необхідно зазначити **один раз** відомості про отриманий дохід у вигляді подарунка у негрошовій формі вартістю 850 000 грн, а у блоці полів щодо джерела доходу вказати відомості **про обох батьків**.

 Відомості про автомобіль слід також відобразити у розділі 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» декларації (за умови його перебування у власності на кінець звітного періоду), та додатково вказати відомості про правочин, на підставі якого набуто право на майно – договір дарування – у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» (незалежно від того, чи перебуває автомобіль у власності суб'єкта декларування на кінець звітного періоду).

XIII. Особливості відображення відомостей про доходи, у тому числі подарунки

У разі його відчуження у звітному періоді – відомості про обидва правочини, на підставі яких набуто та припинено право власності на майно.

Приклад 2

Член сім'ї суб'єкта декларування у звітному періоді отримав від 10 осіб (відомості про яких йому відомі) однією загальною сумою 20 000 грн у якості матеріальної допомоги на лікування. При цьому члену сім'ї суб'єкта декларування не відомий внесок кожного з осіб до загальної суми. Відомості про такий дохід підлягають відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як один об'єкт. В декларації слід вказати:

- вид доходу – інше (який саме – матеріальна допомога);
- розмір доходу – 20 000 грн;
- особа, якої стосується – відомості про члена сім'ї;
- джерело – відомості про всіх осіб, від яких отримано цей дохід.

Разом з тим, якщо частка конкретної особи у загальній сумі переданих коштів відома (наприклад 1 000 грн), відомості про дохід від цієї особи підлягають декларуванню окремо (із зазначенням суми та джерела доходу). Інша частина від загальної суми переданих коштів (тобто 19 000 грн) підлягає декларуванню як один об'єкт.

Тобто у декларації підлягають відображенню 2 об'єкти:

1 – від особи, розмір внеску якої відомий. У декларації слід вказати:

- вид доходу – інше (який саме – матеріальна допомога);
- розмір доходу – 1 000 грн;
- особа, якої стосується – відомості про члена сім'ї;
- джерело – відомості про особу, від якої отримано цей дохід.

2 – від осіб, розмір внеску кожного з яких невідомий. У декларації слід вказати:

- вид доходу – інше (який саме – матеріальна допомога);
- розмір доходу – 19 000 грн;
- особа, якої стосується – відомості про члена сім'ї;
- джерело – відомості про всіх осіб, від яких отримано цей дохід.

 При перерахуванні коштів на банківський рахунок (незалежно від суми кожної з транзакцій) відомості про кожну суму, отриману з різних джерел (від різних осіб), слід декларувати у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації окремо.

Нагадуємо, якщо сума разово отриманого суб'єктом декларування доходу від одного джерела перевищує 50 ПМ, відомості про правочин необхідно додатково вказати у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

 Суб'єкт декларування повинен володіти підтвердними документами, що обумовлюють наявність підстав для отримання такої допомоги, а також її фактичного отримання.

XIV. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ГРОШОВІ АКТИВИ

139. Які грошові активи потрібно декларувати?

У декларації зазначаються грошові активи, наявні у суб'єкта декларування або членів його сім'ї (п. 8 ч. 1 ст. 46 Закону) станом на **останній день звітного періоду**.

Під грошовими активами розуміються:

- готівкові кошти;
- кошти, розміщені на банківських рахунках (незалежно від типу рахунків та дати їх відкриття). При цьому інформація про такі рахунки зазначається також в іншому розділі декларації;
- готівкові кошти, які зберігаються у банку. Зокрема, інформація про банківську установу, у якій зберігаються такі кошти, зазначається також в іншому розділі форми декларації;
- внески до кредитних спілок;
- внески до інших небанківських фінансових установ, у тому числі до інститутів спільного інвестування (у декларації необхідно зазначити тип такої установи). За Законом України «Про інститути спільного інвестування» такими інститутами є корпоративні та пайові фонди;
- кошти, які суб'єкт декларування або члени його сім'ї позичили третім особам (тобто кошти, стосовно яких суб'єкт декларування або член його сім'ї є позикодавцем);
- активи у дорогоцінних (банківських) металах;
- інші грошові активи (у декларації необхідно зазначити, які саме активи).

Якщо сукупна вартість усіх наявних станом на останній день звітного періоду в суб'єкта декларування або члена його

сім'ї грошових активів не перевищує 50 ПМ, такі активи не зазначаються в декларації.

Наприклад, якщо при поданні щорічної декларації станом на 31 грудня звітного року в суб'єкта декларування були наявні готівкові кошти (незалежно від місця їх зберігання) в розмірі 30 ПМ та внески на банківських рахунках в розмірі 25 ПМ, такі кошти (внески) зазначаються в декларації окремо за кожним видом активу, оскільки їхня сукупна вартість перевищує 50 ПМ.

Сукупний розмір грошових активів суб'єкта декларування та члена (членів) його сім'ї в цілях визначення того, чи перевищують вони зазначений поріг декларування, **вираховується окремо** щодо суб'єкта декларування та кожного із членів його сім'ї.

Відомості про грошові активи зазначаються в декларації окремо щодо суб'єкта декларування та кожного з членів його сім'ї у разі перевищення порогу (50 ПМ).

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також грошові активи, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній

особі, зазначеній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додатково див. відповідь на запитання 64 цих Роз'яснень).

140. Станом на яку дату вказується розмір наявних грошових активів, у тому числі готівкових коштів?

У декларації зазначаються ті грошові активи, у тому числі готівкові кошти, суб'єкта декларування або членів його сім'ї, які наявні в них станом **на останній день** звітного періоду (за умови перевищення встановленого Законом порогу декларування для таких об'єктів – див. вище).

Наприклад, для декларацій «щорічна», «кандидата на посаду» та «після звільнення» таким днем є 31 грудня попереднього року. У декларації «перед звільненням» – день припинення діяльності.

Якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї упродовж звітного періоду отримав грошові активи, але станом на останній день звітного періоду вони в нього відсутні, такі активи не відображаються в розділі 12 «Грошові активи», але зазначаються в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки», крім позики, кредиту. Крім того, видатки, вчинені суб'єктом декларування у звітному періоді, повинні бути відображені у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування», якщо розмір видатку перевищує 50 ПМ.

141. Чи треба додатково відображати у розділі 12 «Грошові активи» декларації відомості про кошти, які отримані як доходи у звітному періоді, про що зазначено у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації звітного періоду?

Так, якщо розмір грошових активів перевищує встановлений законом поріг (див. відповідь на запитання 139 цих Роз'яснень).

142. Що розуміється під активами у дорогоцінних (банківських) металах?

До банківських металів належать золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів (п.п. «г» п. 1¹ ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України).

143. Чи є грошовими активами та чи підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» відомості про кошти, які підлягають стягненню на користь суб'єкта декларування або члена його сім'ї на підставі рішення суду внаслідок завданої ним шкоди, чи з інших підстав, не пов'язаних із невиконанням умов договору, які не були виплачені у звітному періоді?

Ні, такі кошти не є грошовими активами та декларуванню не підлягають.

144. Чи є грошовими активами та чи підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» відомості про кошти, які не були сплачені суб'єкту декларування/члену його сім'ї у зв'язку із невиконанням умов укладеного договору або строк сплати яких не настав?

Ні, крім коштів, позичених третій особі, відомості про які зазначаються в розділі 12 «Грошові активи» декларації за умов перевищення порогу, визначеного Законом (див. відповіді на запитання 139, 140 цих Роз'яснень).

Приклад 1

Суб'єкт декларування у звітному періоді (2020 році) продав автомобіль вартістю 800 000 грн, з яких фактично отримав 200 000 грн. Відомості про отримані 200 000 грн підлягають відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації за 2020 рік та додатково у розділі 12 «Грошові активи» (за умови їх залишку станом на останній день звітного періоду). У розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації необхідно вказати відомості про правочин – договір купівлі-продажу транспортного засобу, на підставі якого припинилося право власності на автомобіль. Відомості про наявну заборгованість покупця у розмірі 600 000 грн у декларації звітного періоду не зазначаються, їх перерахування стане доходом відповідного звітного періоду, відомості про них підлягатимуть відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації відповідного звітного періоду.

Приклад 2

Суб'єкт декларування у 2019 році позичив кошти у розмірі 1 000 000 грн, які мали бути повернуті йому у 2020 році, але станом на 31.12.2020 не були повернуті. Відомості про ці кошти підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові

активи» декларації як кошти, позичені третій особі.

145. Чи є грошовими активами та чи підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» відомості про кошти, позичені суб'єктом декларування/членом його сім'ї третім особам, розмір яких визначений рішенням суду, які не були виплачені (добровільно чи в порядку примусового виконання) у звітному періоді?

Так, у розділі 12 «Грошові активи» декларації зазначаються відомості про кошти, позичені третім особам, за умов, визначених у відповіді на запитання 139 цих Роз'яснень.

При визначенні розміру активу **слід врахувати рішення суду**, яке набрало законної сили у встановленому законом порядку.

Аналогічний підхід слід застосовувати й до декларування відомостей у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації про фінансові зобов'язання суб'єкта декларування/члена його сім'ї, які виникли внаслідок укладених договорів кредиту (позики). Розмір таких зобов'язань слід зазначати з урахуванням рішення суду, що набрало законної сили.

146. Чи необхідно суб'єкту декларування, який є акцептованим кредитором банку, що перебуває у стані ліквідації, зазначати відомості про не виплачені йому кошти у розділі 12 «Грошові активи» декларації?

Так, крім коштів, вимоги за якими вважаються погашеними станом на кінець звітного року.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) визначає суму заборгованості кожному кредитору та відносить вимоги до певної черги погашення (ч. 2 ст. 49 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»).

Так, суб'єкт декларування, який є акцептованим кредитором банку, що перебуває у стані ліквідації, повинен зазначати у розділі 12 «Грошові активи» декларації відомості про кошти у сумі, визначеній Фондом.

Щоб задовольнити вимоги акцептованих кредиторів, Фонд або уповноважена особа Фонду формує ліквідаційну масу банку та продає його активи. Якщо ж у банку недостатньо майна для виплати коштів всім кредиторам, незадоволені вимоги вважаються погашеними, що, однак, не позбавляє Фонд або уповноважену особу Фонду права звертатися з вимогами до пов'язаної з банком особи.

Отже, не підлягають відображенню в декларації відомості про кошти, вимоги за якими вважаються погашеними станом на кінець звітного року. Погашеними вважаються вимоги, які банк не може задовольнити через нестачу коштів та активів.

147. Як відображати в декларації інформацію про грошові заощадження, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, якщо компенсацію втрат від їх знецінення суб'єкт декларування та/або члени його сім'ї не отримували або отримували частково?

Якщо суб'єкту декларування або членам його сім'ї було видано ощадну книжку і відкрито компенсаційний рахунок в Ощадному банку України, то залишок

коштів на такому рахунку підлягає декларуванню в розділі 12 «Грошові активи» декларації, у випадку якщо сукупна вартість усіх наявних станом на останній день звітного періоду в суб'єкта декларування або члена його сім'ї (окремо у кожної особи) грошових активів перевищує 50 ПМ.

Наприклад, якщо у суб'єкта декларування є кошти на ощадній книжці в розмірі 10 ПМ, а також інші грошові активи в розмірі 40 ПМ, їх необхідно відобразити в декларації, оскільки сумарно це становитиме 50 ПМ (додатково рекомендуємо дивитись відповідь на запитання 139 цих Роз'яснень).

Заощадження громадян, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, відновлювалися у співвідношенні 1 карбованець заощаджень на 1,05 гривні – станом на 01 жовтня 1996 року.

Так, зобов'язання держави перед громадянами України, які внаслідок знецінення втратили грошові заощадження, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, а також у державні цінні папери, придбані в установах Ощадного банку СРСР, що діяли на території України, встановлені Законом України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України».

Відповідно до положень вищезазначеного Закону установи Ощадного банку України протягом грудня 1996 року – березня 1997 року проводили одноразову індексацію вкладів громадян, на проіндексовану суму видавалася ощадна книжка. Компенсація втрат від знецінення грошових заощаджень проводилася їх власникам починаючи з 1997 року в грошовій (готівковій чи безготівковій) формі через установи Ощадного банку України після внесення в інформаційно-аналітичну систему «Реєстр вкладників заощаджень

громадян» відомостей про них, необхідних для ідентифікації вкладника під час відкриття рахунку, а також в інших формах згідно із законодавством.

Отже, якщо в особи був вклад в Ощадбанку СРСР на певну суму в карбованцях, потім ця сума була проіндексована Ощадбанком України і на ім'я вкладника відкрито компенсаційний рахунок на суму індексації вкладу в гривні, то значення для цілей декларування має тільки сума залишку на такому компенсаційному рахунку. Для отримання відповідної інформації радимо звертатись до Ощадного банку України.

XV. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО БАНКІВСЬКІ ТА ІНШІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ, У ЯКИХ У СУБ'ЄКТА ДЕКЛАРУВАННЯ АБО ЧЛЕНІВ ЙОГО СІМ'Ї ВІДКРИТІ РАХУНКИ

148. Як декларувати банківські та інші фінансові установи, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки або зберігаються кошти, інше майно?

Суб'єкт декларування зобов'язаний задекларувати банківські або інші фінансові установи (у тому числі за кордоном), у яких у суб'єкта декларування або члена його сім'ї:

1) відкриті будь-які за типом рахунки (наприклад, рахунки, що відкриті батьками чи законними представниками неповнолітнім дітям для здійснення ними розрахунків або отримання пенсій чи соціальних виплат; рахунки, на які надходять виплати у зв'язку із народженням дитини, тощо);

2) зберігаються кошти, інше майно в індивідуальних банківських сейфах.

Банківськими установами України є юридичні особи, які на підставі банківської ліцензії мають виключне право надавати банківські послуги, відомості про які внесені до Державного реєстру банків, що ведеться Національним банком України.

Іншими фінансовими установами є юридичні особи, які відповідно до закону надають одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесені до відповідного реєстру в установленому законом порядку (п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»).

Для цілей декларування до фінансових установ можуть належати, наприклад, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, фонди фінансування будівництва та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, – інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг.

Рахунки за типом можуть бути поточні, депозитні, умовного зберігання (ескроу) та інші рахунки, що відкриваються у банках або інших фінансових установах суб'єкту декларування або члену його сім'ї відповідно до законодавства, що регулює діяльність таких установ.

Так, наприклад, номери рахунків клієнтів банків формуються за стандартом IBAN і мають такий вигляд (постанова Національного банку України від 28.12.2018 № 162 «Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні»):

Код Країни	Код банку (МФО)
↓	↓
UA	XX XXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
↑	↑
Контрольна сума	Номер рахунку

Номер індивідуального пенсійного рахунку учасника недержавного пенсійного фонду повинен мати таку структуру (розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 03.12.2013 № 4400 «Про затвердження Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду»):

XXXXXXXXX-VVVVVVVVVV, де

XXXXXXXXX — код за ЄДРПОУ фонду;

VVVVVVVVVV — реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів учасника фонду), присвоєний учаснику.

У разі відсутності в учасника реєстраційного номера облікової картки платника податків (ідентифікаційного номера з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів) для відкриття індивідуального пенсійного рахунку використовуються серія та номер іншого документа учасника фонду, визначеного пунктом 4 розділу III згаданого вище Положення. Якщо при цьому загальна кількість знаків серії та номера такого документа буде менше ніж 10, то попереду цих знаків додаються нулі.

Система функціонування фонду фінансування будівництва передбачає відкриття управителем рахунку довіритель у системі обліку прав вимоги довіритель ФФБ (Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»).

Отже, необхідно врахувати, що номер рахунку в банківській чи фінансовій установі має особливості у вигляді та структурі.

 Набір цифр, зазначений на банківській платіжній картці, не є номером рахунку. Відповідно, у декларації зазначаються номери рахунків, до яких такі картки видані, і не зазначаються номери самих банківських карток.

 За наявності на рахунках у банківських або інших фінансових установах грошових коштів суб'єкта декларування або члена його сім'ї ці кошти слід декларувати у розділі 12 «Грошові

активи» форми декларації за умов, викладених у відповіді на запитання 139 цих Роз'яснень). Для правильного відображення відомостей про наявні рахунки, їх номери та залишки коштів рекомендуємо звертатися до банківської або іншої фінансової установи, де вони відкриті.

149. Як у декларації відобразити наявність у суб'єкта декларування/ членів його сім'ї індивідуального банківського сейфа (комірки)?

У відповідному розділі форми декларації у полі «Тип рахунка» слід обрати варіант «Індивідуальний банківський сейф», у полях «Найменування банку або іншої фінансової установи», «Установа, в якій відкрито такі рахунки або зберігаються кошти чи інше майно» слід зазначити інформацію про банківську установу, у якій перебуває відповідний сейф (комірка), і заблокувати поле «Номер рахунка», обравши позначку «Не застосовується».

150. Чи потрібно відображати у декларації відомості про банківську або фінансову установу, у якій у звітному періоді у суб'єкта декларування або члена його сім'ї був доступ до банківського сейфа, але станом на кінець звітного періоду майно у сейфі не зберігалось?

Відомості про таку установу зазначаються незалежно від фактичного зберігання у сейфі майна станом на останній день звітного періоду у разі, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї станом на останній день звітного періоду або протягом не менше ніж половини днів протягом звітного періоду мав доступ до такого сейфа.

151. Чи потрібно зазначати у декларації відомості про банківський рахунок, який був відкритий більше ніж половина днів звітного періоду, але станом на 31 грудня закритий; якщо залишок коштів на банківському рахунку станом на 31 грудня звітного періоду відсутній, а також у разі закінчення строку дії банківської картки?

У декларації зазначаються відомості про всі банківські рахунки, відкриті на ім'я суб'єкта декларування або члена його сім'ї:

- 1) упродовж половини днів звітного періоду;
- 2) станом на останній день звітного періоду;
- 3) незалежно від наявності залишку коштів на них станом на останній день звітного періоду (на відкритих рахунках).

 Завершення строку дії банківської платіжної картки або завершення (припинення) надходжень на таку картку не тягне за собою автоматичне закриття рахунка у банківській установі (наприклад, у разі завершення соціальних виплат у зв'язку із досягненням дитиною 3-річного віку або припинення надходження заробітної плати у зв'язку із розірванням трудових відносин), крім випадків, передбачених законом або договором.

152. Чи необхідно зазначати у декларації відомості про банківські установи, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкрито рахунок, якщо такий рахунок використовувався для отримання компенсації втрат від знецінення грошових заощаджень та державних цінних

паперів, поміщених (придбаних) в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР?

Так, у розділі 12.1 «Банківські та інші фінансові установи, у яких відкрито рахунки суб'єкта декларування або членів його сім'ї» декларації.

Обов'язок щодо зазначення в декларації відомостей про фінансові установи, в яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки, виникає незалежно від типу рахунку, мети, з якою його було відкрито, суб'єкта, яким такий рахунок було фактично відкрито, суми залишку коштів на рахунку (п. 8¹ ч. 1 ст. 46 Закону).

Зобов'язання держави перед громадянами України, які внаслідок знецінення втратили грошові заощадження, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, а також у державні цінні папери, придбані в установах Ощадного банку СРСР, що діяли на території України, встановлені Законом України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України».

Відповідно до положень вищезазначеного Закону установи Ощадного банку України протягом грудня 1996 року – березня 1997 року проводили одноразову індексацію вкладів громадян, на проіндексовану суму вкладнику видавалася ощадна книжка. Заощадження громадян відновлювалися у співвідношенні 1 карбованець заощаджень на 1,05 гривні станом на 01 жовтня 1996 року. Компенсація втрат від знецінення заощаджень проводилася їх власникам починаючи з 1997 року в грошовій (готівковій чи безготівковій) формі через установи Ощадного банку України після внесення в інформаційно-аналітичну систему «Реєстр вкладників заощаджень громадян» відомостей про них, необхідних для ідентифікації вкладника

під час відкриття рахунку, а також в інших формах згідно із законодавством.

Так, якщо в особи був вклад в Ощадбанку СРСР на певну суму в карбованцях, потім ця сума була проіндексована Ощадбанком України і на ім'я вкладника відкрито компенсаційний рахунок на суму індексації вкладу в гривні, то таким особам рекомендовано звертатись до Ощадного банку України з метою отримання інформації щодо відкритих рахунків. У разі підтвердження інформації про наявність відкритих рахунків відповідні відомості підлягають відображенню у розділі 12.1 «Банківські та інші фінансові установи, у яких відкрито рахунки суб'єкта декларування або членів його сім'ї».

153. Як зазначати відомості про банківський рахунок, який відкривається суб'єктом декларування на ім'я члена сім'ї – неповнолітню особу?

Для відображення у декларації відомостей про банківський рахунок, який відкритий суб'єктом декларування на ім'я члена його сім'ї – неповнолітню особу, необхідно:

- у блоці полів «Інформація про фізичну або юридичну особу, яка відкрила рахунок на ім'я суб'єкта декларування або членів його сім'ї» вказати відомості про суб'єкта декларування;
- у полях «Особа, якої стосується» та «Інформація про фізичну або юридичну особу, яка має право розпоряджатися таким рахунком або має доступ до індивідуального банківського сейфу (комірки)» вказати члена сім'ї (дитину).

154. Чи необхідно зазначати у декларації відомості про банківські рахунки, відкриті суб'єктом декларування або членом його сім'ї як суб'єктом підприємницької діяльності?

Так, оскільки в декларації зазначаються відомості про всі відкриті рахунки, незалежно від типу рахунка.

XVI. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ФІНАНСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

155. Які фінансові зобов'язання відображаються в декларації?

Відомості про фінансові зобов'язання зазначаються в разі, якщо розмір зобов'язання перевищує 50 ПМ (п. 9 ч. 1 ст. 46 Закону).

Під фінансовими зобов'язаннями у цілях декларування розуміються:

- отримані кредити;
- отримані позики;
- інші кошти, які були позичені суб'єкту декларування або члену його сім'ї іншими особами, зокрема поворотна безвідсоткова фінансова допомога;
- зобов'язання за договором лізингу;
- зобов'язання за договором страхування;
- зобов'язання за договором недержавного пенсійного забезпечення;
- несплачені податкові зобов'язання;
- інші зобов'язання, у тому числі, які виникли внаслідок укладених договорів (у декларації необхідно зазначити, які саме).

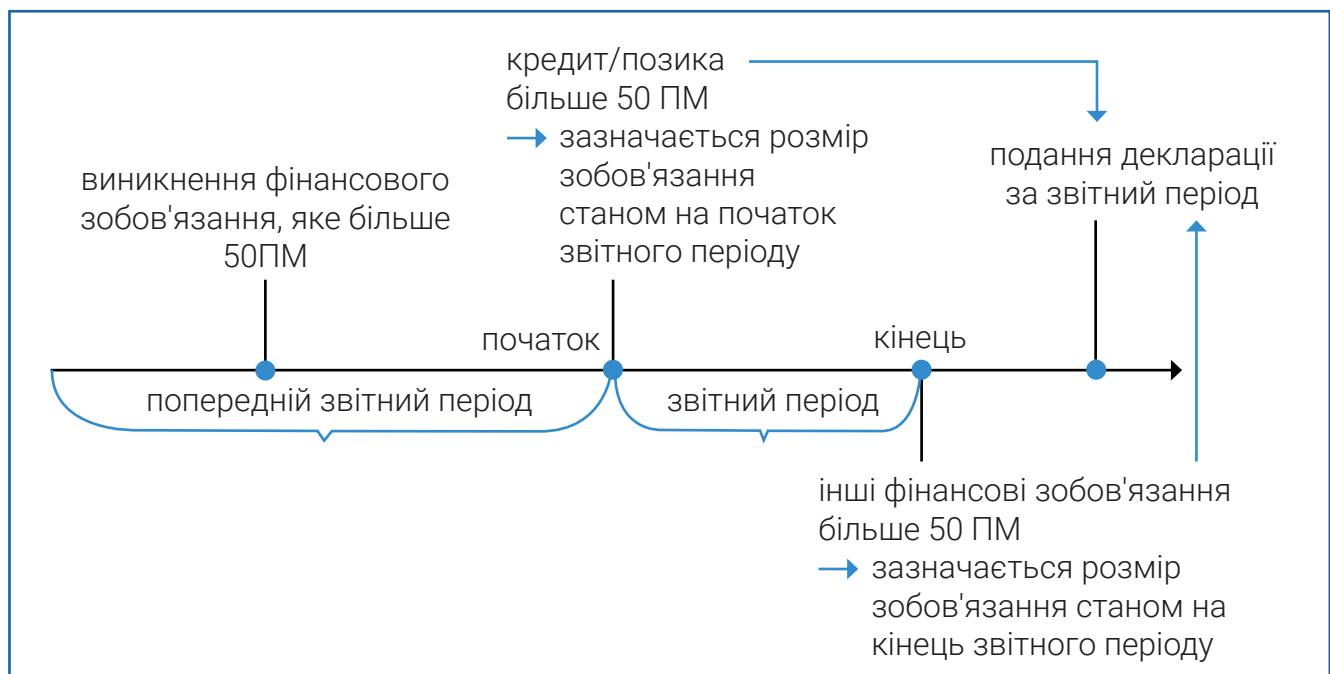
У розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації зазначаються також відомості про розмір сплачених суб'єктом декларування або членом його сім'ї коштів у рахунок основної суми позики (кредиту), процентів за позикою (кредитом), залишок позики (кредиту) станом на кінець звітного періоду.

Відомості про фінансові зобов'язання включають дані про вид зобов'язання, його розмір, валюту зобов'язання, інформацію про особу, стосовно якої виникли такі зобов'язання, або найменування відповідної юридичної особи та дату виникнення зобов'язання.

Про фінансові зобов'язання у вигляді позики (кредиту) зазначаються такі дані:

- розмір основної суми позики (кредиту) (зазначається в полі «Розмір зобов'язання»);
- розмір сплачених коштів у рахунок основної суми позики (кредиту);
- розмір сплачених коштів у рахунок процентів за позикою (кредитом);
- залишок позики (кредиту) станом на кінець звітного періоду.

Додаток 18 (до запитання 155)

XVI. Особливості відображення відомостей про фінансові зобов'язання

Зокрема, у полі «Розмір зобов'язання» зазначається загальний розмір отриманої позики (кредиту) у звітному періоді. Якщо зобов'язання за позикою (кредитом) виникло у попередньому звітному періоді і станом на 1 січня звітного року залишок позики (кредиту) перевищує 50 ПМ, то у полі «Розмір зобов'язання» зазначається заборгованість по зобов'язанню станом на 1 січня звітного року.

Якщо залишок позики або кредиту, які були отримані у попередньому звітному періоді, станом на 1 січня звітного року не перевищує 50 ПМ, відомості про таке фінансове зобов'язання не зазначаються в декларації (див. Додаток 18).

Для всіх інших видів фінансових зобов'язань (зобов'язання за договорами лізингу, зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення тощо), розмір яких на кінець звітного періоду перевищує

50 ПМ, у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» зазначається лише розмір зобов'язання, який є дійсним станом на кінець звітного періоду (зазначається в полі «Розмір зобов'язання»).

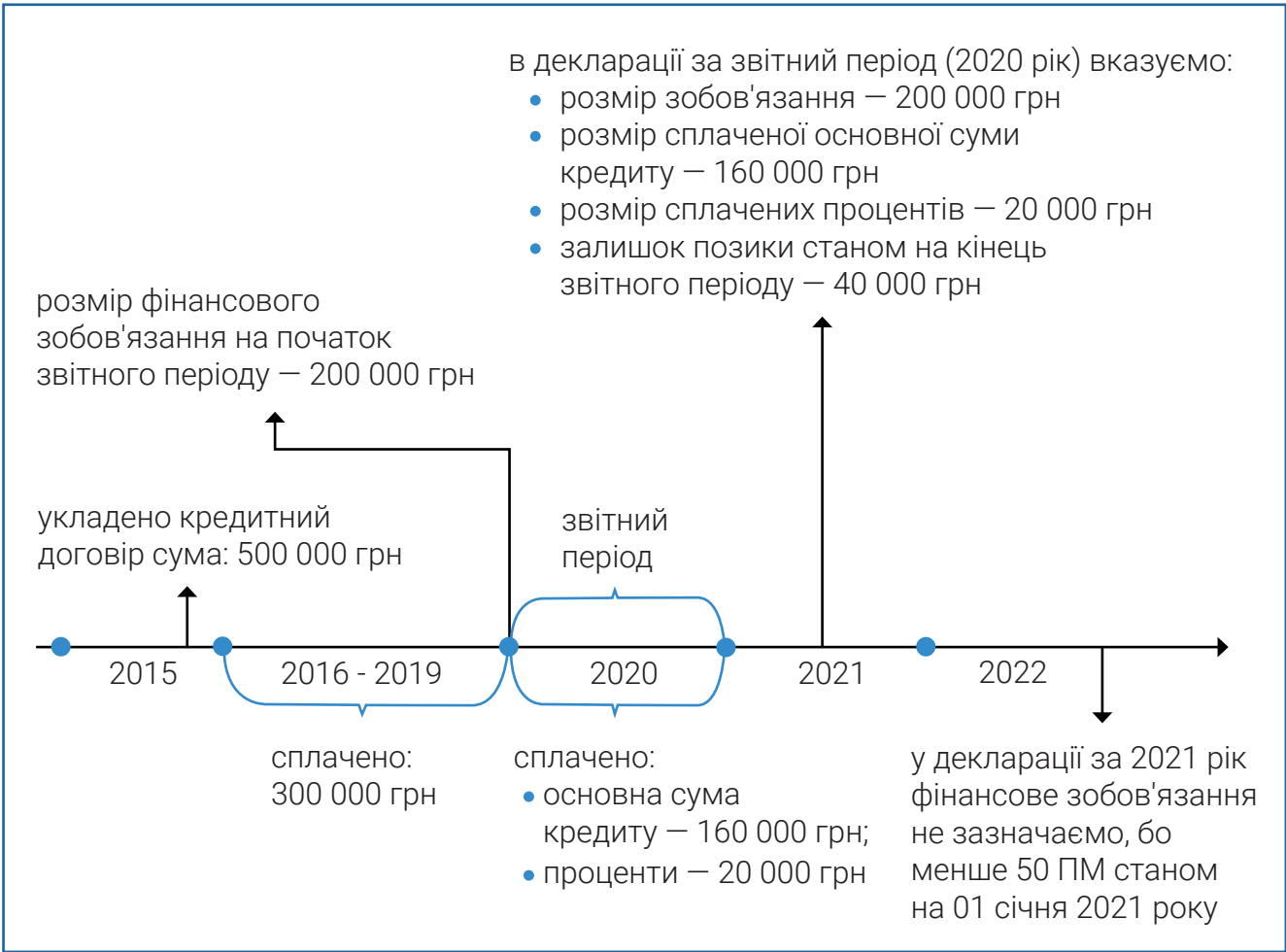
Приклад

Кредитний договір укладено у 2015 році та в тому ж році отримано всю суму кредиту – 500 000 грн. Протягом 2015 – 2019 років сплачено 300 000 грн. Протягом 2020 року (звітного періоду) сплачено коштів у рахунок: основної суми кредиту – 160 000 грн, процентів за кредитом – 20 000 грн. (див. Додаток 19).

У розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації за 2020 рік зазначаються такі відомості:

- «Розмір зобов'язання» – 200 000 грн;
- «Розмір сплачених коштів у рахунок основної суми позики (кредиту)» – 160 000 грн;

Додаток 19 (до запитання 155)

- «Розмір сплачених коштів у рахунок процентів за позику (кредитом)» – 20 000 грн;
- «Залишок позики (кредиту) станом на кінець звітного періоду» – 40 000 грн.

У декларації за 2021 рік відомості про зазначене фінансове зобов'язання не зазначатимуться, оскільки розмір фінансового зобов'язання на 01 січня 2021 року був меншим ніж 50 ПМ.

156. Чи вказується в декларації інформація про фінансові зобов'язання у вигляді «кредитних ліній до зарплатних банківських карток» або аналогічні за змістом пропозиції?

У розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації – у разі, якщо суб'єкт декларування/член його сім'ї у звітному періоді одноразово скористалися кредитними коштами, розмір яких перевищує 50 ПМ (незалежно від погашення станом на кінець звітного періоду), або залишок заборгованості на останній день звітного періоду перевищив 50 ПМ.

За відсутності таких умов розмір коштів, якими суб'єкт декларування/член його сім'ї користувалися протягом звітного періоду, не сумуються.

Додатково у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації – у разі, якщо суб'єкт декларування у звітному періоді **одноразово** скористався кредитними коштами, розмір яких перевищує 50 ПМ.

В інших випадках – не зазначається.

157. У яких розділах декларації слід вказувати отриману суб'єктом декларування або членом його сім'ї позику, а також позику, яку надав суб'єкт декларування або член його сім'ї іншій особі?

Позика, **отримана** суб'єктом декларування або членом його сім'ї (тобто кошти, стосовно яких суб'єкт декларування або член його сім'ї є позичальником), відображається у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації, за умов, вказаних у відповіді на запитання 155 цих Роз'яснень, а якщо позика отримана суб'єктом декларування у звітному періоді та її розмір перевищує 50 ПМ, – необхідно додатково вказати відомості про такий правочин у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування».

Кошти, які суб'єкт декларування або член його сім'ї **позичив** третій особі (тобто кошти, стосовно яких суб'єкт декларування або член його сім'ї є позикодавцем), не відображаються в розділі 13 «Фінансові зобов'язання», а зазначаються у розділі 12 «Грошові активи» декларації як кошти, позичені третій особі (якщо перевищено поріг декларування у 50 ПМ та не повернуто на останній день звітного періоду).

XVII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ВИДАТКИ ТА ПРАВОЧИНИ СУБ'ЄКТА ДЕКЛАРУВАННЯ

158. Які правочини, видатки повинні бути відображені в декларації?

У декларації зазначаються видатки, а також будь-які інші правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання, зазначені у пп. 2 – 9 ч. 1 ст. 46 Закону (п. 10 ч. 1 ст. 46 Закону).

Щодо особливостей відображення інформації в блоках полів розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації див. відповідь на запитання 160 цих Роз'яснень.

Видатками для цілей декларування є:

1) **грошові кошти** суб'єкта декларування, передані у зв'язку із правочином, вчиненим з метою:

- а) придбання у власність, володіння, користування активів, зазначених у ч. 1 ст. 46 Закону, та/або послуг (наприклад, оплата навчання, лікування, косметичних, туристичних послуг тощо);
- б) виконання договірних зобов'язань, в тому числі фінансових (боржником або кредитором за зобов'язанням);
- в) надання благодійної, матеріальної, фінансової допомоги;
- г) фінансової підтримки політичної партії у формі внеску;
- г) виконання рішення суду, яке набуло законної сили;
- д) дарування (грошові кошти як подарунок);

2) **майно** суб'єкта декларування (за умови припинення права власності на нього), яке є:

- а) засобом платежу відповідно до умов договору (наприклад, є предметом договору міни (бартеру));
- б) матеріальною підтримкою політичної партії у формі внеску;
- в) вкладом у статутний капітал товариства тощо.

У блоці полів «Інформація щодо видатку» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації зазначаються відомості лише про ті видатки, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- їхній розмір перевищує 50 ПМ;
- вони здійснені суб'єктом декларування;
- видатки здійснені у звітному періоді.

Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори) (ст. 202 ЦК України).

Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила (для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами), наприклад, дарування майна.

Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін, наприклад, купівля-продаж, обмін майна тощо.

Водночас не будь-який правочин пов'язаний зі здійсненням видатку.

У блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації підлягають відображенню відомості про правочин лише за наявності сукупно таких факторів:

- вартість предмета правочину перевищує 50 ПМ;
- суб'єкт декларування є стороною правочину;
- правочин вчинений у звітному періоді;
- внаслідок цього правочину виникає або припиняється право, виникає фінансове зобов'язання;
- правочин не спричинив видаток (бо якщо спричинив – зазначається у блоці полів «Інформація щодо видатку»).

Правочини, які не зумовлюють виникнення або припинення у суб'єкта декларування права власності, володіння чи користування на майно, нематеріальні та інші активи, у декларації не зазначаються. До таких правочинів належать, наприклад, складення заповіту (оскільки право на спадкування виникає у день відкриття спадщини, тобто після смерті заповідача або оголошення його померлим), правочини з відкладальною обставиною (щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини).

Для зазначення відомостей у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації не має значення, перебуває відповідний актив у власності чи на іншому праві на кінець звітного періоду.

 Зроблені у звітному періоді видатки не сумуються (наприклад, на виконання 1 договору).

Водночас, якщо на виконання 1 договору здійснено 4 видатки (платежі), кожен з яких перевищив 50 ПМ, то зазначаються окремо відомості про кожен з цих видатків).

Коли при передачі іншій особі грошових коштів чи майна подається повідомлення про суттєві зміни у майновому стані – див. відповідь на запитання 185 цих Роз'яснень.

Приклад 1

Суб'єкт декларування користується квартирою на підставі договору оренди. Розмір орендної плати становить 15 000 грн щомісячно. Попри те, що за рік видатки суб'єкта декларування на оренду житла становлять 180 000 грн, відомості про них не підлягають відображенню у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації, бо разові видатки (по 15 000 грн) не перевищують поріг 50 ПМ.

Приклад 2

Якщо у звітному періоді суб'єкт декларування придбав транспортний засіб і далі до завершення цього періоду вчинив правочин, на підставі якого право власності на це майно припинилось (наприклад, продав його), крім відображення у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації відомостей про отриманий від продажу майна дохід, необхідно додатково вказати інформацію про 2 правочини – договори купівлі-продажу, на підставі яких набуто та припинилось право власності на автомобіль (якщо його вартість перевищує 50 ПМ).

При цьому інформація про правочин щодо придбання майна відображається у блоці полів «Інформація щодо видатку» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації (бо цей правочин спричинив видаток декларанта), а інформація про правочин щодо продажу транспортного засобу – в блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» (бо такий правочин видатку не спричинив).

Приклад 3

Суб'єкт декларування у звітному періоді вніс однією сумою вклад у зв'язку із

створенням товариства (у статутний капітал) у розмірі, що перевищує 50 ПМ. У такому випадку, крім зазначення у розділі 8 «Корпоративні права» декларації відомостей про наявність корпоративних прав, додатково в блоці полів «Інформація щодо видатку» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації необхідно вказати відомості про здійснений видаток в розмірі вкладу.

Приклад 4

Суб'єкт декларування у звітному періоді подарував третій особі автомобіль вартістю 2 000 000 грн (тобто більше 50 ПМ). У блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації необхідно зазначити лише відомості про правочин, на підставі якого припинилось його право власності на транспортний засіб (договір дарування), оскільки такий правочин не спричинив видатку.

Приклад 5

Суб'єкт декларування у звітному періоді набув право власності на будинок вартістю 1 500 000 грн, отриманий у спадщину. В такому випадку, крім зазначення у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» декларації відомостей про будинок, додатково в блоці полів «Інформація щодо іншого правочину» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації необхідно вказати відомості про правочин, на підставі якого набуто право власності на об'єкт нерухомості. Для цього в полі «У результаті правочину» слід обрати варіант «Інше», а в полі «Зазначте, що саме» вказати «спадщина».

159. Хто не заповнює розділ 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації?

Цей розділ не заповнюється у декларації типу «кандидата на посаду».

160. Особливості відображення інформації в блоках полів розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації?

Якщо інформація про правочин уже зазначена у блоці полів «Інформація щодо видатку», її не слід дублювати у блоці полів «Інформація щодо іншого правочину».

Якщо правочин, вчинений у звітному періоді, не спричинив видатку, але на його підставі у суб'єкта декларування виникло або припинилося право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, чи виникло фінансове зобов'язання, такий правочин не підлягає відображенню у блоці полів «Інформація щодо видатку», натомість відображається у блоці полів «Інформація щодо іншого правочину».

161. Чи зазначаються у декларації відомості про операції з обміну валюти?

Так, відомості про правочини та видатки, пов'язані з валютно-обмінними операціями, підлягають відображенню у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації (у випадку, коли розмір разового видатку чи вартість предмета правочину перевищує 50 ПМ), зважаючи на те, що здійснюючи операцію з обміну валюти, особа набуває новий актив (грошові кошти у новій валюті).

У разі здійснення разового видатку (на купівлю валюти) на суму, яка перевищує 50 ПМ, суб'єкт декларування (на якого поширюються вимоги ч. 4 ст. 52 Закону) повинен подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

У декларації зазначаються відомості про видатки, а також будь-які інші правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі

яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання (п. 10 ч. 1 ст. 46 Закону).

Торгівля валютними цінностями – це операції з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей, що здійснюються як у готівковій формі (для банківських металів – із фізичною поставкою), так і безготівковою формі (для банківських металів – без фізичної поставки) (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про валюту і валютні операції»).

Об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші (ч. 1 ст. 177 ЦК України).

За договором міни (бартеру) кожна із сторін зобов'язується передати другій стороні у власність один товар в обмін на інший товар (ч. 1 ст. 715 ЦК України). Кожна із сторін договору міни є продавцем того товару, який він передає в обмін, і покупцем товару, який він одержує взамін (ч. 2 ст. 715 ЦК України).

Таким чином, здійснюючи операцію з обміну валюти, особа вчиняє правочин.

162. Чи декларувати видатки та правочини членів сім'ї?

Ні, відомості про видатки та правочини членів сім'ї не зазначаються в декларації.

XVIII. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО РОБОТУ ЗА СУМІСНИЦТВОМ

163. Що розуміється під роботою за сумісництвом?

У декларації зазначаються відомості про посаду чи роботу, що виконується або виконувалася за сумісництвом (п. 11 ч. 1 ст. 46 Закону):

- дані про займану посаду чи роботу (оплачувану чи ні), що виконується за договором (контрактом);
- найменування юридичної чи фізичної особи, в якій (яких) особа працює або працювала за сумісництвом.

Правове регулювання питань щодо роботи за сумісництвом здійснюється фізичною особою в межах трудових відносин.

Працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачено законодавством, колективним договором або угодою сторін (ч. 2 ст. 21 КЗпП України).

Сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації або у громадянина (підприємця, приватної особи) за наймом (п. 1 Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій, затвердженого наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України від 28.06.1993 № 43).

Трудовим договором є угода між працівником і власником підприємства,

установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін (ч. 1 ст. 21 КЗпП України).

Контракт є формою трудового договору (ч. 3 ст. 21 КЗпП України).

Так, у розділі 15 «Робота за сумісництвом суб'єкта декларування» декларації необхідно відображати відомості про іншу роботу чи посаду, яку виконує (займає) суб'єкт декларування на підставі трудового договору (контракту), крім основної роботи, яка пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

164. Чи необхідно декларувати роботу за сумісництвом, яка виконувалася впродовж звітного року, якщо станом на кінець звітного періоду вона вже не виконується?

Так, потрібно.

У декларації зазначаються відомості про посаду чи роботу за сумісництвом, якщо її зайняття (виконання) розпочалося або продовжувалося **під час звітного періоду незалежно від тривалості.**

Отже, якщо у звітному періоді суб'єкт декларування займав посаду або здійснював упродовж будь-якого часу роботу за сумісництвом і при цьому станом на останній день звітного періоду

він таку посаду не займає (роботу не здійснює), така посада (робота) повинна бути відображена в декларації.

Відомості про посаду чи роботу за сумісництвом зазначаються незалежно від того, чи була вона оплачуваною.

165. Чи декларувати роботу за сумісництвом членів сім'ї?

Ні, у декларації зазначається лише робота, яку виконує або виконував за сумісництвом суб'єкт декларування.

166. Чи підлягають відображенню у розділі 15 «Робота за сумісництвом суб'єкта декларування» декларації відомості про місце роботи осіб, обраних депутатами місцевих рад?

Ні, не підлягають відображенню.

Обрання особи депутатом місцевої ради не є сумісництвом стосовно її основного місця роботи (додатково див. відповідь на запитання 163 цих Роз'яснень).

167. Чи підлягають відображенню у розділі 15 «Робота за сумісництвом суб'єкта декларування» декларації відомості про представництво особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, інтересів держави в організаціях, входження таких осіб за своєю посадою до інших державних органів?

Ні, крім випадків, коли входження таких осіб до інших державних органів здійснюється внаслідок укладення договору (контракту) (див. відповідь на запитання 163 цих Роз'яснень).

XIX. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЧЛЕНСТВО В ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА ЇХНІХ ОРГАНАХ

168. Членство у яких об'єднаннях (організаціях) слід відображати в декларації?

У декларації зазначається інформація про входження суб'єкта декларування до керівних, ревізійних чи наглядових органів громадських об'єднань, благодійних організацій, саморегулівних чи самоврядних професійних об'єднань, членство в таких об'єднаннях (організаціях) відповідно до п. 12 ч. 1 ст. 46 Закону.

До об'єднань (організацій), членство у яких (членство в органах яких) слід відображати в декларації, належать:

- 1) об'єднання, на які поширюється дія Закону України «Про громадські об'єднання», а саме громадські організації та громадські спілки, які мають статус юридичної особи;
- 2) громадські організації роботодавців та їх об'єднання, на які поширюється дія Закону України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності»;
- 3) благодійні організації, які утворюються та діють відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
- 4) саморегулівні об'єднання, а саме некомерційні об'єднання фізичних та юридичних осіб, які здійснюють професійну діяльність на певному ринку чи у певній сфері діяльності. Йдеться, зокрема, про саморегулівні об'єднання професійних учасників ринку цінних паперів та фондового ринку, адміністраторів недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок, саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності, у сфері землеустрою, саморегулівну організацію учасників

ринку електричної енергії України, саморегулівні організації оцінювачів, аудиторів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) тощо;

5) самоврядні професійні об'єднання, а саме об'єднання фізичних осіб, які здійснюють професійну діяльність, зокрема самоврядні об'єднання адвокатів (Національна асоціація адвокатів України), нотаріусів (Нотаріальна палата України), лікарів.

У декларації не зазначається членство (членство в органах) у таких організаціях (об'єднаннях):

- політичні партії;
- релігійні організації;
- професійні спілки;
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку;
- асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання;
- об'єднання юридичних осіб приватного права, які не є громадськими об'єднаннями;
- органи суддівського, прокурорського самоврядування.

169. Чи необхідно зазначати інформацію, якщо станом на кінець звітного періоду (наприклад, 31 грудня звітного року) суб'єкт декларування не є членом громадського об'єднання та не входить до складу його керівних органів, але був членом (входив до складу органів) упродовж звітного року?

Ні, не потрібно.

Інформація щодо членства в організаціях (об'єднаннях) або їх органах зазначається станом на останній день звітного періоду (станом на 31 грудня звітного року для щорічних декларацій). Якщо суб'єкт декларування був членом об'єднання або входив до складу його органів, але припинив членство (входження до органів) станом на останній день звітного року, інформація про членство (входження до органів) у декларації не зазначається.

170. Чи необхідно зазначати інформацію про членство суб'єкта декларування в громадському об'єднанні, якщо суб'єкт декларування не є членом такого громадського об'єднання, але є його засновником?

Ні, не потрібно.

Відповідно до п. 12 ч. 1 ст. 46 Закону у декларації зазначається інформація про членство в об'єднаннях (організаціях), визначених у цій статті. Так, якщо суб'єкт декларування є засновником об'єднання (організації), але не є його членом, то така інформація у декларації не зазначається.

171. Чи потрібно вказувати в розділі 16 «Членство суб'єкта декларування в організаціях та їх органах» декларації те, що суб'єкт декларування є адвокатом, але право на здійснення адвокатської діяльності зупинено на виконання вимог закону щодо несумісності?

Так, потрібно.

У декларації слід відобразити відомості про те, що суб'єкт декларування є членом Національної асоціації адвокатів України, навіть якщо право на зайняття адвокатською діяльністю зупинено.

З моменту складення присяги адвоката України кожен адвокат стає членом Національної асоціації адвокатів України (ч. 6 ст. 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Національна асоціація адвокатів України є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування (ч. 1 ст. 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Відповідно Національну асоціацію адвокатів України слід вважати самоврядним професійним об'єднанням адвокатів.

172. Чи підлягають відображенню у розділі 16 «Членство суб'єкта декларування в організаціях та їх органах» декларації відомості про входження (членство) осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за своєю посадою до інших державних органів?

Ні, не підлягають.

XX. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО СУТТЄВІ ЗМІНИ В МАЙНОВОМУ СТАНІ

173. За якою формою та як подавати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування?

У разі суттєвої зміни у майновому стані суб'єкта декларування, а саме: отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку на суму, яка перевищує 50 ПМ, зазначений суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку зобов'язаний повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному вебсайті Національного агентства (ч. 4 ст. 52 Закону).

Виправлені повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування до вказаного Реєстру не подаються. Повідомлення про суттєві

зміни в майновому стані суб'єкта декларування подаються винятково в електронній формі, їх паперова копія не подається (див. Додаток 20).

174. На кого поширюється дія вимог ст. 52 Закону про подання повідомлення про суттєві зміни в майновому стані?

Повідомлення про суттєві зміни в майновому стані подають суб'єкти декларування, які є службовими особами, що займають відповідальне та особливо відповідальне становище (примітка до ст. 51³ Закону), а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, перелік яких затверджується Національним агентством (див. відповідь на запитання 15 цих Роз'яснень). Інші суб'єкти декларування повідомлення про суттєві зміни в майновому стані не подають (див. Додаток 20).

Додаток 20 (до запитань 173, 174)

Повідомлення про суттєві зміни в майновому стані   суттєві зміни в майновому стані: • отримання доходу   • придбання майна   • здійснення видатку   на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 01 січня року, у якому відбулася така зміна у майновому стані (113500 грн для 2021 року).   подається протягом 10 календарних днів з моменту отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку
Хто подає повідомлення про суттєві зміни в майновому стані?   ✓ службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище   ✓ суб'єкти декларування які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційного ризику

175. Чи подаються повідомлення про суттєві зміни в майновому стані члена сім'ї суб'єкта декларування?

Ні, інформація про отримання доходу, придбання майна або здійснення видатку членом сім'ї суб'єкта декларування не повідомляється.

176. З якого часу суб'єкт декларування більше не зобов'язаний подавати повідомлення про суттєві зміни у майновому стані?

Обов'язок подання повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування припиняється з моменту втрати статусу службової особи, яка займає відповідальне та особливо відповідальне становище, або з моменту припинення перебування на посаді, пов'язаній з високим рівнем корупційних ризиків. Це може бути звільнення суб'єкта декларування або переведення на іншу посаду, яка не зазначена в примітці до ст. 51³ Закону та в Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків.

177. Коли необхідно подавати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані у разі придбання автомобіля за кордоном?

Право власності у набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом (ст. 334 ЦК України).

Переданням майна вважається вручення його набувачеві або уповноваженій набувачем особі, перевізникові, організації зв'язку тощо для відправлення, пересилання набувачеві майна, відчуженого без зобов'язання доставки.

Враховуючи зазначене:

1) придбання суб'єктом декларування транспортного засобу за межами України, що підтверджується відповідними документами, без державної реєстрації такого транспортного засобу в Україні вважається «придбанням майна» в розумінні ч. 4 ст. 52 Закону;

2) суб'єкт декларування повинен подати повідомлення про суттєві зміни у майновому стані (у разі придбання ним транспортного засобу за межами України, вартість якого перевищує 50 ПМ) протягом 10 днів з моменту набуття права власності за договором, тобто з моменту передання майна;

3) при визначенні вартості майна (транспортного засобу, придбаного за межами України), щодо набуття у власність якого суб'єкт декларування повинен подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, витрати із справляння податків, зборів та інших обов'язкових платежів, пов'язаних із ввезенням такого транспортного засобу на митну територію України та його державною реєстрацією, не повинні враховуватись для цілей декларування.

Разом з тим, якщо при здійсненні суб'єктом декларування реєстрації транспортного засобу або його митному оформленні, зокрема сплаті ввізного мита, акцизного податку чи податку на додану вартість, суб'єкт декларування у звітному періоді здійснив разовий видаток, що перевищує встановлений поріг декларування (50 ПМ), то такий видаток повинен бути відображений у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

178. Чи необхідно відображати інформацію, яка була зазначена в повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта

декларування, у декларації такого суб'єкта декларування?

Так, необхідно.

Подання інформації про суттєві зміни в майновому стані за ст. 52 Закону не звільняє суб'єкта декларування від обов'язку подати декларацію та зазначити в ній відомості, передбачені ст. 46 Закону.

Наприклад, у разі отримання доходу на суму більшу ніж 50 ПМ суб'єкт декларування повинен подати про це повідомлення про суттєві зміни в майновому стані. Зазначена інформація повинна бути також вказана у декларації цього суб'єкта декларування, що охоплює звітний період, у якому в суб'єкта декларування виник обов'язок подати відповідне повідомлення про суттєві зміни в його майновому стані.

 Слід звернути увагу на відмінність у порогах декларування, встановлених Законом для відображення інформації в декларації та повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування.

Так, у повідомленні про суттєві зміни в майновому стані вказується інформація про отримання доходу, придбання майна або здійснення разового видатку на суму більше ніж 50 ПМ. Цей поріг поширюється також на цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), яке було придбано суб'єктом декларування. Водночас у декларації зазначається інформація про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), якщо його вартість перевищує 100 ПМ (п. 3 ч. 1 ст. 46 Закону). Відповідно у разі придбання цінного рухомого майна (крім транспортних засобів) вартістю більше ніж 50 ПМ, але менше ніж 100 ПМ, інформація про придбання такого майна буде відображена в декларації лише в розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування», оскільки поріг декларування в цьому розділі також становить 50 ПМ.

179. Чи подається повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування у разі здійснення ним валютно-обмінних операцій?

Так, у разі здійснення разового видатку (на купівлю валюти) на суму, яка перевищує 50 ПМ, суб'єкт декларування (на якого поширюються вимоги ч. 4 ст. 52 Закону) повинен подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

Детально про відображення в декларації таких відомостей див. у відповіді на запитання 161 цих Роз'яснень.

180. Яке поняття доходу і видатку застосовується при повідомленні суб'єктами декларування про суттєві зміни в майновому стані – одноразовий чи сукупний?

Одноразовий.

Під поняттям «одноразовий дохід» слід розуміти отримання суб'єктом декларування доходу, що перевищує суму в розмірі 50 ПМ, який нарахований та фактично виплачений одним джерелом доходу, має ознаку доходу та визначену дату набуття права власності на такий дохід (дату отримання доходу).

Зобов'язання повідомляти про суттєві зміни в майновому стані відповідно до ч. 4 ст. 52 Закону є додатковим заходом здійснення фінансового контролю, спрямованим на з'ясування фактичної зміни у майновому стані суб'єкта декларування, не очікуючи подання наступної декларації. Тобто повинна виникати реальна суттєва зміна у майновому стані, яка полягає у можливості використання відповідного доходу суб'єктом декларування або здійсненні ним значного видатку.

При вирішенні питання про подачу повідомлення про суттєві зміни в майновому стані слід брати до уваги розмір нарахованого «одноразового доходу», тобто до оподаткування, оскільки податковий агент, який нараховує, виплачує або надає оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб (п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 ПК України).

Приклад

У разі отримання кількох платежів заробітної плати з різними сумами має місце отримання декількох одноразових доходів з одного джерела. Тобто особа може розпоряджатись грошовими коштами одразу після їх одержання (надходження частинами, наприклад, заробітна плата за першу половину місяця 15 числа і за другу половину місяця до 30 числа).

Отже, суб'єкт декларування повинен подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, лише коли розмір нарахованої заробітної плати за половину місяця, виплачений йому на певну дату, перевищує 50 ПМ.

Аналогічний підхід застосовується при визначенні поняття «видаток».

181. Чи необхідно подавати щомісяця повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, якщо розмір місячної заробітної плати суб'єкта декларування перевищує 50 ПМ?

Заробітна плата суб'єкта декларування вважається його доходом. Відповідно, якщо суб'єкт декларування отримав одноразовий дохід (у вигляді заробітної плати тощо) у розмірі понад 50 ПМ, коли такий дохід було отримано, то виникає обов'язок повідомити про це Національне агентство шляхом подання повідомлення

про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування.

Роз'яснення щодо необхідності подання повідомлення про суттєві зміни в майновому стані у випадку отримання кількох платежів заробітної плати з різними сумами викладено у попередньому питанні.

182. Чи подається повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, які виникають унаслідок отримання подарунку?

Так, у разі отримання подарунку (доходу) на суму, яка перевищує 50 ПМ, суб'єктом декларування, на якого поширюються вимоги ч. 4 ст. 52 Закону.

Подарунок є доходом (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

183. Чи подається повідомлення про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування у разі отримання спадщини, подарунка, приватизації нерухомого майна, вартість яких не відома?

Якщо при отриманні спадщини, подарунка, приватизації нерухомого майна грошова оцінка такого майна не проводилась і вартість його не відома, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані не подається.

184. Скільки повідомлень про суттєві зміни у майновому стані необхідно подати суб'єкту декларування у разі здійснення видатку на суму, яка перевищує 50 ПМ, внаслідок якого набуто право на майно, вартість якого перевищує 50 ПМ?

Подається одне повідомлення про суттєві зміни в майновому стані. У відповідних

розділах такого повідомлення слід вказати як видаток, так і придбане майно.

Приклад 1

У разі придбання суб'єктом декларування майна за договором купівлі-продажу, у повідомленні зазначається інформація про придбане майно та видаток (розмір сплачених коштів за придбане майно).

Приклад 2

У разі здійснення суб'єктом декларування обміну майна (квартири, транспортного засобу тощо), у повідомленні зазначається інформація про набуто у результаті обміну майно та видаток (вартість майна, право власності на яке припинилося).

Крім того, відомості про такі видатки повинні бути також відображені в розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

185. Коли при передачі іншій особі грошових коштів чи майна подається повідомлення про суттєві зміни у майновому стані?

Повідомлення про суттєві зміни у майновому стані подається, якщо:

1) грошові кошти передані у зв'язку із правочином, вчиненим з метою:

- 1.1) придбання у власність, володіння, користування активів, зазначених у ч. 1 ст. 46 Закону, та/або послуг (наприклад, оплата навчання, лікування, косметичних, туристичних послуг тощо);
- 1.2) виконання договірних зобов'язань, в тому числі фінансових (боржником або кредитором за зобов'язанням);
- 1.3) надання благодійної, матеріальної, фінансової допомоги;
- 1.4) фінансової підтримки політичної партії у формі внеску;
- 1.5) виконання рішення суду, яке набрало законної сили;
- 1.6) дарування (грошові кошти як подарунок);

2) майно передане як:

- 2.1) засіб платежу відповідно до умов договору (наприклад, є предметом договору міни (бартеру);
- 2.2) матеріальна підтримка політичної партії у формі внеску;
- 2.3) вклад у статутний капітал товариства тощо.

Повідомлення про суттєві зміни у майновому стані не подається у разі припинення права власності на майно у результаті настання обставин непереборної сили – стихійні лиха, руйнування об'єкта, збройні конфлікти тощо (такі обставини не є правочинами).

Додатково див. відповідь на запитання 158 цих Роз'яснень.

Приклад 1

У разі дарування суб'єктом декларування грошових коштів у розмірі, що перевищує 50 ПМ, у повідомленні зазначається інформація щодо здійсненого видатку.

Приклад 2

У разі надання суб'єктом декларування благодійної допомоги, пожертви, фінансової допомоги, фінансової підтримки політичної партії, разово у розмірі, що перевищує 50 ПМ, у повідомленні зазначається інформація щодо здійсненого видатку.

Крім того, відомості про такі видатки та правочини, які їх спричинили, повинні бути також відображені у блоці полів «Інформація щодо видатку» розділу 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

Приклад 3

У разі, якщо суб'єкт декларування у звітному періоді подарував належне йому майно (крім грошових коштів) третій особі, повідомлення про суттєві зміни не подається, оскільки дарування майна не є видатком (для цілей декларування).

186. Чи подається повідомлення про суттєві зміни у майновому стані в разі викрадення майна?

Ні, крім випадку отримання доходу у вигляді страхової виплати на суму, яка перевищує 50 ПМ.

Підставами для подання повідомлення про суттєві змін у майновому стані є отримання суб'єктом декларування доходу, придбання майна або здійснення видатку (ч. 4 ст. 52 Закону).

Вибуття майна із фактичного володіння та користування власника у зв'язку із незаконними діями третіх осіб (викраденням) не є видатком (інформація про те, що є видатками для цілей декларування, відображена у відповіді на запитання 158 цих Роз'яснень). Крім того, за таких обставин право власності суб'єкта декларування на це майно не припиняється, а, отже, зміни в майновому стані не настають.

Однак, якщо викрадене майно було застраховане і суб'єкт декларування отримав разово дохід у вигляді страхових виплат на суму, яка перевищує 50 ПМ, – повідомлення про суттєві зміни у майновому стані має бути подане.

187. Коли у суб'єкта декларування виникає обов'язок подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані у зв'язку з отриманням доходу від реалізації рухомого або нерухомого майна, яке відчужується третьою особою на підставі довіреності?

Обов'язок подати повідомлення про суттєві зміни в майновому стані у суб'єкта декларування (довірителя) виникає з дня отримання повіреним доходу від відповідного правочину, якщо інше не передбачене умовами договору.

За договором доручення одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки довірителя (ч. 1 ст. 1000 ЦК України).

XXI. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВІДКРИТТЯ ВАЛЮТНОГО РАХУНКА

188. За якою формою та як слід подавати повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента?

Суб'єкт декларування заповнює форму повідомлення про відкриття ним або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента (далі – повідомлення) власноручно, розбірливо, без виправлень, засвідчує повідомлення своїм підписом та надсилає до Національного агентства засобами поштового зв'язку рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

Суб'єкт декларування також може подати повідомлення шляхом заповнення електронної форми через персональний електронний кабінет з використанням програмних засобів Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. У такому разі повідомлення в паперовій формі не подається.

Подання повідомлення до вище вказаного Реєстру підтверджується листами на електронну пошту суб'єкта декларування та у персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування.

189. Чи відображаються в публічній частині Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, повідомлення про відкриття валютного рахунка, подані суб'єктами декларування шляхом заповнення електронної форми через персональний електронний кабінет?

Ні, не відображаються.

XXII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

190. Яка відповідальність передбачена за неподання або несвоєчасне подання декларації?

За умисне неподання суб'єктом декларування декларації передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадських робіт на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років (ст. 366³ КК України, діє з 30.12.2020).

За несвоєчасне подання без поважних причин декларації передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 172⁶ КУпАП).

Суб'єктами адміністративної або кримінальної відповідальності за неподання або несвоєчасне подання декларації є особи, які зазначені у п. 1, п.п. «а» та «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону, які відповідно до ч.ч. 1, 2 ст. 45 Закону зобов'язані подавати декларацію (див. Додаток 21).

191. Яка відповідальність передбачена за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані?

За неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 172⁶ КУпАП).

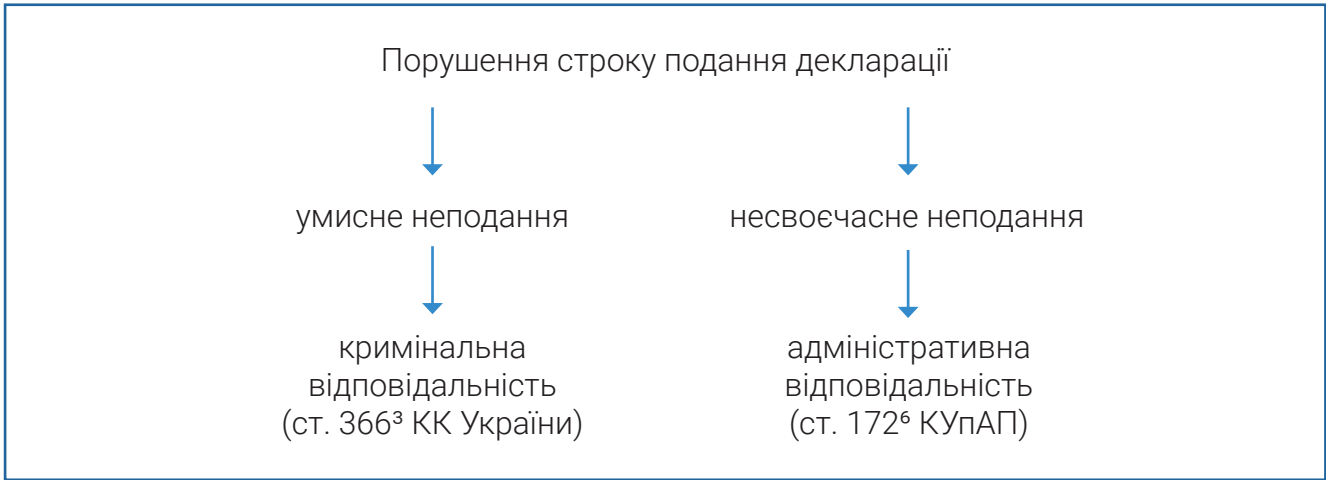
192. Яка відповідальність передбачена за подання недостовірних відомостей?

За подання недостовірних відомостей у декларації особа може притягатися до кримінальної, адміністративної та дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку.

1) Відповідно до ст. 366² КК України (діє з 30.12.2020):

- умисне внесення суб'єктом декларування завідомо

Додаток 21 (до запитання 190)

недостовірних відомостей до декларації, передбаченої Законом, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 до 4000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, карається штрафом від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років;

- умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації, передбаченої Законом, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 4000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2) Відповідно до ч. 4 ст. 172⁶ КУпАП подання завідомо недостовірних

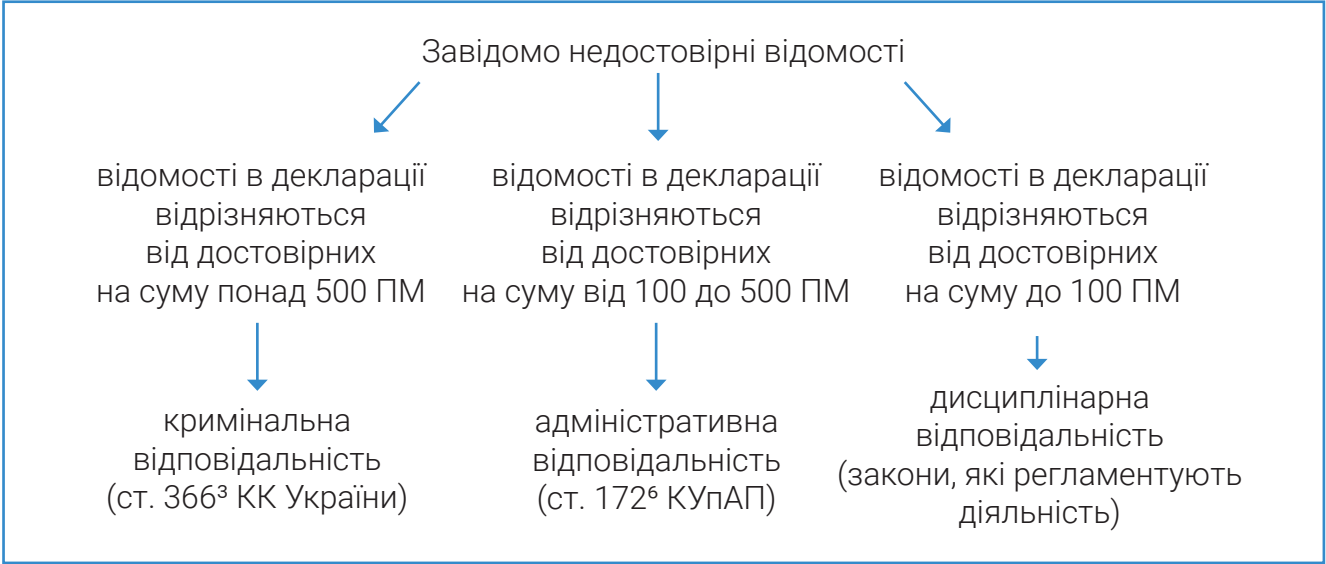
відомостей у декларації тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (див. Додаток 22).

Відповідальність за цією статтею за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

3) У разі декларування недостовірних відомостей до 100 прожиткових мінімумів для працездатних осіб до суб'єкта можуть бути застосовані заходи дисциплінарного впливу.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної

Додаток 22 (до запитання 192)

відповідальності у встановленому законом порядку (ч. 2 ст. 65¹ Закону).

Суб'єктами адміністративної та кримінальної відповідальності за подання недостовірних відомостей є особи, які відповідно до ч.ч. 1, 2 ст. 45 Закону зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

193. Чи повідомляють керівника органу, в якому працює суб'єкт декларування, про декларування ним недостовірних відомостей?

Так, повідомляють.

У разі встановлення за результатами повної перевірки декларації відображення у декларації недостовірних відомостей Національне агентство письмово повідомляє про це керівника відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права, у якому працює відповідний суб'єкт декларування (ч. 2 ст. 51³ Закону).

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ

